

چەند گۆتەن و پەژنیڭ كوردان
ژ دەقەرا بادینان

كۆ: نزار محمد سعید

ژ وهشانين ئيکهتيا نقيسه رين کورد/ دهوک

٢٢٤

چهند گۆتن و پهژنين کوردان ژ دهقهرا بادينان

چهند گۆتن و پهژنين کوردان

ژ دهقهرا بادينان

کۆمکرن و شروقه کرنا

نزار محمد سعيد

کۆ: نزار محمد سعيد

٢٠١١

ژ وهشانين
ئيكهتيا نقيسه رين كورد / دهوك
ژماره (224)

چەند گۆتن و پەژنەن كوردان

ژ دهقهرا بادينان

كۆمكرن و شرۆفه كرنا

نزار محمد سعيد

دهوك 2011

www.duhokwriters.net

- ★ چەند گۆتن و پەژنیڤ کوردان ژ دەڤهرا بادینان
- ★ کۆمکرن و شروڤه کەرن: نزار محمد سعید
- ★ وهشانین: ئیکهتیا نفیسه رین کورد – دهۆک
- ★ هژمارا وهشانین: 224
- ★ بهرگ و دیزاین: مسعود خالد گولی
- ★ چاپا ئیکتی: 2011
- ★ چاپخانا: هاوار – دهۆک
- ★ تیراژ: 500 دانه
- ★ هژمارا سپاردنی: 2722 – یا سالا 2011ئ

پيشه‌کي

کورد ددان و ستانديڼ خوه يڼن روژانه دا ئيديوما بکارتينن، زمانى خوه پى د خهملينن، ب ناليکاريا وان بپرو بوچوون و دهربرينين خوه ب هيژ تيخن.

تشتى من د قى پرتوکى دا گرى، من ئيديوم چاوان بهيستيه وهلى من نقيسيه، د دورا ل پهى کارينا خوه من راما ن بهلى گريه، هيقيخوازم يى سرکهفتييم د قى چهندي دا.

ئهف ئيديومه د تايبهتن ب دهفهره بادينا فه، وههيه ل دهفهرين دن يين کوردستانى هه مان ئيديوم د په لاف بن، لى ب دارشتهکا دن و ب دياليکتهکا دن ژ دياليکتين زمانى کوردى.

ئيديوم شيوهکى دهربرينا هونهرى يه ژ په يشهکى يان ليکدانا چهند په يشهکا پيکهاتى يه. تيته بکارهينان وهکو ناميرهک ژ بو راگه هاندنا راما ن ل پشت وى په يقى فهشارتى. راما نهکا کو ئهم د کارين بيژينى راما ن ئيشارى بهروفازى راما ن رسمى، ئهوا کو باسى جهى په يقى يان ههر کهرستهکى زمانهوانى د چارچوقى سيسته ما زمانى ب خوهفه د گريت.

وينه د ئيديومى دا دهملدهست راما نى ژ مهرا خويا ناکهت، لى کليکا وى پيرايه، نه مينا مامکى يه، مروّف زوو ب سهر راما ن وى هلدبيت.

ههژی یه بیژین کو ئیدیومیڼ نهف پرتوکه ب خوهفه د
گریت، گهره بیژینی دهربرینیڼ مللی، چیت دئ جهی خوه
گریت ژ بهرکو ل با فهکوله ریڼ تورهی ئیدیوم ئالییهکی گرنکه
ژ ئالییڼ رهوانبیژی دتورهی دا. بسپوریڼ رهوانبیژی و رهخنی
کو دیسان شاگردیڼ دبستان و زانینگه هان ماتیهک پر مهزن ژئ
دکهن.

نهفهژی هندی نا راگه هینیت کو ئیدیوم د توره و ئاخفتنا
مللی دا کیتمره ژ ئیدیوما توری نقیسیکی. کهسی ئیدیوما مللی
بکارتینیت وسان لی میزه دکته کو ئاخفتنا وی جهی خوه
ناگریت ب هیژ ناکه فیت ههکه فی ته رزی ئیدیومی یان گوټنیڼ
مهزنان بکارنه هینیت. نهف دیده ژئ وی چهندی ل قه له م د دعت
کو نهو ته نی یا نهو د خوازیت ب فی ریکی تینیته زمان.

ئیدیوم ژ ئالیی ته فایا ته خین جفاکی روژانه تینه ب
کارهینان، ژ بونا دهوله مه ندرنا ئاخفتنا خوه خه لک په نایی د
به ته بهر، ژ له ورا مروف ژ راستی دوور ناکه فیت ههکه بیژیت
کو ئاخفتنهک یان سه رپی هاتی گیرانهک ژ تورهکا ئیدیوم و
گوټنیڼ مهزنان پیکده یڼ.

واهه یه جارنا مروف ب هیسانی ئیدیومی و گوټنا مهزنان ژ
ههفه فاقیریت، ژ بهرکو د ئاخفتنی دا ل کیله کا هه فدونه، لی
دهما مروف گوټنی ب کارتینیت ژ ریقه د بیژیت ؛ مهزن د بیژن،
مهزنا یا گوټی. د گوټنا ئیدیومی دا مروف چ نابیژیت.

پر زانا و شارهزاييڻ زمانى بو هندی دچن کو گوتن
رهسهنتر و ب بهاتره ژ کنایهتی، لی گهره ژ بیر نهکهن کو
کنایهت نهکیتمره ژ گوتنی ژ بهرکو ههکه چ نه بیت بنهکوک و
کاکلکا گوتنی یه.

ئییدیومی پر سهخلهتین خواهه نه ژوان:
ئییدیومی بی جیوازی دی ژ هه موو کهسی بهیسی و
خهلکی گوندان پترتر ب کارتینن.

ئییدیوم نالیکاری یا مروقی دکهت ئیهت و مهردما دلی
خوه دهربریت، نهمازه د سالوخدانی دا، د پهسندانى دا، د
کریتکرن و ترانه پیکنی دا.

گهره ئیدیوم د ئاخفتنی دا ل جهی خوه یی دروست بهیت،
کو گوهدار ههست ب شاشی نهکته.

ئییدیوم وینهکی زل و بهربچافی ژيانا مللهتی یه، هزرو
بیرو بوچوونین مللهتی تیدا خویانه، کو دیسان ئافاهی جفاکی
بهلی دکهن ژ لهورا بابهتهک پر گرنگه نهخاسمه ژ بو کوردان،
کو دیروکا وان نه دکارین بیژین، ب ریژا یهک ژ سهدی نههاتی
یه نفیسین.

ئییدیوم گوتنین تهفایا مللهتینه نه ل سهر نافی چ
کهسینه، ب دیری یا دیروکی د زمانى کوردی دا سهرهلداینه و
ژ دویندههکی گهههشتینه یا دن، وهکو پیقتیاتیهکا زمانهوانی
بهیدابووینه، شیان و بهرفرههی یا زمانى کوردی پیشچاف دکهن،

تینه گوهرین و ب پیش دکهفن د گهل پیشکتهن و وهرارا
جفاکی.

ئیدیوم نهینکهکا جفاکی یا راستهقینهیه، د نافهروکا خواه
دا، پر بیر و باوهر و را و بوچوونان ب خوفه دگرن، باسی تهف
نالیین زیانئ دکهن له ورا د بنه کهرسته و ژیدهر و سهرهکانی
یهکا دهوله‌مهند، بو فه‌کولینین بسپوران، نه‌مازه فه‌کولینین
جفاکی و نابوری.

ئهف پرتوکه پیکهاتی یه ژ هژماره‌کا فان ئیدیومان یین
دهاتن یان هینا تینه بکارهینان ل دهفه‌را بادینان. کو دیسان
هژماره‌کا گوتنان د ناف دا هه‌نه، هژماره‌کا مه‌زن مه‌ژی ژ
پرتوکی لادان، لی ئه‌قین ماین من ب فهر دیت د پرتوکی دا
بمینن ژ به‌رکو گه‌له‌ک د نیژیکی شیوی ئیدیومیینه.

هه‌زییه نامازه پی بدهم کو من ئهف پرتوکه د گهل پرتوکا
(گولک هه‌لچنین) یا هیژا که‌کی خالد صالح به‌راورد کرییه
هندی ئیکا د پرتوکا وی دا هاتی من دهرخستییه. هه‌ژی گوتنی
یه کو پرتوکا ماموستا خالد صالح ی هه‌ردو پرتوکی ئیدیومان
یا ماموستا حجی جعفری و یا ماموستای خودی ژ رازی
صادق بها‌الدین ب خواه فه‌دگریت.

نزار محمد سعید

(1) ئەزى ل سەر دارامازى، ھەزكەم دى كەتا كەم، ھەزكەم دى جوتا كەم

(2) ئەزى ل سەر دارامازى ھەزكەم دى چىم، ھەزكەم دى كەمە گازی

ژ خوە رازى يە، بى منەتە.

(3) ئەز بارى گران دخرينم دا لەزەتى ب بينم واتە گەرەكە مرؤف ژ بو ژيانەكا خودش، خەباتەكا مەزن بکەت.

(4) ئەزمانو بېرى وو... سەرؤ فەهەسيوو ئانكو دقيت مرؤف لېەر ئەزمانى خوە راوستيت، دا چ سەرگيژى بو مرؤفى چينەبن.

(5) ئەز ل فيرى چاندم

(6) ئەز كرمە ژفانى ژوژوى ئانكو ل دوى ژفانى خوە نەهات، ژميژومرە ئەز ل ژفانى وى مە.

(7) ئەزى تەرنينى بو تە دېيژم، تو يى يارەهەژوكى ل من

فه دگيړی

واته نه زئ تشته کی دبیژم تو یئ تشته کی دی دبیژی، تو یی
خوه ژ بابته تی دوور دکه ی، تیك نه گه هه شتن.

(8) نه ز چارگافا وی دزانم

(9) نه ز دزانم نه و جهند دکه ته غار

ئانکو نه ز هیژا وی دزانم، نه زئ لئ شارمه زامه.

(10) نه ز دزانم جهند مووییت ب قوئا وی فه

- من مووییت وی ییت هژمارتین

- نه ز دزانم جهند دهره مه

- نه ز دزانم جهند قویشه

- من دهستی خوه یی ب کوریی دا ئینای

- من دهستی خوه یی ف مووییت وی را ئینای

- من کوریا وی یا پیقای

واته نه ز باش وی دنیاسم، من یئ کیشای و پیقای نه ز دزانم
جهنده و جهندی دئینیت.

(11) نه فه لیلینه، لولو ییت ماین

واته نه فه نه خوه شیین سقن، نه م ل ژفانی یین خرابترین.

(12) نه ف په زه بو فی میلاکی یا سه رژیگری

ئانکو نه ف تشتی من کری، ژ بو ب جیئینانا وی ئارمانجی بو،
نه فا د دلی من دا.

(13) نه ف مریه نه یی فی شینی یه

- ئەف ھندە ب بەر وئ ھندئ ناکەفیت، ئەفئ ئەم بو فی کاری
 دکەین، مە ژھەفئ وی پئتر دایئ.
- (14) ئەو ژئ پئکوچکەکە
- (15) ئەو ژئ یئ بۆیە سەرەک و دوو پئپک
 ئەو ژئ یئ بوویە تشت و تتەبا، گرنگە.
- (16) ئەو بەر ل وئ تراشئ ددا
 خویاکر، ئاشکەرا کر.
- (17) ئەو ھەوشە بەلئ نە ئەو رەوشە
 واتە ئەو کاودانە، لئ پر تشت ھاتینە گۆھرین، نە ل دویف
 دلئ منە.
- (18) ئەوی ماری ب دەستی من نە کوژە
 - سیرئ ب دەفئ من نەخۆ
 - پیفازئ ب دەفئ من نەخۆ
 واتە تو ب خوە بیژە یان بکە، من تیکەل نەکە.
- (19) ئەوی بەری مرؤف دەھلگریت، ئەوی نافکا مرؤفی پئ
 نەکەفیت
 واتە گەرە مرؤف کارئت ژ ھیزو فەژەنا خوە مەزنتر نە کەت.
- (20) ئەو ژئ عەلمتە تترئت بن چەنگا
 ئەو ژئ شارەزا بوو، ئەو ژئ ژ بەر دەست دەرکەت.
- (21) ئەردی دنیا سیت، سالی نانیاسیت
 ئانکو چ بو بەرژەوھندیا وی باشە، وئ د بیژئت.

(22) ئەردى داعويرا

بەرزەبوو، ھندا بوو.

(23) ئەز تىرا ترشك و پەلاقامە

واتە ئەز تىرا ھەموو شۇلا ھەمە.

(24) ئەم ب دويقە بەزىن

ئانكو ئەم ب ئىكى قە يان ب كارەكى قە ۋەستىيەن، ماندى
بووين.

(25) ئەم برىنە مالكا بنى (عەولى)

قەيت سەرو ژ نوو ژ سوفرى دەست پىبەكەين.

(26) ئەو بەر ل وئ تراشى دا

خويىگر، ئاشكەرا كر.

(27) ئاخفتنىت وى ب تىقن

- بەرا ب دەستى چەپى تافىزىت

- دەخشا ددەينىت

- بزمارا دقوتىت

- پەلندارا دمرۆقى ۋەردكەت

ئانكو ئاخفتنەكا نەراستەۋخو ئاراستەى ئىكى دكەت داكو

پى بەھرشىت.

(28) ئاخفتنىت وى چ قۆلتەين تى نىن

- بافرۆيە

واتە درەوا، قرا دكەت.

(29) ئاخفتنا ته شىرو شهكره.

ئانكو تو راست دىبىزى.

(30) ئاخفتنا وى فساند

- زرنا وى شكاند

- ئاخفتنا وى چفاند

واته بى دەستوئىرى ل بهر دەقى دا، نههئىلا پهئىفا خود ب
داوى بىنىت.

(31) ئاش گران بوو.

بوو قهرهبالغ.

(32) ئاڧرويا ددهتى

ب چاڧهكى نهرازى، ب عاجزى لى نىپرى.

(33) ئاڧ ب دهقى كهت

- تام ب دهقى كهت

- گلىز ب دهقى دا هات

تئته گوتن دهما ئىك كارهكى دكهت، قازانجى ژى دبىنىت،
ئەڧجا جارەگا دى روو دكهته وى كارى ڧه.

(34) ئاڧى دبن كايى را دبهت

- گارسى سى رىزى ب ستوئىنى را دبهت

خوهدى ڧه ندو ڧىل و لئبه.

(35) ئاڧ بو سهرى وى گهرم كر

ئوئىن بو گىپران، پلان دهئنان كو زىانهكى بگههئىتى.

(36) ئاف چوو کون مشکا

تیته گۆتن دهما ئیکئی قهنج ل جفاتهکی بو نمونه، کریتی و
خه رابییت به کروکه کی کفش دکهت.

(37) ئاف هندی رابیت نادهته دگۆزه کا وی را

بی خه مه، دنیایی بو خو ناکهته بارو پشت.

(38) ئافا چافییت ته برژیت

نفرینه، واته تو کۆره بی.

(39) ئاف بو سه ری وی گهرم کر

ئویین بو گیپران، پپلان دهینان کو زیانه کی بگه هینیتی.

(40) ئافا کانی زهرکی یه

بو تشته کی هه که یی کییم بیت تیته گۆتن.

(41) ئاف ل جهییت قهلس دشکییت

واته خالییت لاوازیی دکاره کی دا، یان ل با که سه کی، دبنه

ئه گه را شکهستن و نه سه رکه تنای.

(42) ئافی ژ عه ورا قه دخوت

- تهیرا ل هه واز په رده کهت

- جهنگییت تهیرا ل هه وادقوسینیت

بو مروقی بی داد، خورت، بی منهت تیته گۆتن.

(43) ئاف و ئاف چوو

تی چوو، گرفتاریه کا مهزن هاته سه ری.

(44) ئاف قه خارنه

ساناهييه، هيڙسايه، ئاسانه.

(45) ئافهڪا زهلال نههئلا ل نهردهڪي

چ نهردئ چويئ زيان گههاندئ.

(46) ئارئ خواه ب درپئ وهرگر

ئانكو درافئ خواه دا ب تشتهڪئ ب ڪيرنههاتي، ڪو بهايئ پئ
داي نهئنييت.

(47) ئارئ خواه رپئ سفيا خواه بيٽ

(48) تهخا خواه بهرگر

ئانكو گهههشته ئارمانجا خواه، چو نهما ئيدي ژ بو ب
خهبتيت. نهمازه بو ژن ئينان و شويڪرنئ.

(49) ئاسن ژ ئاسني ناخوت

واته دو بهفليٽ ئيڪ ب ههمان هيڙو شيان ، ڪو ڪهس
نهڪاريت يئ دي ب چهمينيت.

(50) ئاشئ وي ههمي دانا دهيريت

خواه ژ چ نادهته پاش.

يئ ب ساناهييه.

(51) ئافد دستا دا دمهبيت

(52) نهنيا وي ڪهسڪ بوو.

- نيرها ژئ دچيت.

مروڙهڪئ گهلهڪئ تهفوايه.

(53) ئاگر ل سهر پشتئ هلڪر.

رەوشا ۋى نەخوۋەش كىر، تەناھىيا ۋى تىكىدا.

(54) ئاگر بەربوو بن پيا

- گپى دەۋارا بەربوۋىي

- گپ كەتى

- گپ بەربوۋىي

- گپى كەرى شين ھاتى

- بو خوئى و كەتە كوچكى

ھەدارا ۋى ناھىت، قىما ۋى ناھىت ئەو يا ب دلى خوۋ

نەكەت.

(55) ئاگر دا بن.

- بزۆت دانە بن.

- رەخ دانە بەر.

- قندكا بۆ ھەلدكەت.

- پىنجكا ددەتە بن.

- پىنجكا دبەر دقوتت.

ژ وان كەسا را تىنە گوۋتن ئەقىت ئىكى يان ھندەكا ژ بۆ

كارەكى يان كىريارەكا نەخوۋەش دبزقینن، شەرھلیخ.

(56) ئاگر د كوۋفلا دا دمىنىت.

- ئاگر ژ قورما خلاس نابت.

- ئاف ژ مىرگا چك نابت.

تىتە گوۋتن بو كەسىت سەرە، خودان سنج و رەفتارىت باش،

ژیرو هوشمه ندیټ تم باشی و چاکیی دکهن، ژ بهرکو خودان
سه ربوړن.

(57) ئاگرئ وان فه مریا.

بی سه میان بوون، مانه بی خودان. پشتی مرنئ ب تایبه تی
دهیته گوټن.

(58) ئالیکا سهر ئاسته نگی یه.

بی وجه، بی لشت و مفایه.

(59) ئسری بیسته.

- که چهل حه سهن حه سهن که چهل.

- چ سهر ل بنی چ بن ل سهری.

ئسری؛ ب زمانئ سریانئ ئانکو بیست، واته چ ریکا ب کار
بینین، نه نجام ناهیهته گوهرین، ههر ئه وه.

(60) ئویشی چنی دویف شخره کیشا.

بو که سی چوو ب دهستی نه، دوفه لانی تئ گوټن.

(61) ئیشه ئلا خشینا شهل ل بن بالیفکا ته نه هیټ.

(62) ئیشه ئلا چوکا ل بهر فه نه دهی.

نفرینن ئانکو نه بیه زافا.

(63) ئیشک لی دا.

کار ئالوژکر، ئاسیگر.

ب

- 1) بهراز دهههكی بی ریژه هیكا دكهت تیژكا ژى دكهت.
دبیژن میرهكى ژزهلامهكى پرسى؛ بهراز هیكا دكهت یان تیژكا؟ دبهرسقا خوهدا زهلامى بی دوودلى گۆت: میرم، بهراز دهههكی بی ریژه هیكا ژى دكهت، تیژكاژى دكهت! میرى گۆت: بهرسقهكا دورست من ژ ته دفییت، ههكه دى سهرى ته لیدم. زهلامى گۆت: میرم ههكه تو ئه و بی یی ته مهردما سهرلیدانا من کربیتته دلى خوه، دى ههر سهرى من لیدهى، چ هیكا ب كهت، چ ژى تیژكا ب كهت. میر ب بهرسقا وی شا بو ئینا خهلات کر.
- 2) بهرك ژ سهر هافییت.
ئاشكهرا کر.
- 3) بهرويك دریایه.
- 4) دهست بهلافه.
- نزانیت ئابورى ب كهت.
- 5) بهرازى میكهرسى.
میكهرسى گوندهكه نیژیكى ئهترویشی ل دهفهره مزویری یا.

دبیژن نیکی تهنگا خوه ب تایی تراشهکی فه کربوو، برهکا بهرازا ژ نشکهکیفه دویری را بووری، بهزی تهنگی، بهراز تیك هاتن و تیك چوون، ستوی ئیک ژ وان کهته قاویشا تهنگی و دگهل خوه بر. ههقالهکی وی گوتی: دی ههپره دی، تو چ دکهی ته دهستیته خوه داینه کیلهکا خوه، گوت: ما چ ب چمی، ئەزی ب تهننگ بووم من نهشیایی، نوکه بهرازی ب تهننگه دی چاوا شیمی! بهرازی میکهرسی یه؛ ئانهکۆ ب هیزه، کهس نهشیتی.

(6) بهرازی نال دکهت.

- کیچا نال دکهت.

بو کهسی زهر بهدهست، شارهزا، زیرهک و پیقههاتی تی گوتن.

(7) بهری بیهنا وی گرت.

بهلا خوه ژیقهنهکر، ما پیقه.

(8) بهرویا ب پهقیشکا خو نهرازیه

- کهری ب کورتانی خوه نهرازی یه.

(9) بهرویا ژفالکی خوه دهره.

بو وی کهسی تی گوتن ئەفی ژ تشتی خوه ب خوه نهرازی.

نهمازه پشتی تشتهک دکهقیته دهستا.

(10) بهروی بژارتی یه.

ئانکو گهلهکی د بهته بهری خو، کهلهک ژ خوه حساب د

کهت.

(11) بهرکیتّ خوہ برنہ بهرک.

(12) بوونہ بانہک و باگۆردانهک.

- شه ما د بهندکّی خوہ دان.

پهيوهندی، تیکه لیت وان قایم بوون، گهه شتنه کولومتّ
دوستینی و هه فالبهندی.

(13) بهرئ ل تهقنئ دای.

تئ گۆتن دهما ئاخفتنهک راست بیت، جهئ خوہ ب گریت.

(14) بهرئ خوہ نهده کهراسی، بهرئ خوہ بده ئاساسی.

واته کهسایه تییا مرؤفی، کا باشه یان خرابه، نه بسه روسیما
و جلکی یه.

(15) بهرهکّی د زکی دا.

- مار زکه.

بوّ کهسئ ب کهرب و عینات و دگهل هه فالئ خوہ خار تئ
گۆتن.

(16) بهژن سیکیّ مال چاندک.

(17) بهژن سیکیّ مال بهریکی.

بوّ کهسئ تئ مژویلی بهژنا خوہ تئ گۆتن. بوّ قئ مه بهستئ
ديسان کوردا گۆتی یه: خودانئ شاش و لفه، نینه ل مالئ
ئوفه.

(18) بهلاّ خوؤ دئ یه.

دبیژن حاکمه کی فهرمان دا ههر کهسئ بزانیته دهواری وی چ

تەرزى دەۋارى يە، دى ھىتە خەلاتكرن، يى نەزانىت دى
سەرى ۋى ھىتە لىدان.

سى كەس ل بەر سىنگى حاكى راوستيان.
ئىكى گۆت ھەسپە. حاكى گۆت نەخىر، بېن سەرى ۋى
لىدن.

يى دوى گۆت ھىستەرە. حاكى گۆت سەرى ۋى ژى لىدن.
دورا يى سى ھات، ۋى بى ى دو دلى گۆت: ئەفە بەلا خودى
يە. واتە ئەم چاۋا بېژىن ئەم كەتىنى.
19) بەقى گۆت ئەز نەقۇرم دى درم.

ۋاتە گەھشە ۋى رادى، فىت يا دلى خوە بېژىت، ھەو دشىت
خوە بگرىت.

20) بەندكى ۋان خاف بوو.

21) بەندكى ۋان سست بوو.

22) بەندكى ۋان قەتى يا.

تىكەلىپت ۋان سست بوون، ژ ھەقدوو دوير كەتن.

23) بەندك كرە گۇنا.

نانكو (دۆشزەغت) لىكر، نەچاركر، لى گفاشت، سەرىت رىكا
لىگرتن.

24) بابى ۋى ئىنا پىشچاڧا.

25) باپىرى ۋى ئىنا پىشچاڧا.

ئىشاندى، زەۋاندى، ئازاردا، زىانەك گەھاندى.

(26) ب ترا گويزا دشکينيت.

(27) تريت بن کهفشا دکهت.

پهسنيت خوه دکهت.

(28) ب خوينا سهراڼه.

تئ گوت بو تشتهکي ههکه گهلهکئ کيم بيت، ب قهتلازی ب
دهست ب کهفیت.

(29) ب زری و کومزریقه هات.

- دهستهکئ وی شیر تئ ئیکی تیر.

(30) بارئ وی سماقه.

هات قوتک و کومئ ناسنی کریه بهر خوه، کاری شهپری کری
یه، یئ ل شهپهکی دگه رییت.

(31) بزمارهک تئ قوتا.

- دهخشهک دانایئ.

- بهرا ب دهستئ چهپئ تافیژیت.

تهعنهک دانایئ / چک دانئ / کره چکی و ل ناڤه چاڤادا /
گۆزهک شکین / سنگهک تئ قوتا / پهلندارهک هافییتئ.

ژ وی کهسی را تیته گۆتن، ئهڤئ یئ بهرامبهری خوه
دشکینیت، چ دهقرو، سوور و سوور چ دبنشه بنشه،
نهراسته وخو.

(32) ب سهر دفنئ فه ناچیت.

واته بو نامینیت، ئهز بو ناهیلیم.

(33) ب سەرى سويند دخون.

واته بيقام ريزى لى دگرن. بهروفاژى تيت؛ يا ب سەرى
سويند خارى. ئانكو يا كرى يە دلى خوه، زيانەكى ب
گەهينيتى، دربهكى ليدەت.

(34) ب سەر ئاف و ههژا ئيخست.

پى حەساند، ئاگەهدار كر.

(35) ب سەر سەرى خوفە تافيت.

تپرو تژى يە، بهرفرهه يە.

(36) ب قونا خو ناهەسييت.

ئاگە ژخوه نينه، نزانيت چ دبیت و چ نابیت.

(37) ب ناف مهلووکا فه چوو.

ل دويف تشتهكى چوو ژ سنورى دەرکەت.

(38) بى زهرافه.

- كولهك فرهه.

- قون فرهه.

- خاله تا وى هارى ناکەت.

بو کەسى نهویرهک، ترسنووک تى گوتن.

(39) بيژنگا بازيپرى يە.

- سەيى پى سوتى يە.

- كوچکيت خوه ل چ ئەردا رەش ناکەت.

بو ئەفى گەله دگەريپت تى گوتن.

(40) بینویه نه هانویه.

- ل کانئ یه نه ل هانئ یه.

واته تهنئ ژ خه لکی دخوت، ژ خه لکی چیدکته، چ ژوی ب
خوه چینابیت.

(41) برایی برنج قوتئ یه.

- گوندور خووره.

دبیژن مروفه کی برنجئ خوه دجوهنی دا دقوتا، گه له پیقه
ماندی بوو، ئینا ژ برایی خوه خواست هاریکاری یا وی ب
کته، برای گوئی سهر چافا. رابووفه دا برایی وی ل جهی
وی روینیت، برای گوئی: روینه خاری جهئ خوه، نه ز هوسا
هاری ته ناکهم. نه فی جوهنی دقوتا لی فه گیرا گوئی: پا دی
جاوا هاری من که ی ؟ گوئ: دهما تو دهسته جوهنی رادکه په
هندافی سهری خوه و داتوه شینی، نه ز دی ب پیش ته فه
بیژم شوپ.

برایی وی گوئی؛ هو ته نه ز خولام بم، نه ز وی دشیم بیژم
شوپ، ملیت من شکهستن یی دبیژیت دی ب پیش ته فه بیژم
شوپ!

ژ وی که سی را تی گوئن نه فی نه کته و ب خووت.

(42) بوو ئیجازا محویئ دین.

دبیژن محویه کی دین هه بو ل ده ز گه هه کا میری هاته
دامه زرانند. پشتی دامه زرانندی ب چه ند هه یقه کا روزه کی

مجوی گۆته ریقه بهری دهزگه هی: سهیدا ما تو دهولهت
سهری خوچ ئیجازا نادهیه من، ژ روژا من دهست بکاری کری
و ههتا نوکه هیژ من خوه روژهک ژی وهرنه گرتی یه.
ریقه بهری گۆتی: ما ته گۆتی یه محو من ئیجازه نه دایه ته،
بیژه ته چه ند دفتیت؟

مجوی گۆتی: هه ما هه یقه کی بده من.

ریقه بهری گۆتی: هه ما هه ره محو سه د هه یف بو ته ئیجازه!
محو چو گوندی ئیجازا وی دریژ بو، نه هه یقه کی، نه دوا و
نه ده ها! روژه کی ئیکی ژ گوندی یا گۆتی: محو ما تو ناچیه
سه ر شولی خو، قاتی ته هیلایه ؟ نه خیر، نه من هیلایه و
نه قه تا خودی، نه ز سه د هه یقا ئیجازه مه! محوی گۆت.

تی گۆتن ده ما ئیک دچیته سه فه ره کی و گه له ک فه مینیت.

(43) بوو بهری بنی گه ری

هندا بوو، بی سه رو شین بوو.

(44) بوو گاران گۆلکانی.

تی گۆتن ده ما ل جهه کی دبیته فه رسوک و پالدان و بی ریک
و پیکی.

(45) بوو خویرک و که ته بنی پی من.

(46) بوو ستری بنی پی من.

بوو ئاسته نگ د ریا بهرژه وهندییا من دا.

(47) بوو لوپک.

- بوو لیسك.

ل بهر بارانئ تهر بوو.

(48) بوو پیترانكئ سا.

(49) بوو سینه ما سهی.

ژوی کهسی را تئ گوتن نهفئ ب کارهکئ نهرهوا رادبیت، خوه
تیخیته ناف چاف و دهفئ خه لکی و دبیته پیترانكئ وان.

(50) بوو کهو پرکانئ.

ئانکو ههر ئیک بو خو ب ئالهکی فه رهفی.

(51) بوو همبان دزانئ.

ئانکو کهس ل دویش کهسئ ناهیت.

(52) بوو یا ب له پی.

بی ریزو تهرتیف بو، ژ دهست دهرکهت، ژ ژیر کونترولی
دهرکهت.

(53) بوو یاری یا بچویکا.

تئ گوتن دهما کارهک هیژا ب سفکی بیته کرن.

(54) بیست ل خوه ئیخت.

تئ گوتن دهما ئیک تهنئ به شداریئ دبه ره می کارهکی دا
بکهت، نه دبه ره مهینانئ دا، ههر وهکی کورد دبیزن؛
که چه لو تو نه ل حسیبیئ، گوت نه زئ بیستی مه.

(55) بکه نه نائفیت گهنی دئ هیته فه خوارن.

تئ گوتن بو مروفی هیژا، چاک و جوامیر.

- (56) ب کهفچکی دئینیت، ب هسکویئ ددهت.
 واته پیچ پیچه ب رهنج و جهتن خرفه دکهت و ب ساناھی
 پویج دکهت.
- (57) بوو پیترانکی خه لکی.
- (58) کهته ناف چاف و دهفیت خه لکی.
- واته کارهکی خه راب کر کو خه لک پی باخفیت و نه کامییت
 وی ب کهت.
- (59) بوو گیسکی سه دهقی.
- تی گوتن دهما که سهک دکارهکی دا یان دکریارهکی دا، ژ ناف
 چهند هه فاله کا تهنی زیان ف وی دکه فیت، سه ری خوه ددهته
 بهر سه ری ییت دی ، دبیته قوریان.
- (60) ب سهر سنگه کی هه لچوو.
- خوه ل که له مه کی دا.
 - ف قازوخه کی کهت.
- واته کارهک کر، تشتهک گوت، کو زیانه کا مهزن ژ نه نجامی
 وی کاری، وی گوتنی گه هه شتی.
- (61) ب کیری خالی خوه دخوریت.
- تی گوتن دهما که سه کی، چ ل دهف وی ب خوه نه بیت، په سن
 وزرتیت خوه پی بکهت، په نایی دبه ته بهر نیکی دی خوه
 پی مهزن دکهت. ب هیزو مال و ماقویلی یا نیکی دخوریت.
 گوت فلانو تو یی که چه لی، گوت: که زییت خاله تا من یی ل

پشت قوینا.

(62) ب لیقئیه نویسیا.

- وهکی نوژی ما پیقه.

- وهکی قهرهجا ما پیقه.

- وهکی بهنیشتی ما پیقه.

- بوو بهنیشتی بهنوکی پیقه.

- بوو گوی مریشک پیقه.

- بوو گوی هسک پیقه.

- بوو موچچرک.

بو کەسێ رکو تێ گوتن، یی کو دهف ژ داخووا خوه بهر

نهدهت ههتا ب جی نههیت.

(63) ب داهولکا وی دادا.

- ب تتمتمکا وی دادا.

نانکو داباشا وی کر، دپشت را قالا وی ب خهرابی کر.

(64) ب پشت گوھی خودفه هافیت.

گرنگی نهدایی، چ بها نهدایی، پویته پی نهکر.

(65) بلویل دانه ف یی بی لیف.

کار دانه ف نهزانی.

(66) بوو لافه لافا وی.

- خوه هافیتته بهر پیته وی.

- خوه هافیتته پشت لاندکا وی.

- خوه هافیتته ناف مالاً وی.

واته هیفی ژئ کرن لی نه‌گریت، لی ب بوریت یان
داخوایه‌کا وی ب جی بینیت.

(67) بلا بجیتته ئیک ئافی.

ژ که‌سی ب کی‌رنه‌هاتی را تی گوتن.

(68) ب تتره‌تترئ خوه خلاس کر.

ئانکو ب کوته‌کی، ب سهد دهر دو به‌لا، ب چه‌تن خوه قورتال
کر.

(69) بکه گوهارک و بکه گوھی خو.

واته ناموژگاری یا بو ته دبیزم گهرکه تم ل بیرا ته بیت، ژ
بیرا نه‌که، مقاته‌به.

(70) بیژیی قه‌لی یه.

- بیژیی هیستری یه.

گه‌له شاره‌زایه، شولا خوه دزانیت، ناکه‌فیتته چ دا‌فا.

(71) ب دوو چاقیت زل به‌ری خوه دده‌ته برینا کول.

ره‌وشا خوه یا خراب دزانیت، ئاگه ژی هه‌یه، لی نکاریت چ
گوهرینا تیدا ب که‌ت، نکاریت باش که‌ت.

(72) ب هیجه‌تا سلکی خوه گه‌هاندده کوتلکی.

- ب هیجه‌تا کورکی دخوت فرکی

- ب هیجه‌تا کوری نی که‌ری.

ب رییا تشته‌ک بجویک خوه دگه‌هینیتته تشته‌ک مه‌زن.

(73) بهر ژ بهستا خلاس نابن.

واته خراب ژ ناف کومهکې، چقاتهکې، خلاس نابن.

(74) بهرک ل چوکا خوهدا.

(75) بهرک ل گۆزهکا خوهدا.

ب دهستیت خوه زیان گههاند خوه.

(76) بهرئ چافئ ته ب گريت.

بو وی کهسی تئ گۆتن یئ باشی لی تیتتهکرن و تیرا

نهبینیت.

(77) بهرئ بیهنا وی گرت.

بهلا خوه ژیشه نهکر، ما پیقه.

(78) بهرئ رۆژئ یئ ب عوره.

- دیوار ب گۆهن.

تئ گۆتن دهما نئک ل جقاتهکې دسهردا دچیت، نهزانیت

سهرچقیت ئاخفتنا وی کری ژ حازرهکی دگريت.

(79) بهرکې د زکی دا.

- مار زکه.

بو یئ دگهل ههفالی خوه خار و ب کهرب و عینات تئ گۆتن.

(80) بهرک ژ بن پیا کیشا.

جهئ وی ژئ ستاند.

(81) بهرکیت خوه برنه بهرک.

- بوونه بهک و باگۆردانهک.

- شه ما د به ندى خوهدان.

په يوه ندى، تېكه لبيت وان قايم بون، گه هه شته كولومتى
دوستينى و هه فالبه ندى.

(82) به پرويا ب په قيشكا خو نه رازيه.

- كه رى ب كورتانى خوه نه رازى يه.

- به پرويا ژ قالكى خوه دهره.

بو وى كه سى تى گوټن ئه فى ژ تشتى خوه ب خوه نه رازى.

نهمازه پشتى تشتهك دكه فېته دستا.

(83) به فرى سهر دمشتن باليلى سپى دكوشتن.

- خوينى سهر دمشتن جبوى عوير دشويشتن.

واته خهم ساره هاى ژ بايى دنيايى نينه، چ تشتى بو خوه

ناكته خهم.

(84) به ندى كره گونا.

نانكو دوشزغت ليكر، نه چاركر، لى گفاشت، سهرىت ريكا

ليگرتن.

(85) به ندى كه كى سور ب كه نه هه فكا وى.

نانكو فه كوژن، بو لاورا تى گوټن.

(86) به نيشته.

- گوى مريشكه.

- وهكى نوژى يه.

- وهكى له سقى يه.

تیته گۆتن ههکه ئیک داخوازهکی ژ ئیکی بکهت و گهلهک ب
مینته پیقه.

(87) باری میریی ژئی گرانتره.

ژ وی مروقی را تی گۆتن ئهفی کارهکی ژ هیژ و فهژهن و
زانینا خوه مهزنتر دکهت.

(88) بابی وی ئینا پیش چاڤا.

نهخوهشی یهک مهزن بو چیکر.

(89) بارگیری رهژی ههری روی رهشه.

نانکو یی خرابیی بکهت دی نافی وی بخرابی دهنگ فهدهت.

(90) بان دو بانه ئیک دهسته ئیک زۆزانه.

تی گۆتن دهما ئیک فهرق و جوداهیی دنهقهبا دو کهساندا
دکهت. ب دیالیکتا سۆرانی هوسا هاتی یه گۆتن: بانهک و دو
ههوا. دبیزن زاقایی پیرهژنهکی و کچا وی، کورپ وی و بویکا
وی جهیت وان ل سهر بانی چیکرن. بهری سپیدی پیرهژنی
ل وان میزهگر، دبینیت لحيفییت وان یی ل سهرچووین،
رابوو ب سهر زاقای و کچی دادا. کورپ بویک ژ سهرمادا
هشیار بوون، دبینن لحيف تهنی ل سهر وان نینه، ئینا کورپ
ژ دایکا خوه را گۆت: بان دو بانه ئیک دهسته ئیک زۆزانه

(91) باهینک ل بهر دهفی خو دان.

بو خوه خوهش کر.

(92) ب تترهتتری خوه خلاس کر.

ئانكو ب كوتهكى خو خلاس كر.

(93) برغييت وى شدانان.

نه چار كر كو خوه زيرهك بكهت، دهف ژ سستى بهردهت.

(94) برنجى يه.

- بيرنجى يه.

واته بزارهيه، وهكى وى دكيمن.

(95) ب سهر سنگهكى هه لچوو، خوه لكه له مهكى دا، ف

قازوخهكى كهت.

واته كارهك كر، تشتهك گوت، كو زيانهكا مهزن ژ نه نجامى

وى كارى، وى گوتنى گه هه شتى.

(96) ب شه كالى فه دخوت.

ئانكو بى مه عنه فه دخوت.

(97) بكه گوهارك و بكه گوهى خو.

واته ناموزگارى يا بوته دببزم، گهرهكه تم ل بيرا ته بيت، ژ

بيرا نهكه، مقاته به.

(98) بكه يه ئافيت گهنى دى هيت هه خوارن.

ژ مرؤفى خوهدى سه خلهت و سنج و رهفتارين هه رى باش را

تى گوتن.

(99) بلا مهندي سيار بيت، بلا گاره د قونى را ديار بيت.

- بلا مير مير بيت، بلا خه نجه را وى كير بيت.

واته باشى و ميرانييا مرؤفهكى هه ر قوسيرهكا ل با هه بيت

فهدشپرن، يان خهلك زوو بزوو باس ژى ناكهت.

100) بلا بچيته ئيك ئافى.

ژ كهسى ب كيړنه هاتى را تى گوتن.

101) بلند دفریت.

- دفن بلنده.

خوه مهزن دكهت.

102) بن هيلينكه.

زكى دوماهيو، بچويكى دوماهيو يى ژنكى دبيژنى
بنهپلينك.

103) ب نانى كولانا مه زنبوويه.

باش نه هاتيه په روه رده كرن.

104) بنيت هاونا كونكرن.

همى هيزو فه ژه نيت خوه مه زاختن، همى ريك گرته
به، داکو ب گه هيته مه رده مه كا خوه.

105) بوو دزى چويشى خوه.

ئيك كارهكى بكهت و دسه رى را بشكيت.

106) بوو بهرى بنى گه پرى.

هندا بوو، بى سه رو شين بوو.

107) بوو خو گويزانن بوو خهلكى هوسانن.

ئانكو بوو خوه دخه رابن و بوو خهلكى دباشن.

108) بوو خو پركى فى مالى.

- واته زیانیت مالباتی هه موو ژ وی چیدبن، بتایبه نی لایه نی
دهست به لاقییا مالی و درافی.
- 109) بوژی ب کهرا بجه پینه.
- واته هه که کهر دهرباز بوو، هه سپ و هیستر ژی دی دهرباز
بن، هه که چوو ژی بلا سه ری خو بده ته بهر ییت دی و
ببیته قوربان. واته تشته کی کیم گوژی تشی ب بها دکه ت.
- 110) بوو شاما شه ریف.
- 111) بوو گیلما گافانی.
- 112) بوو دهوینا ب پینگ.
- 113) بوو دهف شیلا سه ی.
- 114) بوو یا ب له پا.
- 115) بوو خشخشا تراشی.
- تی گوژن دهما نه نجامی کاره کی بی و ج و بی سه روبه ر بیت.
- 116) بوو لاقه لاقا وی.
- خوه هافیته بهر پیته وی / خوه هافیته پشت لاندکا وی /
خوه هافیته ناف مالاً وی.
- واته هیفی ژی کرن لی نه گریته، لی ب بوریت یان داخوازی
یه کا وی ب جی بینیت.
- 117) بیژی قه لی یه.
- بیژی هیستری یه.
- گه له شاره زایه، شوولا خوه دزانیت، ناکه فیته چ دافا.

پ

- (1) پاته خور.
- بؤ ژاری چ نه بیت تی گوئن.
- (2) پاشی دی سهرنشیف نغم.
- (3) پاشی کوچهر نا چپته زوزانا.
واته بو من نه خه مه.
- (4) پاشای ب کتا سمبلا خوه حسیب ناکهت.
- دو بهروی باری کهری وینه.
نانکو گهله کی ژ خوه رازیه.
خه مساره.
- (5) پاشی دی ماشی شه فی که ی.
ده خشه بو وی مرو فی تی گوئن، ئه فی خوه زانا و شاره زان
دهرتیخیت و زرتیت خوه دکهت.
- (6) پالی پویشی یه.
- ئاسن قوتی بی هه ق.
- ئاسن قوتی هه ق به رزه.
تی گوئن بو که سی رهنجی ب کاره کی فه دبهت و چ

نه گه هیتی.

(7) پاله قه لسه هیجهت داسه.

تی گوئن بو مروقی بی خاسیهت، یی ل په لیکا د گهرت دا
شول نه کهت.

(8) په رهیکی مایه دکوریی را.

واته هه ژار بوویه، ژ پر تشتا تهنی ئیک بو مایه.

(9) په رییت وی قوساندن.

هیز و فه ژهنا وی کییم کر، لاواز کر.

(10) په ریی وهکی به ری.

تی گوئن دهما ئیک دچته ریکه کی ب مه ره ما بده ستفه
ئینانا تشته کی، گه هه شتتا نارمانجه کی، لی دز قرت ده ست
قالا.

(11) په لوسه کر.

- پاته کر.

- پنی کر.

- شکه ستک ساخ کر.

نانکو شاشی راستفه کر.

(12) پر پرا چه کچه کویلایه.

بو جهیت مروقی لی نه بن تیته گوئن.

(13) پر ل مه هافیته ئافی.

واته سه رییت ریال مه گرتن.

14) پشٽا وی یا بوویه گوپال.

- دفنا وی یا ب عهردی فه دخشییت.

واته یی پیر بوی.

15) پشٽا کهری یا کوله کورتان دهرمان کر.

واته پلانا ژ بو چاره سهر کرنا ئاریشی نه یا ب جی یه، ن

دجهی خوه دا یه.

16) پشٽا وی بهردا.

هه و پشته فانی یا وی کر، هه فبهندی دگهل بری.

17) پشٽی دو کورؤ کچه کا.

18) پشٽی تترئ کهزی کورئ.

واته ب سهر فه چوو، بیهوده یه، ئیدی مفا ناکهت.

19) پشٽی پیریا سهره کهته بهر سوړو زهرا.

نانکول حینی پیراتیئ ژ نوی دل تهر بو.

20) پشیکا چل، نه ونه وییه.

واته گه لهک روی یه، ب گه لهک نه زمانا د ئاخشیت.

21) پشٽی وی هه لگرت.

بارئ وی هه لگرت، هاریکاری یا وی کر.

22) پفدا.

- بن هنگلیت وی پفدان.

- پینجک دانی دانه بن.

سهرئ وی گهرم کر، هان دا، بزفاند، ئاگر خوهش کر،

مه بهست بهری و ی دا کریاره کی.

(23) پلا من لی ناهیت.

ئانکو ئەزی ددۆرینم، ژ بهر کهسه کی یان تشته کی.

(24) پوئا وی شکاند.

- شه قلی وی شکاند.

- سه خهرا وی بر.

- زرنا وی شکاند.

- ل چهما وی دا.

- ل چهنا وی دا.

- ل بهر دهقی دا.

- پاشقه بر.

- دهقی وی شکاند.

- شه رما وی بر.

(25) پویش دناڤ درپارا دمینیت.

- پویش دناڤ که نارپارا دمینیت.

بو کهسی مال هه ی و کهس مفای ژ مالی وی نه بینیت.

(26) پیرا پی ب شمک نه هینه من چپک.

دبیژن روژه کی شهیتان چو دهفه ره کی پی رگی پیره ژنه کی

هات گو تی: ئەفه دهمه که هندی ئەز تیمی فان ههردو گوندا

لیکبیخم ب منقه ناهیت، ئەز دشیمه فی دنیایی خره کی،

نه شیمه فان ههردو گوندا.

پيرئ گۆتى: بلا نه فيكا من و شمكا من ل نك ته بن و تو
سه كه حنيرا من.

پيره ژن چوو گوندهكى ژوان، دبينييت داوه تا كورئ مه زنى
گونديه، كچا مه زنى گوندى دى بو خوه ئينايه.

چوو دهف بويكى گۆتى: ههكو زافا تيته دهف ته گويزانه كئ
هه لگره، عه دهته، بيژه زافاى تو ناهييه دهف من هه تا سه رو
رهيت ته نه تراشم. ژنكى دهست هاقيتئ سه رو رهيت ميركى
تراشين، بوچى رهه كا وى نابريت، خوين نارواستيت هه تا
ميرك دمريت. سپيدئ سه حدكه نئ ميركى مرى، ژن و
گويزان زى يئ ل وئيرئ، ئينا هه ردو گوند به ردبنه ئيك، ئەو
ژئ دمينييت يئ رهقى.

تى گۆتن بو كه سئ داف دۆز و فتنه كه ر.

(27) پير بكه ژ بير نه كه.

ئانكو بيهنا خوه ل سه ر نه خوه شيئ فره هكه، لى تولا خوه
ژبير نه كه.

(28) پيلا ژ پيلاى ناخوت.

تى گۆتن دهما هيژو فه ژه نا دوو كه سا ل لوكه كى بن،
هه فكوپى ئيك بن.

(29) بيلا فه كا ئاسنى بو خوه چيكر.

تى گۆتن بو كه سئ نارمانجهك ل بهر بيت كو قهت و قهت
چينه بيت.

- (30) پیت وی ب چافن.
 بو کهسی جوامیر تی گوتن.
 (31) پیشی پیت ههین.
 ئانکو بیقام ساره.
 (32) پیهنای وی فهگرت.
 تی گوتن دهما ئیک ب هیزا خوه زیانهکی ژ خوه دوور
 دکهت، یان کاریگه ریا زیانی کیم دکهت.
 (33) پیهنای ل دهری قونا خوه ددهت.
 - لوتکال دهری قونا خوه ددهت.
 تی گوتن بو مروقی دلای وی ژ تشتهکی خوش، یان مروقی
 لهش سفک و بی سهرگیژی دزیانا خوه دا.
 (34) پی خول عهردی دا.
 - چوو د قاجی را.
 - پی خول عهردی شداند.
 واته ژ راو بریارا خو نههاته خاری.
 (35) پیشیا بجویکه بهلی خوینی ژ چافی شیر تینیت.
 واته شیان و زیرهکی نهتهنی ب هیزو کهلواشی یه.
 (36) پییهکی راکری نهفی نیکی دانایه شوینی.
 بو خرابیی یا ژوی زیده کری. تی گوتن دهما دو خراب دگهل
 ههف تینه بهراورد کرن.

- (1) تا ئیخسته لیقی.
- ترساند.
- (2) تام ساره.
- بۆ کهسی به لافش، چقیل، دل بر تى گۆتن.
- (3) تايیت وی برین.
- تى گۆتن دهما بوویهرهك ب سهرى يهكى تیت ترسهكا مهزن
- دکه فیته دلی.
- (4) ته دراند.
- (5) ته پهقاند.
- (6) ته ئافزى ئینا.
- (7) ته حه لاند.
- ته گه لهك باش گۆت، چيكر.
- (8) تهر چيكر.
- تى گۆتن چاخى يهك شاشيهكى دكارهكى دا دکهت.
- (9) تهفنى وی یی به لافه.
- (10) تهفنى وی یی ئالۆزه.

نانکو گهله کی مژویله.

(11) ته شهت ژ بیر کر.

دبیژن یه کی رۆژه کی ل جفاته کی پف دکرئ، سهرهاتیه ک
دگیرا گۆت: مه چه ند مرو فقه کا ته کبیرا خوه کر ب چینه
نیچیرا مامزا ل بنی به ریئ. ئەم ل هه سپیت خوه سیار
بووین و مه هاژوت. مه و دایه کی ئەم چووین، ژ ویرئ و یقه
مه گۆت ههر کهس کورئ بابئ خوه یه. ئەم ژیک
فهقه تیان، ههر نیک بو خوه چوو. ژ نشکه کی فقه من هند
خوه دیت کار مامزه کا پیژگی من تیت. ئەز که تمه دو یف، من
هه سپئ خوه وه کی بهرکی برویسی راکره چارگافی و ئەو
دهشت کره تۆز. ژ من غارو ژ وئ غار، مه خوه هند دیت
ئەم یئ ل دهرئ گه لیئ دهوکی و شاخیت کار مامزئ ییت
ددهستی برایی وه دا! یه کی ژ روینشتیا هه ویا وی خوه
نه گرت گۆت: ئۆ پا شهت، هوین چاوا ژ شهتتی دهرباز بوون؟
خودانی سهرهاتیئ ژ خوه شهرم کر، بهر سفا وی دا گۆت: پا
وللا تو راست دبیژی من شهت ژ بیر کر. تی گۆتن دهما یه ک
دره وه کا کو خوه ل سهر چ وه ریسا نه گریت ب کهت.

(12) ته کهرئ خو ل کیفه بر بوو ئافی.

واته تو ل کیفه بووی.

(13) ته کره ستۆئ خه زالکی.

تی گۆتن دهما یه ک دهستگرتنه کی دگه ل یه کی دهین

نهخووش دكەت. واتە درافى تە چوو، ئىدى پرسیار نهكه.

(14) تە لى دا.

تى گۆتن دەما يەك دكارەكى دا ب سەردكەفیت، تشتهكى ب
دەست خووشه تینیت.

(15) تەیر نهویرن دسەر را ب فرن.

بو كەسى ب هیز، زۆردەست و زۆردار تى گۆتن.

(16) ترپیت وی ناچنه چ گهلیا.

بو وی كەسى تى گۆتن ئەفى خوہ ب مەزنى داتنیت، وسا
دزكى خوهدا ئافايه چ هزرا بو كەسى ناكەت.

(17) ترەك ژى ناهیت.

نەشیت چو ب كەت.

(18) ترە ماشه.

ئەم چو ژ فان ترەماشیا نزانين ئەفیت تو دبەيه نك خوہ،

ئەم چو ژ فى مەزناھييا تە نزانين.

(19) تر خوہ د قونى ناگریت.

- یى ل سەر لیفا گۆرى.

- كەتە قورنەتکی.

- پیر و كال بوویه.

(20) ترا ل سویكا سەفارايه.

(21) ترا دئافى دايه.

تى گۆتن چاخى كەسەك تشتهكى دكەت، كەس پى

نهحه سييٽ، دهنگ فہ نہدہت.

(22) ترٲا فہ قيرى يا ب دہنگہ.

واتہ مروٲئى ھہ ژار چ کارو کريارا ب کہت نہمازہ شاشيہڪ
تيددا ھہ بيت، ھہ موو دئى ٲى ئاخفن. لئى دہما کو کہسى
دہولہ مہند، ھہ مان تشت يان خہ رابتر دکہت، کہسہڪ باس
ژئى ناکہت.

(23) ترٲکەن ل ٲيلافا خوٲ ھيٲجہتہ.

واتہ ئہفئى خرابيہڪ ژئى چيدبيت، ھہ ول د دہت ئيڪئى دى
ٲئى گونہ ھبار بکہت.

(24) ترٲيت دہيڪا خاميسڪئى.

دبيژن فئى ژئى ترٲرہڪ کرو مر. تئى گوتن بو کہسى باسى
يہكى دکہت و چ کريار ژئى چينہبن.

(25) ترٲيت وى بلند نہکہ.

واتہ ژ سہنگئى وى ٲتر نہدئى، ٲہسنيت وى ژ نہوہي نہکہ.

(26) ترٲئى و داسئى و باھيٲا ل کورئى.

(27) ترٲئى و داسئى و گہليئى بيتاسئى.

تئى گوتن بو کہسى ٲہليڪا و بہلگہ و گروٲئين وى نہبجى،
دسست و نہبہرئاقل.

(28) ترٲا ٲئى بيانى يا ب دہنگہ.

- كئى ترٲر كرىئى بيانى.

(29) ترٲر و کہت زرچ و مر.

دبیژن ل به هییه کی خوارن دانا و به هیداره کی ژ کوری مری
پرسی: بابی ته چاوا مر، چ ئیش لی بوو ؟ کورکی که فچکی
خوه دانا و چیرۆکا بابی خوه کوپرو دریژ هه می گیرا.

به هیداری ژ ی نه کره نه مه ردی، گوته سفری بنک!

بابی به هیداری پشتی هه یامه کی کورت مر ، بو ده می
خوارنی سفره دانان ، ئه فی بابی وی پیشی ده مه کی مری
گوته ئه ری هه فال ته نه گوته من ره مه تی چاوا مر، چ
ئیش لی بوو ؟ به رسقا وی دا گوته، ئه ز دریژ ناکه م، بابی من
هه ما (ترچ و که ت، زرچ و مر).

واته ئه فا ددی ته دا ب جی ناهیت، بلا که یفا ته نه هیت، تو
من ناخاپینی.

(30) ترپت پیری ل بهر کوچکیت پیری.

واته چ ئه رد ژ مالا مروقی خوهش تر نینه، کو مروقی
رهحه تییا خوه ببینیت.

(31) ترپت بن که فشا دکه ت.

ئانکو خوه ژ خه لکی زیره ک ترو ب هیژتر دیاردکه ت، گهر
چی وه نینه ترا بن که فشا ب ده نگ تره ژ یا دی.

(32) تزبیا وی یا به ردای.

واته په یوه ندییا دگهل قوت کر.

(33) تژی که فلی وی یه.

واته بهایی وی ههر هنده، مه زیده ژ ی دایه.

- (34) تژی بن که فشی وی بچویکن.
هیژ خورته ب هیژه دئ بچویکا چیکت.
(35) تف کره بن ئەزمانی.
(36) تف کره بن ئەزمانی ئیک و دو.
واته ئیک و دو ب تشتهکی حەساند، ل سەر تشتهکی ریک
کهفتن.
(37) تلا بری خوئ ناکهت.
- کهسپا پیشازی ناکهت.
چو شۆل ژئ چینابن، بی خاسیهته، ته مبهله. پیتر بو ژنکا
تی گۆتن.
(38) تو بیژی تا خو، نادهته ته.
بو کهسی نەمراد حاصل تی گۆتن.
(39) تو ب خو بی که چهلی.
نانکو ته خالهکا لاواز ههیه، ههلویتئ ته بهرامبهر تشتهکی
یان کارهکی لاوازه.
(40) تو درپای.
ته فرهکا، درهوهکا مهزن کر.
(41) تۆپز کهنداله.
- شاخ کهنداله.
به لا خوازه، نهحه جهمتییه.
(42) تو ژ من عهمر دریژتری.

- واته من دخوست هه مان ئاخفتن بکه، ل سهر ئەزمانی من
بوو، لی ته بهری من گووت.
- (43) تو ژی سیفا خو ل سینگی ئیکی ب ده.
ئانکو ژ خوه را کچهکی چافکه، ههلبژیره دا بو ته بخوازين.
- (44) تورا کهفن نه به ماسیا.
ئانکو پشتا خو ب تشتی نه بنه جی گهرم نه که، باوه ریا خو
پی نه ئینه.
- (45) تو من ب خورینه دا ته ب ئالیسم.
واته باشیهکی دگهل من بکه، دی باشیهکا مهزن تر دگهل
ته کهم.
- (46) تویتنا وی ته حل کر.
ژیانا وی تیکدا.
- (47) تویهک ل ههوشا خوه چاند.
به لایهک ب دهستی خوه بو خوه چیکر.
- (48) تو خه نجه رهکی لی بدهی چیکا خوینی ژی ناهیت.
- (49) تو گولهکی لی بدهی چیکا خوینی ژی ناهیت.
گه لهکی غه ییدی.
- (50) تو شه کری دخوی.
- ئاخفتنا ته شیر و شه گره.
- ئانکو تو راست دبیژی.
- (51) تو گه لهکی رینگزی.

رینگز واته جوان، لی د هه فوکی دا بهر و فازی فی واتی یه.
تی گوتن دهما یهک د کارهکی دا دشه پللیت، بی سهر و بهر و
بی نه نجام دهر دکه فیت.

(52) تویلی کولانایه.

- سهیی پی سوتیه.

- فهلیتی کولانایه.

بی کارو کوکه، گه لهک گه پروکه، وچ ژ خوه نه گرتیه.

(53) تهفنی مه کره روپس.

تی گوتن دهما کارهک باش ب ریقه دچیت، ب بهر یکه فه
تیت، موقدارهکا باش ژی تیتته ریسان، پاشی ب جار هکی بیته
هلکرن و تیکدان، مینا بهری ب زفریت.

(54) تهفشی بهری خویه.

بو که سی تهنی ههر تشت بو خو بقیت تی گوتن. دیسان
کوردا گوتی یه: مشار به نه تهفشی، واته هندی مشاره تشتی
دبریت دکه ته دو پارچه، یهک بو مروقی، یا دی بو هه قال
مروقی. لی تهفشوی تهنی تهفشهکی ژیه دکهت، هزارا خوه
ب تهنی دکهت.

(55) تهیری گوری داددهته سهر دارا کروپ.

(56) تهیرکی که چهل داددهته سهر دارکا گوری.

واته پیس ف پیسا دکهفن، خراب ف خرابا دکهفن.

(57) تیرا ل کهندالی.

(58) تیرا ل کهندالی نیشا ل هه فالی.

تی گوئن هه که یه کی های ژ نازاریت یه کی نه بیت. نیزیکی
فی رامانی کوردا گوئیته: خه می تو خه مه ک مه زنی لی نه ل
به ر کوچکی منی.

(59) تی دوه رینیت.

واته:

ئابوری دمالی خودا ناکه ت.

چو نارمانجیت ده ستنیشانگری نینن.

چی کته به ر دربی وی هه ما دورسته.

(60) تیشته گه ها میری یه.

(61) تیشته گه ها میرانی.

سپیده هیه کا دره نگه، پشتی رۆژ دهه لیت دهر دوریت ده مزمیر
نه هی سپیدی.

(62) تیژکی تر تره یه.

واته هندی ویقه تره خه راب تره.

(63) تشت هه می ژ زرافی دشکیت مروف ژ ستویری.

واته که سی زورداری بکت داوییا دی چیته سه ر شکه ستنی.

(64) تیلی نه بره.

- خوه ل تیلی نه ده.

(65) تلا خوه نه که د هه می کونارا.

نانکو وی نه که و نه بیژه، یا زیان ژئی بگه هیته ته.

- (1) جھنہم نہ ہندا گہرمہ وھکی ژئ دبیژن.
 ئانکو ئہنجامی کارھکی نہوسا خہرابہ کو مروؤف ژئ ب
 ترسیت.
- (2) جھرك و مہسینا لی بکھن ناشکیین.
 - گويزا لی بکھن خرخر ژئ ناھیت.
 بو مروؤفی مل پان، بیین فرہ تی گوئن.
- (3) جھرك نویہ ئاف تہزی یہ.
 کھسی نو ہاتی، تشتی نو ہاتی، جھک و ریژہکا تایبہت
 ھہیامہکی لی تیئہ گرتن. سہرہدہریبہکا تایبہت دگھل بو
 ماوہیہکی تیئہ کرن.
- (4) جہر شکاند.
 - کولند شکاند.
 - سہری کولندکی فراند.
- واتہ نہینیہکا وی کو ھہتا نہا یا فہشارتی بوو، یان کھس
 نہدویرا باس ژئ بکھت ئاشکرا کر. یان ئاخفتنہک گوٹ کو
 کھس نہدویریا بیژیت.

(5) جوت ب سهرى شكاند.

(6) جوت ب تتلى شكهستى شكاند.

بو كهسى د بازارهكى دا قازانجهكا باش بكهت تى گوتن.

- (1) چارگافا چیللّ یه.
 کهسّ لپیشیا کاری سرت و گهرم، دهمهکی کورت و سست و
 سار دبیت، کار وهکو جارا ژ بهر ناچیت.
- (2) چاف شۆر.
 کهسّ شهرم کری، فهدی کری ژ کاریّ خوه یی خراب، بی
 روومهت.
- (3) چافل دهره.
 ب تایبهتی تی گۆتن بو زهلامی ب ژن یی چافیّ خوه ل ژنکا
 دگیرت.
- (4) چافیّت وی ئینانه دهر.
 - نالیّت وی بادان.
 - لیک زفراند.
 - دهرسهک نیشا دا.
 - ویرایی، شیایی.
- (5) چافیّت وی ناچنی.
 ژئی غهییدی یه، هیّرس بوویه، عاجزبوویه.

(6) چاقیت وی / وی فہبوون

ئاگہ ژ خوہ بوو، تیگہههشت، ہشیاربوو، شوّلا خوہ زانی، ل
ماقی خوہ خوہدی دەرکەت.

(7) چاڤ بارا ناگریت.

(8) چاڤ بارا ناکەت.

ناخوازیت، ب دلی نینە.

(9) چاڤ برسییە.

ہندی ب دەبی تیر نابیت.

(10) چاڤ دچنی دەستی کورتە.

واتە تشتەکی دخوازیت، ژئی حەز دکەت، لی شیان نینن، دراف
نینە کو بکاریت بدەست خوہفہ بینیت.

(11) چاڤی وی ب گوڤکینی یی شکاندی.

- هیژ ژگوڤکانی قوچەکا لی دای.

- هیژ دەیلین دا یی ترساندی.

ئانکو هیژ یی بچویک خوہ نیشادایە، چاقیت خوہ لی سۆر
کرینە، لەوما نوکە دەستی وی ل بەر نارابیت.

(12) چاقیت خوہ لی سۆر کرن.

- ئەنیا خوہ لی کرە گری.

- غەبییدی ب مەرەما ترساندن.

(13) چاقیت وی دەر یخستن.

- لیک زفراند.

نهخوہشیہکا مہزن بو چپکر.

14) چافیت (رہش / بہلہک) نہ ہہوجہی کلانہ.

واتہ تشتی باش، مروقی قہنج، پیٹھی ب وی ہندی نینہ
پہسن و زرتیت وی بہینہ کرن.

15) چافیت رہش من نہ بو تہ کلداینہ.

واتہ ئەفا من ئەنجام دای، کری، من ژ بو خوہ یا کری، نہبو
کہسہکی دی.

16) چافیت وی ل بہر نارابن.

ژی شہرم دکہت.

17) چافیت خو فسفساندن.

بو کہسی شاسیہک ژی چیدبیت ناشکرا دبیت و دکہفیتہ
تتایی شہرمی. دەما ژی دپرسن چ بہرسف ددہستی دا نینن.

18) چافیت من ناچنی.

واتہ من نہفیت لی ب نیرم، ژ بہرکو دلی من سار کریہ،
زیانہک کریہ، یان زیانہک گہہاندیہ من.

19) چافی شہیتانی کورہ کر.

نانکو جارہکی تشتہکی باش کر.

20) چہکیٹ خوہ ب سہری مائی قہکرن.

نانکو بنہجہبوون.

21) چہند سنگہکی ب قوتی دی چانتکہکی بیقہکەت.

نانکو چ تشتی بیژی، ہیجہتا وی یا نامادہیہ.

- (22) چهند گوی تیځفه دهن پتر دی بیهن ژی هیټ.
 واته چهند مروځ ل خه رابه کی یان خه رابی یه کی فه کولیت،
 ل دویف بچیت، دی خه رابتر لی هیټ.
- (23) چهنگ پیځه چیکن.
 واته ژ قامی بره دهر هندی مهزن کر، گه زاف دپه سن دانا و
 یدا کر.
- (24) چ بهری هات سه ری خو نده بهر.
 واته لبر خوه راوسته، ناگه ژ خوه هه به، پیشی بریارا خوه
 بدهی، هزارا نه نجاما بکه.
- (25) چ دهشته چ زوزانه عه سل خودانه.
 واته مروځی باش، بکیړ هاتی، ههر جهی لی بیت، دی یی
 باش و بکیړ هاتی بیت، ناهیته گوهرین.
- (26) چ چه م بی درک نینن.
 چ دار نینن بای نه هه ژاندين.
- (27) چ دار نینن به لگ نه وه راندين.
 چ دؤلك نینن په زی نه چه راندين.
- (28) واته ههر کهسی، ههر تشتی خالیڼ خوه ییڼ لاواز هه نه،
 قوسیریه ک دی لی په یدا بیت.
- (29) چ عه وری هات باران ژی ناچن.

- واته نههر تشتی بیت یی بهرهمداره.
- (31) چ سهر ژئی نهبرنه دهر.
واته نهزانی، فام نهکر.
- (32) چ سه ژ بهر کولیچا نارهنفن.
واته کهس خوه ژ تشتی خوهش، سپههی نادهته پاش.
- (33) چ کراسی کهرکهی دی کهمه بهر خو.
واته نهزی رازی مه، تو چ برپار ددهی نهز دگهل ته مه.
- (34) چ نه دیتی ب خوفه ریتی.
بو کهسی ژ نشکهکیقه تشتهک دکهفیته دهستی، ژ نهیی
ههیی دبیت و خوه پی مهزن بکهت تیته گوتن.
- (35) چ یا بو بویک نهو بو بهربویک.
واته چیی هاته مهیدانی، دی خو دته دگهل، ژ بو پاراستنا
بهرزهوهندییا خو.
- (36) چریا و دریا.
واته خراب بو، ژ بهرئیک چو، بو رهوشهکی یان کارهکی تیته
گوتن.
- (37) چو بهحهشتا دیکل و مریشکا.
نقست، دخه و چوو.
- (38) چوو دچهپهری دا.
- (39) چوو دقاجی را.
- دا بهتهنی.

- هیئرس بوو، عنری، سل بوو.

(40) چوو وی ئەردی یی شورتنه لی کوشتی.

(41) چوو وی ئەردی یی فەله لی کوشتی.

جار دی دەست هافیته گیرانا بابەتی کەفنی یی هەستیار.

(42) چوو دپراسیی را.

سل بوو، تنگژی، غەیییدی.

(43) چوو بەر سیبەرا وی.

چوو بن حوکمی وی، دبن گۆپالی وی را چوو.

(44) چوو بو حسینیا، دا گیزەرا ب خوت.

تی گۆتن دەما مرۆفەك قەستا كەس و كاردەکی، یان

هەفالهکی ل درەکی بکەت، بریقه یان ل ئەردی دچیتی

موقەددەرەك بیته سەری یان زیانەك فی بکەفیت.

(45) چوو گارانئ ل کەری (چپلا) خوە سیار بوو.

واتە زیان گەهانده کەسەکی خویانی نەکەسەکی بیانی.

(46) چیچک کرنه گوھیت مه.

ئەم سەوداسەر کرین، هیپر کرین، مەژی رەش کرین، تی

گۆتن ب تاییبەتی دەما زارۆك قەرەبالغی دکەن.

(47) چیچکی ئەف ساله گۆته یی پار وریچ وریچ.

تی گۆتن دەما یەکی بچویک ب تەمەنی خوەفه، یی بی

سەرپیهایتی و سەریبۆر، شەرەتاق ل یەکی ژ خو مەزنتر و

خودان سەریبۆر دکەت.

(48) چویشی ستویر دهستی زراف دشکینیت.

کسهکی هیزهک لسه زال بیت و چ ژئ نههیت.

(49) چیاپهک ههرفت کهندهک تژی نهکر.

ژ وان کسان را تی گوئن، یی قهبه دچنه شولهکی، زرتا

دکهن، پاشی ل داویئ نهجامهکی گهلهک دووری وان پهسن و

زرتا ب دهست خوه فه تینن.

- (1) حهتا ديړه كې ئاڤا دكهت مزگهفته كې خراب دكهت.
 واته ههتا كاره كې دكهت، كاره كې دى يې ب بها تر ژ بن
 دبهت.
- (2) حهتا مار راست نه بيت ناچيته دكونى فه.
 واته مروقى دژيانا خوه دا راستگو نه بيت بسهر ناكه فیت.
 (3) حهتا مه كار كر ته بار كر.
 ههتا مه شيره تیت خوه كرين كه چه كې بخوازين، وى دبهرى
 مه را كر، شوى كر.
- (4) حهفت پينه ت ل (دایى، بابى، براى، خویشكى...هتد) داین.
 واته گهلهك ژ وى خرابتره.
 (5) حهفك ستويره.
 - گوپره ستويره.
 - بوكره ستويره.
 بو مروقى هه يى، دهوله مه ند تى گوتن.
 (6) حهقى وى كره نيڤا دهستى وى.
 - دهرمانى وى دایى.

دهما يهكئ چ ل نافچ نهبيت مايئ خوه دكارهكى دا بكهت ل
داويئ زيان في بكهفيت، يان يهكئ گونههك كربت و
بگههيته سزايئ خو تئ گوتن.

(7) هه لانه.

بو كهسئ گوهيئت وي گران يان يئ كه پ تئ گوتن.

(8) هه مئ ههفت رهنگه.

كارزانه، دهستههله.

(9) حالئ زهنبيل فروشييه.

- حالئ هه لاولچيه.

- حالئ هه لاول فروشييه.

- حالئ بزنا كاله.

- حالئ خروويه.

- حالئ سهيه.

نانكو رهوشا وي گهله نه خوه شه.

(10) حرينئ ههسپي ژ كيس مليت گايينه.

(11) هنگيت ميهئ يئت بهراني نه.

واته هيژا خوه ژ ئيكي وهردگريت، پشتا وي ب ئيكي گهرمه.

(12) هنگا پيرئ ل سحارا سپيدئ يه.

واته تهنئ دهمهكي زيرهكه و كار ژ بهر دچيت.

(13) حيشترا سولتانيه.

واته ريژگرتنهكا تايهتي ههيه، چ بكهت نابيت كهسهك لي

بگريت.

(14) حیښتر گرتہ سوخری رویشی رڤہفی.

ژ بهرکو ترسییا باری ل حیښتری کری ههمان باری ل وی
ژی بکهن.

(15) حیښتری ب بارفه د کونا دهرزیکي را دبهت.

بو کهسی دز و فیلباز تی گوئن.

خ

- (1) خافڪ، كالك با دا بيڙني شدوك.
- ههڪه مهتا ب ڀرتل با دا بيڙني مام.
تي گوتن دهما نيك پهسن و زرتيت خواه دڪهت، نهز دي فلان
تشتي كهه، دي فيسار تشتي كهه. لي شيان و پيشههاتنييت
هندي نهبن كو تشتي دبيڙيت ب جي بينيت. واته تو نهئي
قان پهسن و زرتاي.
- (2) خاني ب دههگهه يي تازهيه.
واته خوداني ليڪرن، وهكي وي گوتني يه يا دبيڙيت: رهزي
بي پهڙان، كهرو گولڪ دچنه ناف.
(3) خالهتا وي هاري ناكهت.
خالهتا وي ل فيري نانكو پاشيا وي. واته دترسييت.
- (4) خهو زي دقيت كهو زي دقيت.
ههه تشت بو خواه دقيت.
- (5) خهوا فهلهييني بكه.
نانكو بسته، بي ترس بنقه، ژ بهرگو فهله ل كوردستاني
دئارام بوون، بي خوين و خوينداری و تاسب بوون.

- (6) خه لکی ب چاڤا خارن.
 واته که تینه نای چاڤ و دهقیّت خه لکی، گه له به حسّ وان
 دکهن، پی دناخن.
 (7) خه میّت ب قهر.
 تی گوتن دهما که سهک خه ما تشته کی دخوت، کو هیژ نه و
 تشت نه هاتییه، روی نه دایه.
 (8) خه یالا ئاشه فانی ئافه، خه یالا پشی ژره.
 واته بهرّ ههر که سیّ یی ل وی تشتی نه و دخوازیت، یی کو
 نه و ل سهر دژیت.
 (9) خو به روی بزاره دکهت.
 ئانه کو خوه بسته دکهت.
 (10) خوب سهر و چاڤ فه تی وهرکر.
 - خو چاڤ و چاڤ تی وهرکر.
 تی گوتن دهما یهک کاره کی ب لهز بکهت، بی ی کو باش هزرا
 خو تیّدا بکهت، ل داوییی ل سهر په شیمان ببیت.
 (11) خو پی رادا.
 دهما ئیک ب چ شکلی هه ی دبیته مویچرک و خو دگه هینیته
 ئیکی، خو نیژیکی ئیکی دکهت.
 (12) خو د که فلی وان کر.
 ئانکو خو وهکی وان لی کر، خو ل دویف ئاقلی وان بهردا.
 (13) خودی ژ بانیت بلند فه گرت.

- ژ مرنى يان نه خوه شىيه كا مه زن قورتال بوو.
- 14) خوش خلمه تو بى قيمه تو.
- تى گوتن بۇ كه سى مراد حاصل، خلمه ت خوش، بى خو گران نه كه ت، چ داخو ازا ژى دكهن خوه ناده ته پاش.
- بى بهرام بهر فان سه خله تى ب سقى دبى نى ت. واته مرو ف خوه سارو سقك و بى بها دكه ت.
- 15) خودان، گولكا خوه، چىلا گو هان شو پ دبى نى ت.
- واته هه ر كه سه كى تشى وى دچا فا دا گه له ك به رز و بلنده، ب به ايه .
- 16) خودانى كه رى هه سپا دخه ونا خودا دبى نى ت.
- واته ده ست كورته چ ژى ناهى ت، هندى هند هزرى ت تشه كى دكه ت، دخونى دا دبى نى ت.
- 17) خودانى كه رى ب كالك و گو ره فه دده ته نأفى.
- واته كه سى دكه فى ته ده رافه كى ته نگ، زيانه ك فى دكه فى ت، تشه ك تى ته سه رى، فى ت ل پى شى يا هه مى خه لكى هه ول بده ت خو ژى قورتال بكه ت. ل پى شى يا هه فال و كه س و كارى ت خو، زه نكى ت خو هلده ت.
- 18) خودانى ت ميه و ميه گه لا چوونه نك خودانى ت ما كه را گوتنى ب دهنه مه پچه كا دونى سه را.
- بو مرو فى كنووژ، چرويك تى گوتن.
- 19) خودى چيا دبى نى ت له و ما به فرى لى دبارى نى ت.

واته یی شاسییهکی دکهت، دوی ریان نیژیک دی تووشی
دهردهسهرییهکی بیت، دی سزایی خو ل دویف تهرزی شاشییا
خو دت.

(20) خودی کهزانا ددهته بی دانا.

تی گوئن دهما یهکی مال دکهفیته دهستی و نهزانی
سهردهریی دگهل بکهت، نهزانی باش بکار بینیت.

(21) خودی یا دزکی کویسهلهی دا دزانت، لهوما عهلبا مهزن

یا دهینای سهر پستی و یا بچویک یا دهینای بن زکی.

واته کهسی خوههر، نهمازه یی فهندو فیلا دکیشان و پیفانی
دا دکهت، دی زیانهک فی کهفیت.

کوردا بهری هزر دکر کو کویسهله مروف بوو، گهنم دفروت،
ب عهلبا مهزن دکری و ب عهلبا بچویک دفروت، ئینا خودی
خفس لی کر و کره کویسهله، دا کهس دی چاف لی نهکهت.

(22) خو دی بیژی یی ل پشتا من.

واته یی دارگرانه ناحیته ددی مروفی دا.

(23) خو تو دبیزی یی ل مالا فهلی خو.

بو کهسی بسته ل نهردهکی بیانی تی گوئن.

(24) خو کره کولکولی.

واته جلکیت رهنگین ل خوه کرن.

(25) خو ل بهر بارانا (فلان کهسی) تهر نهکه.

تی گوئن دهما یهک چاکییهکی ل یهکی دکهت، بهرهفانیی زی

دکەت و ئەو تى نهئینیته دەر.

(26) خو لى پشت رى کر.

لى خايين بو.

(27) خو ل بازیت کيى یا تاقیت

واته ههفرکی و بهفلییا یى ژ خوه ب هیز ترو زیدهتر
دکەت.

(28) خو پى بادا.

- خو پى کره پىک.

- خو پى کره پىفوک.

- دلى خو پى کره توى رهشک.

(29) خو پى کوشت.

- خو پى کره عهفدللا.

دبیژن شفانى گوندهکی ب نافی عهفدللا روژهکی هندی هند
دانقوت خار پى پهقی.

ئهف درکه تیینه گوئن ل دهفهري دهما يهك گهله خارنهکی
بخوت.

واته گهلهك خوار.

(30) خوژی من پىلافهك ژ رویت وی ههبا.

واته گهلهکی روی قائمه، بى شهرمه.

(31) خوینا وی فردکەت.

گهله دوژمناتی یا وی دکەت.

- (32) خوین بیته جوکا نا دته دگۆزهکی را.
 بو ئهفی چ هزرا نهکته بو نهخوهشییت ل هاویردوری وی.
 (33) خویشکی کولکا ئهنیسکی.
 بو کهسی گهله دخه ما خویشکی تی گۆتن.
 (34) خوئی دخوت ئافی ب سهردا ناکته.
 بو کهسی گهله ژ تشتهکی عاجز بیت تی گۆتن.
 (35) خوئی کری یا خوئی دهرمانه.
 ئانکو مروقی درو هار نهمازه ژنکی، قیت بزانی دی چاوا و
 ب چ ناوای سهردهریی دگهل کهی.
 (36) خسما وی پی دپیفا شکهست.
 ئانکو ئیدی کهس ب تهرازی یا وی نا پیشیت، گۆهداری یا
 وی ناکته.
 (37) خشخشا تراشی یه.
 کارهکی چو نهیه، ژ قهستا یه.
 (38) خیاریت بنهکی نه میرییت کونهکی نه.
 واته ژ میژوره ههقدوو ناس دکهن، پهیوهندییهکا کهفن
 دناقبهرا وان دا ههیه.
 (39) خیزی پلاقیژی ناکهقیته عهردی.
 تی گۆتن دهما ل جههکی عهلالهتهکا مهزن لی بیت، گهله
 قهرهبالغ لی بیت.

- (1) دهستى وى يى ل سهر دلى.
دترسيت.
- (2) دست دلى دا.
- دلهى دلى دا.
- ئانكو تهفلى خهم و كهدهرا وى بوو، نهخوهشى، ئيش و نازارا
وى سقك كر، نهمازه ل شيننيا.
- (3) دست دزانيت كيرى دخورييت.
واته ههر كهس ئيشا خو دزانيت.
- (4) دهف زوهاييه.
- چاڤ برسى يه، هندی ب دهى تير نابيت.
- (5) دهفى شيرى وى ژ ههر دو رهخا دخوت.
واته ژ ههمى رهخا دخوت، ههلپه رسته، تهنى ل
بهرزه وهندييا خوه دگهرييت.
- (6) دفنا وى برى.
- (7) دفنا وى ب لىف فه ئينا خارى.
ليهبهكا مهزن لى كر، نهمازه د بازار كرنى دا.

- (8) دنیا ب بیتہ بہ حر نادرہ تہ د گۆزہ کا وی را۔
 ہزرا چ ناکتہ، ژ خوہ را خہ ما ژ نہ خوہشی یا چیناکتہ۔
- (9) دارکی دو چقلہ۔
 تیتہ لاسکہ، چیچہ لاسکہ، فاروقیتہ، بلندہ و زہعیف۔
- (10) دکریت نافروشیت۔
 واتہ گوہداریی دکتہ، کیم دئاخفیت۔
- (11) دلّی وی بووری۔
 نہ ہش بوو، ناگہ ژ خوہ نہ ما۔
- (12) دہفی وی ل بہر ناگہ رییت۔
 واتہ نہشیت بیژیتّی نہ۔
- (13) د لہ پا دا رونبو۔
 - کہتہ لنگا۔
 - کہتہ تہ شک۔
 - شہ پلّی، نزانیت نییدی دئّ چ کہت۔
- (14) دؤرکا وی یا ب دوہنہ۔
 - کابی وی ہەر چکہیہ۔
 - ب نیغبالہ۔
- (15) دہفی وی گریدا۔
 واتہ: نہھیلا باخفیت۔
 تشتہک دایی بو ہندی دا نہئاخفیت۔
- (16) ددانّی مہ یی ہافیتّی۔

- 17) دهرازینکا مه تارى ناکهت.
خوه ژ مه دایه پاش، پی بر ژ مه کری یه.
- 18) دووا دهزی کیشا نهقهتیا.
ژ بهرگو یی ژیرو هوشمهند سه ری ددهستی خوه دا بهردا.
واته ل دویف دریژ نهگر.
19) د ناگری وی کهلی.
- کهته گویی وی.
مروّف سهدهما یهکی بکهفیتنه نهخوهشییهکی، یان ببیتنه
شریکی خرابهکی.
- 20) دبه مرئی را بر، دا دبهر تایی را ب چیت.
شهرت و مهرجیت ب چهتن هافیتنه بهر، دا کو دبهر ییّت
سڤک را ب چیت.
- 21) دلّ وی تزی کر.
دلّ وی نیّشانند، نهخوهشی بو چیکر.
- 22) دل شهواته.
نانکو خه مگینه.
- 23) دل حه لینکه.
دلّ وی تزی کر ههتا تشتهک گوّتی یان دایی.
- 24) دلّ وی سوّت.
دلّ وی گه لهک ما پیّقه، بو نهخوهش بوو. ویکی دل شهواته
یه، یا کو بهری نوکه هاتی.

- (25) دلی وی سارکر .
 - پلا وی سارکر .
 - سست کر، مورالا وی کیم کر .
- (26) دی بیژی مورکا خهوی یا دانایه سهر سینگی .
 کویر نفستی یه .
- (27) د ئیک تشقلین .
 واته ژ نشکه کیفه گه هشتنه ئیک .
- (28) دهرازینکا مه تاری ناکهت .
 واته سهره دانا مه ناکهت .
- (29) دهرافی خو دیت .
 ریکا خو دیت، دهلیفا خو دیت .
- (30) دهری ئه دهبی فه بوو .
 بو کهسی به لافش، قهسه سه قهت و کریت تی گو تن دهما
 دهست ب ئاخفتنی دکهت .
- (31) دهرپییا بو به قا چیدکتهت .
 ئانکو گه له کا زیرهک و ب فه ندو فیله .
- (32) دهست و تبلیت وی / وی زیپرن .
 گه لهک شارمزایه ، دهسته له .
- (33) دهست درپایه .
 - دهست به لاقه .
 - به رویک کونه . نزانیت ئابوری بکتهت .

- (34) دەست وی یی دریزه.
 واته پیقههاتی یه، دەستی وی دگههیته ههموو جها.
- (35) دەست و دار.
 کاودان، رهوش.
- (36) دەستی بن بهری گران، نهتیت فهمان نهتیت کیشان.
 دەستی بن بهری یه. ههر بریارا بدهت زیان دی فی کهفیت.
- (37) دەستی خو ب دهفی فهنا.
 واته زیانهکا مهزن گههاندی.
- (38) دەستی خو دکهته دکونا ماری را.
 واته خوه تووشی ناریشا دکهت.
- (39) دەستی وی یی دناف روینی دا.
 ئانکو یی ل ناف خیرو خوهشی یا.
- (40) دەستیت خو ژئ شوپشتن.
 واته خوه فهکیشا، پهیهوندی برین ، قوتکرن.
- (41) دەست و پیت وی کرنه د زکی دا.
 ئانکو بهرپیٹ وی تهنگ کرن، کونترۆل کر و سنوور بو دانان
 کو نهشیت ههر تشتی ئهو دخوازیت بکهت.
- (42) دەست و دهف.
 واته نان و زک، نهمری نهمای، دهبار و قهتاندنا ب کوتهکی.
- (43) دەستی ل سهر گۆزهکی یه.
 تی گۆتن بو کهسی جهمباز، ئهفی کو هییدی هییدی دخوازیت

بگههئته نارمانجا خوه.

(44) دههمهن پيسه.

تى گوتن بو ژنكا بى سنج، بى توره.

(45) دهف بهردايه.

(46) دهفى وى بى بهرسفكه.

تشتى نههئته گوتن، نههئته خوه دبيرئيت. ئاخفتنا
قه دگوهئريت.

(47) دهف بهش.

دهفى وى فهگرى يه و چافى وى ل خهلكى يه تشتهكى
بدهنى. هندى بدهئى تير نابيت.

(48) دهف ب خوين.

درنده، دژوار، زوردار.

(49) دهف خوئى.

بو مروقى پهئف شرين تى گوتن. دهف خوئى يا دكهت؛
ئاخفتنيئت خوئ دكهت، ل دويئ دلى مروقى ب مهردما
تشتهكى.

(50) دهف خوههركى سهرى رى.

بو مروقى بى توره تى گوتن.

(51) دهفى خو دباى دوهرينيت.

بو مروقى دهست تهنگ و ههژار تى گوتن.

(52) دهفى وى بهست.

- واته دهقی وی گرت، بهرتیل کر، تشتک دایی کو گوتنا
 نه دبه رژه وهندییا وی دا نه بیژیت.
 (53) دهواری باش ئالیکا خوه زیده دکهت.
- واته مروقی باش، جوامیر، هموو خه لک ب باشی په سنیت
 وان ددهن.
 (54) دهواری باری هه لگريت چانتکا سه رباری ژی دی
 هه لگريت.
- واته یی کاره کی ب چه تن بکهت گه ره که خوه ژ کاری سقک
 نه دته پاش.
 (55) دهواری دهقنوسی یه.
- فلان تشت یی دهواری دهقنوسی یه ، ئانکو یی دهواری بهری
 یه، گه له ک که فنه.
 (56) دهرو بو ته دبیژم پشت دهرو گوهی خوه بدی.
- تی گوتن دهما یه ک نه راسه و خو ره خنی ل که سه کی دگريت،
 کو نه ز کهس یی ل ویری ئاماده یه.
 (57) ده رزیکی د چافی خه لکی دا دبینیت به لی گیسنی/
 شویرنی د چافی خو دا نابینیت.
- قوسیری و کیماسییت خه لکی ییت بچویک دبیزیت، لی باسی
 شاشییت خوه ییت مه زن ناکهت.
 (58) دهنگی داهولی ژ دویرفه خوشه.
- واته باسی ئیکی، یان یی تشتکی ژ دوور ب بهیسی خوه شه،

- لئ دوما ب چافئ خوه ل نيڙيك دبيني، ل ته نه خوهش تيت
 (59) دهينكهم دهنك چوو دهينهكهم ږهنك چوو.
- بيڙي دئ كه فيه ناف چاف و دهقئ خه لكي، نه بيڙي دئ تيكيه
 و ژ نه گهري نه خوهش كه في.
- (60) ديزكا بالويلي يه.
- بو كاره كي يان گوټنه كي كو چو جارا ب جي نه هيټ تي
 گوټن ژ بهر ك ئاگري ل هوندرئ مالى خوارنا دديزكي دا لسهر
 باني چو جارا چيناكته.
- (61) ديزكي گوټ نهزا زيږينم هه سكيي گوټ نهزا ژ بني ته
 تيمه در.
- واته نهزا ته باش دنيا سم، نهزا دزانم تو چه ندي،
 نه هه وجه يه زرتيت خوه بكه ي.
- (62) دهيندارئ ل بهر كوچكا.
- بو كه سي هه مي دوما پرسیارا دهينئ خوه دكه تى گوټن.
 (63) دا بوږي.
- هه موو تشتا دكه ت يان دبيڙيت، بي كو شهرمي يان هزره كي
 ژ ئيكي بكه ت.
- (64) دا د ليئى را.
- بينها وي تهنگ بوو، هه و دشيټ خوه ب گريت، گهره
 تشته كي بكه ت.
- (65) داهوه تا شاويلكيايه.

- داهودتا ئیبراهیم بۆزانه.

هەر کهسی بۆ خوهیه، بئ ریزو تهرتیفه، کهس بکهسی نینه،
هه رایه.

(66) دار ب ته رینی دچه مییت.

واته گهره که مروّف زاروؤی هەر ژ بچوکیکی باش پهروه ده
کهت، هه که مهزن بوو بیهودیه.

(67) دارو دهستهک.

پشتگر، خزمه تکار، کهسیت ل هاویردورا.

(68) دارهک ل دههولئ دا.

ئانکو تشتهک گوٹ یان شهر هلیخست.

(69) داری ژ ئافی گرتی یه.

- دوئی ژ ئاخئ گرتی یه.

تی گوٹن دهما دهستهکفتهک ب دهست مروؤفی دکه فیت، بیی
کو مروؤف ره نه کئ پیقه ب بهت، یان درافهکی پی ب دت.

(70) داری راکه سهیئ دزی دياره.

واته دبهر ئازاری را ببه، دی راستیئ ئاشکه را کهت.

(71) دبهر پیا فهدا.

شکاند، بئ ریز کر.

(72) دبیزته هه یفی ویقه هه ره.

گه له کا جوانه.

(73) دبیزته فلسی فه تاح پاشا.

بۇ كەسى رويت، بى دراف تى گۆتن.

(74) دىيژم نيره دىيژيت بدوشه.

ئانكو سوحبەت يا رون و ئاشكەرا يه، لى خوه تى
ناگه هينيت، دان ب تى تى راست نادهت.

(75) دىيژيته گويزا گهوز.

چو نهزانه.

(76) دىيژيت به لى ناپيژيت.

سوزا ددهت لى ب جى نائينيت.

(77) د چلكا دا يى سونهت كرى.

بۇ مروقى شارەزا دىيژن.

(78) دسەردا بر.

خاپاند.

(79) دفنا وى شكاند.

تى گۆتن دەما يەك لسەر كەسى خورت و زرتەك زال دببیت.

باش شيايى.

(80) دلەى دلى دا.

- دەست دلى دا.

- ل بهر دلى وى دا.

- خەما وى سقك كرى، بيھنا وى ئينا، بەشداريا خەما وى كرى.

(81) دزى ب بلويل.

(82) دزى دىكل د پاخلى دا.

- تى گۆتن بۇ كەسى خرابىيەكى دكەت و ژ بەر لاوازييا پلان
دانانا خوه، زوى ئاشكەرا دببیت.
- (83) دەھبە يە.
- ئانكو بېقام كرېتە.
- (84) دلۇپا دبەر را دكەت.
- دەما كەسەك دبەر گۆتتا يەكى را دئاخفیت تى گۆتن.
- (85) ددانى مە يى ھافىتى.
- ئانكو پى خوه يى ژ مە برى، ب سەر مەفە ناھىت، يا خوه
دوور ئىخستى.
- (86) د ھەستىخانیت ئىك چوون.
- واتە بابكىت خو برنە بەرك.
- (87) د ھەستى من دا ناچیت.
- ناكەفیتە دلئ من، نكارم ھەژئ بكەم.
- (88) دگەل گورگى دخوت و دگەل سەى درەوویت.
- بۇ كەسى دو روياتىي دكەت و كەسى خاين تى گۆتن.
- (89) دلئ وى يى روھنە.
- واتە وى چاوا گۆت وسا دەرکەت، وسا چىپوو.
- (90) دفىت مرؤفى دل ھەببیت دا مىلاكى بخوت.
- واتە فىت مرؤفى ئازا بىت، خو پافىتە شوولا نەترسیت،
ھەكە دژيانا خوه دا بسەر ناكەفیت.
- (91) دلۇپا كفىرى يە.

بۇ تىشى كېم تى گۆتن.

(92) دئۇپا گۆرى يە.

گەلەك دل ئىشە.

(93) دنيا لى بو قەلبويچكا كەزانى.

- كون مشك لى بوونە قەيسەرى.

(94) دنيا لى بو زۆتكا گورگى.

شەپلى، ھەدارا وى ل ئەردەكى ناھىت، ژ ترسادا نزانىت دى

بەرى خۇ كېقە دەت.

(95) دنيا دەھەژىيىت بەلى نابژىيىت.

- دنيا دەھەژىيىت بەلى خراب نابىت.

ئانكو نەخۇشى تىنە سەرى ھەمى كەسا، لى وى واتى

ناگەھىنىت، كو ھەر نەخۇشىيەكا سەرھلدا ئەو دوماھىكا

دنيايى يە.

(96) دوھنى مېھايە د پويستى صايە.

تى گۆتن دەما تىشەكى ژىھاتى دكەفیتە دەستى يەكى ب كىر

نەھاتى.

(97) دۆرکا ددەت.

- دۆرکىت دونداى ددەت.

- دۆرکا دكەتە خىر.

واتە گەلەك ھەز دكەت، منىكارە، منى دكەت.

(98) دىكل ھىژ د ھىكى دا يى ديارە.

مرؤفَى خورت و زيرەك هيژر ژ بچويكاتى ديارە.
(99) دى بيژى خوى يا كرى.

- دى بيژى فلزلا كرى.

نەرەحەت و نەتەبتى يە، شويەمە.

(100) دى بلا وى شەفى ل ناشى با.

دەما بچويكەك شيماتىيەكى دكەت دبيژن. ئانكو بلا وى
شەفى بابى تە ل مال نەبا، بو ھندى دا تو نەھاتبايە سەر
دى.

(101) دى پىلافا وى ماچىكەت.

دى خۇ بو شكىنىت و ھەوجەكەتى، دى فىت.

(102) دى بيژى ژ فى دەستى يى كرى يە فى دەستى.

ئانكو گەلەكى ھاتىە گۆھرىن.

(103) دى سەنگ و منىت خۇ ل بەرئىك كىشن.

دى خۇ ژ ئىك خىش كەن.

(104) دى بيژى يى د سەر ھىكا را دچىت.

گەلەك ھىدى ھىدى ب دلى خۇ برپقە دچىت.

(105) دى بەتە سەر ئافى، ئافى نادەتى.

بو مرؤفَى خاپىنوك تى گۆتن.

(106) دى وەرە فى كەرى ل فى بۆرى بەدە.

(107) دى وەرە فى كەرى ل فى پرى دەرباز بکە.

بو كەسى ب چ تشتا قايل نەبىت تى گۆتن.

108) دسهر پي بابي خو دا چوو.

بهتران بوو.

109) دندكيت گهنمى ژ گويي به پرازي قيدهت.

بو مروفي چرويك و چليس تي گوتن. ديسان دبيژنه كه سي

بيقام هه زار كو هه ر كاره كي ب دهست ب كه فيت دكهت دكو

بژيت.

110) دافدوزه.

ب فهندو فيله.

111) دل بره.

112) دهق شكينه.

واته دل هيله.

113) دلي وي سار بوو.

114) دلي من قاميش ناگريت / ناكهت.

واته نه شيم ب خوم، نه زي ژ پاقرى يا وي ب گومانم. بو

خوارني تي گوتن.

115) د فنكا وي چوو.

116) دخيمي (ناساسي) وي چوو.

نانكو زيانه كا مه زن گه هاندي.

117) دي بيژي خوي يا كري.

بو كه سي نه ته بتي و پر بزا، نه مازه زاروكا، تي گوتن.

118) دناف كلوسك ادا سندانه.

واته گهلهك خوه مهزن دبينيت.

(119) دوهنئ مه دسهري مه دا.

ئانكو تشتئ مه دايئ، وي ههر ئهو ژ مه را زفراند.

(120) دئ سهري كهري دهجالي كيشيت.

ئانكو دئ مينيته ساخ ههتا دهجال رادبیت. بو كهسي

دانعهمر تيته گوئن ژ لايئ كهسهكي فه دهما كو ژئ

بيزاردبیت.

(121) دئ چ كراس كهيه بهر خوه؟

ئانكو من سهريت ريكا ل ته گرتن، دئ نوکه چ كهی؟ دئ چ

ريك گريه بهر.

(122) دفنا وي يا ل بهر عهسمانا.

(123) دبيژيته قوينا خو تو يا پيسي ل دويف من نهی.

گهلهك خوه مهزن دكهت.

(124) د لهپا دا روئن بوو، كهته تەشكا.

شهپلي، نزانيت دئ چ كهت.

(125) دلي خو لي هين كر.

كهرب و كينا خوه دهريخست، پيدادا، قوتا، كوتا.

(126) دنيا يا ب چهپي دزفريت.

واته بيدادي و نهوهكههفي يا زاله.

(127) ديكلي ناف مامرکا.

تي گوئن ههكه زهلامهك تهنئ دناف جقاتهكا ژنكادا بيت.

(128) ددان بو هوسين.

خو بهرهه ف کر کهرب و کینا خوه لی ب ریژیت، زیانه کی
بگه هینیتی.

(129) دبن خو چوو.

(130) دبن ترپیت خو چوو.

غه ییدی، سل بوو.

(131) دی بیژی یی ژ دفنا صهی په شی.

بو زاروویت شویم تی گوئن.

(132) دی ههر بافرکه ک فی که فیت.

واته دی ههر هیته گوهرین.

(133) دی بیژی یی ل فه رشینی دچهریت.

واته تیرو تزی و قه لهو بوویه.

(134) دی نهرزان کری.

- دی هیته فلسه کی.

تی گوئن دهما که سه ک پرسا رویدانه کی ژ که سه کی دکه ت کو
هیژ دمژو مورانی دایه، نه به لی یه.

(135) د کراسه کی دا دنقن.

بو که سی ت که له چه ژیک دکه ن تی گوئن.

(136) د قونئی را دیت.

(137) تیپرا دبینیت.

واته ف خالی ت وی ییت لاواز که ت، زانی دی چاوا شی ت ل

- سەر زال بیت، تشته کی ژئ چیکهت.
- 138) دئ بهته سەر ئافی، ئافی نادهتی.
- ئانکو ب زیره کی و فهند و فیلیت خو دشیتی.
- 139) دارهك ل دهري قونی دا.
- دهریخست.
- 140) دلی خواه لی هین کر.
- دلی خواه پی تهنا کر، واته لیدا.
- 141) دنیا ل پشتا خو کر.
- بۆ کهسی دنیا کریه بارو پشت و خه م دبیژن.
- 142) دویر کوژه.
- بۆ کچکا ژ دوور جوان و ژ نیزیك کریت تی گوئن.
- 143) دئ فراھینا عهسمانی بهت.
- بۆ کهسی بهژن دریژ، یی نه نورمال دبیژن.
- 144) دیوان درینه.
- بۆ وی کهسی تی گوئن ئەقی ههتا درهنگی شهف د مینیته ل شهفبیریا.
- 145) دوو ترۆ نیف بوو.
- بیقام کهیفا وی هات.
- 146) دفنا وی ب لیف فه ئینا خاری.
- 147) د پاتکی را سهرژئ کر.
- زیانه کا مهزن گه هاندی، دۆراند.

148) دياريا كارهيايه.

ئەو ب خۆ دخون.

149) دەرى ئىمى ب پشتا وى قەيه.

دبېژن رۆژەكى كەس و كارپت ئىمى گۆتنى: ئەفە ئەم دى ژ

مال چين، چاقى تە ل دەرگەھى بيت، لى مقاتەبە.

ئىمى رابو دەرگە ژېفەكر و كىقە دچوو ل پشتا خوه دكر.

خەلكى گۆتى ئەفە چى يە ئىمى؟ گۆت: مال يا گۆتى، چاقى

تە ل دەرگەھى بيت.

تى گۆتن دەما يەك كارەكى چو ژى چىنەكەت.

150) دايى رست كچى بادا.

واتە پشتا وى گرت، هاريكاريا وى كر.

151) د چاقى خۆ وەراند.

نانكو گەلەك حەژى كر، نەمازە بۆ خوارنى.

152) دى كىچا خوى دەى يان دى سا رەفینى.

ل چقاتا تى گۆتن دەما ژ يەكى دخوازن نەچار دكەن كو

چيروكەكى ب گېرپت يان سترانەكى بېژيت. واتە فېت ئىكى

ژ دووا بكەت.

153) درەوين فراڤينەكى دخوت.

واتە زوو ئاشكەرا دبیت.

154) دنيا نە شەف و رۆژەكە.

دبېژنە كەسى خراببىهكى دگەل ئىكى دكەت. واتە دنيا

دریژه دئی هەر جارهکا دی ههوجهی من بی. هینگئی پاشی
ئهز نهیی بهرههفم یارمهتییا ته بدهم. نهمازه ههکه ئیکی
پاریت ئیکی خوار بن.
155) دلی مهزن دبیریتته خو ئهحیا بهگ.
خو مهزن دکهت.

- (1) رهزئ مهلكئ نافيئ مهيه بهرئ خهلكئ.
 واته ئيک دکهت و ئيکئ دئ پهنجا وي دخوت.
- (2) پهش چ رهنگا ناگریت.
 - چ رهنگ دسه رهشی دا نینن.
 ئانکو جورئ خرابییا هاتیه کرن یئ وسایه، ب چ رهنگا
 ناهیته چارهسه ر کرن.
- (3) راکه ب نانئ خو بهرده جانئ خو.
 واته ته باشیی دگهل کر، خرابی هاته شوینی.
- (4) رتلیت بیرئ نه.
 واته ههتا ئيک ئاش دبیت یئ دئ سل دبیت.
- (5) رزقئ دینا ل هارایه.
 تی گوئن دهما ئيک ژ کهسهکئ خشیم و نهزان دخوت.
- (6) پهشکیت وی بشکفتن.
 ئاگه ژ خوه بوو، تی گوئن دهما کوپ و کچ دگههنه قوناخا
 سنیلهیی، بالق دبن.
- (7) رحا وی کره د کولندکی دا.

پهوشا وی نه خوښ کر، سهریت ری یا لی گرتن.
(8) رحا وی یا ل وی عهردی یا تو پی خو ددانیی.
واته بیقام تو دفیی.

(9) رم د تویری دا بهرزه نابیت.
واته دهنګ و باسیټ کریاره کی ب ناوایه کی وسا بهرفره
به لاقبووینه کو ئیدی نه هینه فه شارتن.
(10) رندهکه و گوندهکه.
- گوندهکه و گوندورهکه.

بو تشته کی کیم ههکه گهله داخواز ل سهر هه بیت تی گوتن.
(11) رهیت خو کر نه د دهستا دا.

تی گوتن دهما یهک ژ دله کی پاک هه فبه نندییه کی دگهل
یه کی گریددته، یان بازاره کی دگهل دکته، نه زانیت کو
نه فی بهرام بهر وی نیټ و مهرمه کا خراب ددلی دایه،
دخوازیت زیانه کی بگه هینیتی.
(12) رهیت وی ب زوهایی تراشین.
واته ته شقه له کا مه زن لی کر.
(13) ره دانانه سهر سمبیللا.

- دا رها زیده کهت سمبیل ژی دانانه سهر.
تی گوتن دهما یهک ب مهرمه ب دهسته ئینانا تشه کی کیم،
تشته کی مه زن یان هندی هه ی ژ دهست ددهت.
(14) رویفی تیروو تری ترش بوو.

دهما يهك ژ تشتهكى تيّر دبیت، ژ نوی دلی خو ژى رهش
دكەت.

(15) رويشى يا گوټى: خوزى ئەز برايى بچويك نه بام.

تى گوټن دهما شو لهكى ب ژ هه موو يا بچويك تر دكهن.

(16) رۆژ بوونه سال كابانى بوونه به قال زك بوونه جهال.

تى گوټن دهما رۆژيت بهارى دهست پى دكهن دريژ دبن.

(17) روييت مه هاتنه خار.

نانكو مه گه لهك شهرم كر.

(18) روى قاييمه.

بى شهرمه.

(19) روييت مه سپى كرن.

سهري مه بلندكر، تى گوټن دهما يهك كارهكى باش بكهت.

(20) ريكا كورتانكهري ل بهر دهري شويزنكهري رايه.

(21) ريكا پيخاسى ده رگه هى سولكه ريبه.

تى گوټن دهما يهك هه وجهى يهكى دبیت، كو تهنى ئەو

هه وجهى يا وى بقه تينيت، چ ئەلتەرناتيفيت دى نينن.

ز

- (1) زهری ژ مه حفیری کیمه.
تی گوئن دهما یهك دكه فیته نه خوهدشی یهکی و ژ نشکافه
نه خوهدشی یهکا دی ژی تیته سر.
(2) زهمانی محهمهد مههدی یه.
- گورگ و میه پیكفه دچهرن.
واته تهناهی یه، دادوهری و سهقایهکی نارام ل کاره.
(3) زرافی دریسیت.
نانکو رهوشا ساخلمییا وی یا بهرهف خرابی دچیت.
(4) زفری دهست ژ پیا دریژتر.
کاری پی چوی سهرنهگرت.
(5) زل ژ کادینا خلاس نابن.
واته چ جفاک یان گروپ ژ خرابا ب یهك جاری خلاس نابن.
(6) زینی ل چیلی کری یه.
تی گوئن ههکه جلك ژ یهکی نههین.
(7) زیر هندکهیه و مهجیدی هندهیه.
نانکو نه شهرت کیسم و کیلههی و کهلواشی زهلامی یه.

ژ

- (1) ژانیت قهره چا.
- بؤ ژانیت بچویکبوونی تى گۆتن، دهما ژنك ل بهر زایینی.
- (2) ژ بهر باى چوو بهر بارؤڤى.
واته ژ نه خوه شییه كى رڤه فى، چوو بهر نه خوه شییه كا مه زنتر.
- (3) ژ بنى پى خوه ئینا دهر.
تى گۆتن دهما كه سهك سوحبه ته كى ژ نك خوه چیدكته كو چ خیم و ئاساس ژ بؤ نه بن.
- (4) ژ خوازا دده ته نازا.
واته ب چ ریکا هه بیت دى هه جه ییا وی قه تینیت.
- (5) ژ کۆنى دهر یخست.
ئانكو نه و تشتى نهینی یى نه دڤیا بیژیت، ژى چیکر، وه لى کر کو دهر بیخیت. هاته ناشى هویر.
- (6) ژ ترشكى مه کوتلکهك بهسه.
ئانكو مه ئىك ژ فى مالى بهسه هم ناکهینه دو، نه مازه بؤ ژنکا.

(7) ژ خاسا ناگهته ناسا.

ههکه مالدارهك خیرهکی ب کت، عهولی دگهل خاسیت خوه
دکت، ههکه ب دته ناسی ژی نهوهکی وی دانئ یه یا کو ب
به ر ئیللههی وی دگهفت.

(8) ژ دویره نهز د کچا میرفه.

تی گوئن دهما کهسهك ل مالا خو، یان تهنئ ل دهف نيزکیت
خو، رهخنئ ل بهرپرسهکی یان مهزنهکی دگریت.

(9) ژ ریتن و میزتن کر.

شول خراب کر، تیکدا، تهفلههف کر.

(10) ژ سهر گوھیئت خو قهلب دا.

- پیلهك پی قهنا.

- خوه ژئ خلاس کر.

(11) ژ قامئ بره دهر.

نهخوهش کر، تخویب برین، سنوور بهزاندن.

(12) ژ قونه بانیه دگههیتی.

(13) ژ تتلقه دگههیتی.

واته خزمهکی دویره.

(14) ژ میشی کره گامیش.

بوئهقیئت سهرهاتییهکا بچویك گهزافی تییدا دکهن، گهلهك
مهزن دکهن تی گوئن.

(15) ژ ملیت وی دخوت.

واته بۆ وی باشه، ب سهر وی فهیه.

(16) ژ نوی گههشته سابلانغی/ مههابادی.

تی گوئن دهما سوحبهتهك ل چقاتهگی ب کوتا تیت و ژ نوی

یهك ب زفرپته سهری سوحبهتی.

(17) ژ نوی یی ژ هیکی دهرکهتی.

- شیرئ چلکا یی ب لیقافه.

- هیژ بچویکه، نه یی چ بهرپر سیاریبیه بۆ نمونه.

(18) ژ هافینی ههتا هافینی، هری رست بو ههفساری ماهینی،

پاشی کر دوخینا دهری قوینی.

بۆ کهسی چ شولا ژیک نه بهته دهر، سست و نه دهستههل تی

گوئن.

(19) ژ هچکا بری بره سهردهلنگا.

واته خرابتر لیکر.

(20) ژ هیلینکی چو کولینکی.

ئابور د درامهتی خودا کر، هلگرت بۆ دهراقی تهنگ.

(21) ژویژویکو دای گۆریکو.

واته ل دهف ههر ئیکی کهس ژ زاروی وی جوانتر نینه، خو

ههکه وسا زی نه بیت.

س

- (1) سه پراده.
واته چو خوه دده فی ناگرت.
- (2) سهر تل ل وئغه پاش په حنی ل هرفه.
- (3) سی بهر د دویف را بن.
بعیت و نه هیته فه، چوون هه بیت و هاتن نه بیت.
- (4) سهرتوب مه بو ته هیلا.
- (5) سهری وهریسی مه بو ته هیلا.
تی گوئن دهما یهك خوه ژ خره چره کی فه دکیسیت، ل دوی
هه فرکی خوه بهر ددهت.
- (6) سهیی مافانی.
- مریشکا باژیله.
تی گوئن بو یه کی ل ماله کی ب خوت و بو یه کی دی کار
بکت، مفا ب گه هینیته نیکی دی.
(مافانی) گونده که ل دهشتا دوبانی، ل نیژیکی باژار کی
سیمیلی.
- (7) سهرفه سیسا بنقه پیس.

- بۆ وى ژنى تى گۆتن يا كو ماتىي ژ بهژن و بالا خوه دكت و
چو سهروبهرى مالا خوه نهكت.
- (8) سهركا بۆ ددانيت.
واته پيلانا بۆ دگيريت.
- (9) سهرى خهتى بنى خهتى نافدهلو خودى قهوهتى.
تى گۆتن دهما نيك سهرهاتىيهكى گهلهك دووباره دكهت..
- (10) سهرى خو كر دجهورى وى دا.
ئانكو خو ئىخسته بن دهستى وى، بۆ شريكى وى، نهمازه
ههكه نيك بازارهكى دگهل خرابهكى دكهت.
- (11) سهرى خو دا بهر سهرى وى.
واته بارى وى هلگرت، نهخوشىيهك دگهوهرا نيكى دا
گههشتى.
- (12) سهرى خو دانا.
واته مر، كراس گوهرى.
- (13) سهرى وى گهرم كر.
بهرى و یدا كارهكى، كرىارهكى، بزفاند.
- (14) سهرى وهرىسى گرت.
واته سهركيشى بدهست خوه فه ئينا.
- (15) سهرى وى خار.
ئانكو هندی هند قالا وى، داباشا وى دكر، ههتاق
نهخوهشىيهك هاتيه سهرى، يان مری.

- (16) سەر شكىنكى ل بەر ئاقارا.
 تى گۆتن دەما مرؤفەك خوہ دكەتە دناف سوحبەتەكى دا،
 ھەر چەندە وى چ دناف چ دا نينە، لى دكەفیتە ناف دەقى
 خەلكى.
- (17) سەرى ئافى لى گرت.
 رى لى گرت، بەرپىت وى تەنگ كرن.
- (18) سەرى وى بلند كر.
 واتە تشتەكى بىقام باش كر، كو ببیتە جھى رىزو شانازىيا
 وى.
- (19) سەرى وى چەماند.
 واتە تشەكى، كارەكى خراب كر، كو ئەو پى بشكىت.
- (20) سەرى وى پى خولەپە.
 نانكو زوى دسەر دا دچىت، بى ھزرا خو بكت خو تافىتە
 شولا. نەمازە پشتى يەك پەسنىت وى دكەت.
- (21) سەرى وى شوپشت.
 واتە شەرما وى بر، قەسە گۆتنى، فھىت و شەرمزار كر.
- (22) سەد پىنى ل بابى/ داىى داين.
 بو خرابىى ژ بابى/ داىكا خوہ زىدەكرىە.
- (23) سەد و ئىكا دزانىت.
 گەلە شارەزاو فىلبازە.
- (24) سەرتىرا وى ب بەرى كەت.

- ریكا وی تۆز نه گرت.

واته نارمانجا خو ب جی نه ئینا.

(25) سه رفه تیت و میت ژ بنقه قوینا رویت.

بو که سی زیده ماتیی ژ به ژن و بالا خوه دکهت، لی د مالا
خوه دا هه ژاره.

(26) سپهکا ناشی یه.

بو که سی چو ب سه ری نه هییت تی گوئن. ژ بهرکو سپهک نه
ب سه ر ناشی دکهفت نه ب بن دکهفت.

(27) ستوینا ل شکهفتی یه.

واته هه بیت یان نه بیت چو ناهیتته گوهرین.

(28) سفره درینکه.

ئانکو گه له کی خوه ره یه.

(29) سلافل پاریی حازره.

باسی نهو ب که، یی فی ده می، مه شوله ژ تشتی بهری نینه.

(30) سلکیت وی سۆرکرن.

- پیفازا وی سپیکر.

نهینییت وی ناشکه را کرن.

(31) سلکویه.

دبیژن زه لامه کی ب نافیی سلکو نافیی خو ژ بیر دکر، روژده کی
کاری دهرکه تنی کر، ژنکا وی گوئی: جوامیرو هه که ئیکی
پرسا نافیی ته کر، تو دزانی به رسقا وی بدهی؟ گوئی: نه وللا

من جار دی ژبیر کر، کا جا دهولت سهرئ خو تو بو من
نابیژی؟ ژنکا وی گوئی: نافئ ته تشتهکه دکهنه ناف ترشکئ،
میړکی گوئ: کولنده، ژنکئ گوئی نه خیر تو قئ نه که تی
سلکه.

تی گوئن بو که سی بی هس و بیر.

(32) سماقا شوپستی یه.

واته ژ زاخی خلاس بوویه، بو که سی بکیړ نه هاتی تی
گوئن.

(33) سنگه پی بوو.

ماتمایی ما، نه دا و نه ستاند.

(34) سنگئ گوئی هلیشا.

واته فتنه هلکر.

(35) سنگئ دو سهر دقوتیت.

(36) دو کیلا ب بهر هکی تیخیت.

دوو مهره ما ژ کاره کی ب جی تینیت.

(37) سوحبهت که له کا به رایه.

واته زوی ب داوی ناهیئ.

(38) سوړ کر زهر کر دا ب حه قئ خودانی.

واته گه له ک خوه ماندی کرو چ مفا نه کر، چ تشتی نوی
نه ئینا مهیدانی.

(39) سوړو سوړ کر.

ئاشكرا كر، كره سهر بهر كى.

(40) سۆرى چاف شين.

بۇ كەسى ئۆيىن گىر تى گۆتن.

(41) سۆلتە و سىتە مالا رويته.

واته مروفب كارەكى هات و بات و بى قازانچ، نكاريت ژيانا

خوش بكةت. ژ لهو را كوردا دژيانا خوه دا پر كارا خوه

نيزيك نهدكرنى، بۇ خوه نهدكرنه پيشه سهفارى،

كورتانكەرى، بۇ نمونه (چ ژ بى بهايى و چ ژ بهر شهرمى).

(42) سيارا پهيا دكەت.

واته گەله كا هاره.

(43) سيبهرا ئىك ب تيرا دهنگىفن.

واته سهرى ئىك و دو نهقىت، نهحهزىت ئىكن.

(44) سىرى دخوت و پف دكەته زرنایى.

واته نهينىيا خو بدەستى خو ئاشكەرا دكەت.

(45) ستۆى خوه ل بهر خوههر كر.

واته داخوازا تشتهكى ژى كر.

(46) ستۆى خو د كىرى هسوى.

خوه توشى نهخوهشيبهكى كر، خوه مستههق كر، كو يا

ئەو نهخوازيت بيته سهرى.

بۇ كەسى ل بهلا دگەرييت تى گۆتن.

ش

- (1) شه پکئی وی کهر کر.
ئانکو پیلانەك بو گئرا.
- (2) شەریهتا وی فه خار.
تئی گۆتن دەما زیانەك ف ئیکی دکه فیت و ئیکی دی زی
هه مان زیان د دویف وی را فی دکه فیت.
- (3) شه کهرکی بخۆ.
- هزیرهکی بخۆ.
واته بهرسقا مه بده، تشتهکی بیژه، برپارهکی بده.
- (4) شهیتانی تلا خۆ لی دا.
واته بو خرابیی بزفاند، رابوو سهر خۆ.
- (5) شهیتان زئی هاته دهر.
واته داهات، کهلا وی هاته خار، تهنا بوو.
- (6) شهیی وی د سهری مه را شکهست.
واته وی خرابی کر و ئەم بووینه گۆنهکار.
- (7) شاخیت وی ییت خوریین.
یئ خوه بهرههه ف دکهت بو کارهکی، کو ئەنجامی وی

بهروفآزی حهزا وی یه.

(8) شاخیت مه نینان.

ئهم چریسهت و ماتمایی ماین.

(9) شرینی یا داری ژ بهلگایه.

نانکو لسهر خاترا ئیکی حهژ ئیکی دی ژی دکهت.

(10) شف شفهییه.

بو مروقی گهلهك دریژ تی گۆتن.

(11) شکهستکیت خو پی ساخ دکهت.

تی گۆتن دهما یهك ب کارهکی باش رادبیت، پیخه مه تی

چارهسهر کرنا خرابییت بهری نوکه ژی چیبووین.

(12) شویهکی خو دقیت، ئیکی خاله تا خو.

بو کهسی گهلهك داخوازییا دکهت، یان گهلهك شهرت و

مهرجا ددانیت، تی گۆتن.

(13) شویتکا خو فهکر.

واته بسته بوو، تهنا بوو، یا وی دخواست ل دویف دلی وی

چیبوو.

(14) شویی پاشیی بو خو بهیله.

نانکو خوه باش که، دا خهلك شوی ب کورئ ته بکهن، بو

نمونه.

(15) شوینا ئیک شوله.

تی گۆتن بو کهسی نهزانیت دو شولا د بهرئیک را بکهت.

(16) شیر کافلانئ خۆ نابریت.

واته مرؤف چهندي دږ و دژوار و تيژ بيت، مرؤف وان دژی
خوهييان بكار نائينيت.

(17) شیر کيشا شمشير کيشا هات و چوو بهقهك گوشت.

واته کريارا وی نه ل پهی گوتنيّت وی بوون، نه ل پهی
زرتيّت وی کرين.

(18) شيريت مسريّ خۆ د کافلانا ناگرن.

بوّ دو کهسيّت هه موو دهما ل شهر تيّ گوتن.

(19) شيف مری پيّ دچن.

گهك ژار و بهلهنگازه.

(20) شيفكيّ عه رهبا.

دبيژنه کهسيّ رهق و هسك و ئەسمەر.

- 1) عەلى خشتا، تو ھەرە ئەز دى مینمە ل بەر تشتا.
بۇ كەسى بى خاسیەت، خودى ھەند و فیل تى گۆتن.
- 2) عەمرى خۇ دريژكە.
واتە پيچەكا زيده پافى سەر، بکر دبيژنە دوکاندارا دەما
تشتەكى د تەرازیى دا دکیشیت.
- 3) عەمر خۇ نیف ھەد دبيژیت، کراسى خۇ دو ھەد دبيژیت.
بۇ ژنکا تى گۆتن.
- 4) عەمرى سەیی ھار چل رۆژە.
ئانکو مرؤفی ھار و شەرفروش زوو توشى سەرگیژیيا دبیت،
زوو ب تۆپەكى دکەفیت.
- 5) عەمرى فدكى یى برى.
قدك: پەرندهكى ھندى كەفوكى یە، دبيژن گەلەك عەمرى
دبەت.
- 6) عەمرى لەگلەگ بورى ب تەق تەق.
واتە ھەكى خوە ما، لسەر ھەژاریيا خوە ما، بۇ نمونە، چ
گۆھرىن نەئیخستنه ژيانا خوە.

(7) عوزرا ژ قوبجھتئ مہسترہ.

تئ گوتن دہما ئیک فہیتتیہ کئ دکھت و داوا لیبورینئ ب
فیہیتتیہ کا مہزنتر دکھت.

(8) عویجئ لیفی.

بؤ کھسئ خوہرہ تئ گوتن.

ف

(1) فهقير چوو تازييا دايي د كيلىيا بابي هلنگفت.

- فهقير دشوقى را چوو، داركونجى دقونى را چوو.
ئانكو بي شانسه، بي ئىغباله.

(2) فر دكليت.

واته ترا بهرددهت، فرا دكهت، درهوا دكهت، بهسنيت
نهبنه جي دكهت.

(3) فس كره شلى خو.

تى گوتن دهما يهك سهرگهرم و ب گهف و گوڤ، تشتهكى
دبيژيت، يان دكهت، پاشى نهبهته سهري.

ق

- (1) قەسىت شەف و روژا نهئىكن.
ئانكو دىيژىت و ناپيژىت، نهوهييا دىيژىت.
- (2) قەلا دىيژىتە قەلى روى رەش.
تى گوتن دەما يەكى پر كىماسى لى، باسى كىماسىت خەلكى
دكەت.
- (3) قاپا بەرددەت.
واتە پەسن و زرتا دكەت.
- (4) قازان ژ ناگرى مېر ژ خەبەرى.
واتە ژ ئاخفتنا مروفي خويا دبىت كا چ مروفه و بهايى وى
چەندە.
- (5) قاویش كىشە.
ئانكو گەلە ل دويف شولا دچىت.
- (6) قشقل قەشىر.
تى گوتن دەما بەلگىت دارهژىرى تژى دبن، خەملا خو
دەت.
- (7) قورمكى پشت كوارى بو شل و شوپىت ئادارى.

- واته گهره که مرؤف هزرا پاشه رؤژئ و نه خوہشیا بکهت.
- (8) قونا رهش و سپی ل بؤرا دیار دبن.
ئانکو باش و خراب ل دهراقیت تهنگ و ل نه خوشیا دیار
دبن.
- (9) قوینا وی ئارمیشی دریسیت.
بؤیی بی کار و کوک تی گوتن.
- (10) قوینا نه باده.
ئانکو هیجه تا نه گره، خوہ ئاسی نه که.
- (11) قییر ب کوینی وان فه نه ما.
ئانکو بی هیز بوون، چو د له پا دا نه ما.

- (1) كهته مابهينا نال و بزمارا.
كهته دهراهه كى تهنگ.
- (2) كهته سهر پينگا.
رويت و قوت بوو، هه ژار بوو. پينگ: ناسنه كى لويله ييه
دكه فيته خر خاليت تو مبيلى. يا ژمن فه ژ عه رها هاتيه
وهرگرتن.
- (3) كهسه كى دارگرانه.
- ههستي گرانه.
نه رح سڅكه، نه خوين شرينه، ناچيته ددلى مروڤى دا.
- (4) كهس ب وهريسى وى ناچيته كهڤرى.
باوهرييا كهسى پى ناهيت، نه خودان ناخفتنه، كهس ب
ناخفتنا وى ناكهت.
- (5) كره كورپى گوندا.
رويت كر، چ د دهستي دا نه هپلا.
- (6) كهه گورا كورپا ماى.
نانكو جيبى وسا نه مايه كارى خو ب دوماهى بينيت.

- (7) كهري ئيكي دمريت صهيئ ئيكي قهلهو دبیت.
 تي گوتن دهما نه خوهشييت كهسهكي ل كهسهكي دي خوهش
 بين، مفاي ژي وهرگريت. مينا گوتنا دبيژيت: ريقيت ئيكي
 سوئن، ئيكي كهوي خو لهر قهلاندا.
- (8) كهري ب كورتاني خوه نهرازي يه.
 ئانكو ب تشتي ههزي خوه نهرازي يه.
- (9) كهري ته ژ كيري لهنگ بوويه؟
 ئانكو كي دلي ته هيلايه؟ تي گوتن دهما كهسهك سل دبیت،
 يان دغهبيديت.
- (10) كهري دو خودانا، بهردا كولانا.
 بو خرابييا شريكاتي تي گوتن. ههكه يي ئيكي با دا بو خو
 ماتيي ژي كهت.
- (11) كهري خو ته كيغه بربوو نافي.
 ئانكو تو ل كيغه بووي.
- (12) كهري قازي يه.
 كهري قازي مر ههموو چوونه سهر زيارهتا، قازي ب خوه مر
 كهس نهچوو. تي گوتن دهما ئيك كارهكي نه ژ دل ژ ترسادا
 يان ژ شهرمادا بكهت.
- (13) كهري كاغزا وي يا خاري.
 تي گوتن بو كهسي بي ئيغبال.
- (14) كهري گاراني.

- واته بی مهژی، بتایبهنی ژ زارؤوان را دبیزن.
- (15) کهړئ با ب بهر گوها کهفتی.
- تی گوئن دهما کهسهکی پیزانینیت وی دکیم بن ل سهر
سهرهاتییهکی، تشتهکی نهیی ب بها دسوحبهتی دا ب گریت
و باس ژئ بکهت، کو چو گریدان و تیکهلی بسهرهاتیی فه
نهبن.
- (16) کهس ب ئاشویا ناگهت شوپا.
- واته یی کار نهکهت و خو ماندی نهکهت، ناگههیته چ
نارمانجا.
- (17) کهس ب عهلبا وی ناپیثیت.
- کهس گوھی خوه نادهتی، چ هزارا بو ناکهت.
- (18) کهس ب ترا نهبوویه بابی کورا.
- واته کهس ب زرت و فرا چو ب دست خوه فه نائینیت.
- (19) کهس بی دلی یا وی ناکهت.
- نازدار کریه، ههمی لبر خزمهتا وی نه، دلی وی ناهیلن.
- (20) کهس نابیزته مهندي، باری ته ب چهندي.
- (21) کهس نابیزتی کویری ته ب چهندي.
- (22) کهس نابیزتی کهری ته ب چهندي.
- واته کهسی نهقییت، کهس چو پی نادهت، سویکا وی نینه،
بازاری وی کهساده.
- (23) کهس نهشییت تهرازییا وی درست کهت.

- واته ب جو ته رزا ناهي ته سهر ريكي، رازي نابيت.
- (24) كهسي ب گيرها ددانا تير نه خارييه.
- نانكو كهسي بكاره كي نه به ره مدار تير نه خارييه.
- (25) كهوهك ب په رقه ناچيته د دهفي دا.
- واته پر كي فا وي هاتييه.
- (26) كهوي كولندي منه.
- نانكو يي دبن دهستي من فه. بي ي من نكاريت چو بكهت.
- (27) كهو زي ژ دست چوو، قون زي ژ گه هچو.
- ههمي چوون، ههر تشت ژ دست دا، رهنجا وي بنافي دا
چوو.
- (28) كابي وي ههمو دهما چكه يه.
- (29) كابي وي ههمي دهما خره.
- ههمي دهما يي ب سهر كه تي يه، ل چو نامينته ناسي.
- (30) كارا بن كونه.
- دست به لاقه، بي نابوره.
- (31) كارو باريت عه مهن، لهوا هو ب سهر و بهرن.
- وسا دياره عه مهره كي شه پ و شوور و گروچ ل ده فهره كي
هه بوو، كو بوويه نمونه بو كارو باريت بي سهر و بهر، وهكو
دهخش تي بكار نينان.
- (32) كار ههر ناميننه د بن سه فيان فه.
- نانكو دي مه زن بن، بو مرو فان تي ته گوتن.

(33) كارى دگۆھى بەرخى را گرت، هيژ قارقارا وى بوو.

ئانكو ئەوى گۆنەھكارە و هيژ ئەوى گازندا دكەت.

(34) كاريتە ژ كفرا نارابن.

واتە باش و بەھا گران ژ خرابا نارابن.

(35) كافلان زرافە.

گەلە ب خوە دخۆريت.

(36) كتكا گيقرە.

گەلەكا هارە.

(37) كچ نەخرى، دای ستى.

واتە ف دەيكا خو را گەهشتيە، هاريكارييا وى دكەت، بارى

وى سقك كرىە، كو ئىدى وەكى خاتوينا روينيت و بيھنا خو

فەدەت.

(38) كرە برايى ماری.

رويت و مفلس كر. ھندەك ژى ھەر ب فى مەرەمى دبىژن،

نەمازە ل گوندا ؛ ئاھيمينە ئلا بو نەھيلا.

(39) كرە برمويت و ھلكيشا.

ئانكو بەرزە كر، شوينواريت وى ل چو ئەردا نەھيلان.

(40) كرە سەر بەركى.

نەينى ئاشكرا كر.

(41) كرە شەلى وى.

ئانكو شيايى، زيانەك گەھاندى.

- (42) کره هه لامهت.
- تى گوتن دهما يهك گهلهك باسى تشتهكى دكهت.
- (43) كراسهكى گوشتى ژى كيّمه.
- بو ژنكا جوان، يا قارك تى گوتن.
- (44) كراسى دريژ مه بو ته كهردكر.
- واته مه دگوت تو يى باشى، لى وسا دهرنهكهت. تى گوتن
- دهما كهسهكى باش د چاقى خهلكى دا خرابييهكى دكهت.
- (45) كرمى خو شكاند.
- يا دلى وى دخواست كر، ب جى ئينا.
- (46) كفى خو فروت.
- ساخ بووفه، خودش بوو.
- (47) كلى ژ چاڤا ددزيت.
- دزهكى ب شهرتيت خوهيه، دهستههل و شارهزايه.
- (48) كوچكىت خوه ل چ ئهردا رهش ناكهت.
- گهړوكه.
- (49) كوريهكا ژى كيّمه.
- چو نهزانه، پاشكهتويه، هوتكه، خرپويه.
- (50) كوريا خو تى نالاند.
- خو گههاندى، ههژى كر.
- (51) كوريا وى دسه دتهليا را يا فهتياى.
- شارهزا و پيڤههاتى يه بو دهستههلاندنى.

(52) کورئ حنهش په نهشی یه.

- کورئ سابوینچی یه.

- کورئ سه درول ئه عزمی یه.

- مال ل مله.

ژ کهسی دهست به لاف را دبیژن. یا ئیکی و یا دوی نافی و
ناسناقئ دو زهنگینیت مویسلی نه ، یئ سیئ "صدر
الأعظم"، سولتانئ ئوسمانیا بوو.

(53) کورئ چیرؤکایه.

بو کهسی زوی مهزن دبیت تی گوئن.

(54) کولافئ خو ل عهردی دا.

هیئرس بوو.

(55) کولافئ خو خارکر، (ب تیهکی ئیخست).

بی منهت بوو، تهنا بوو، کاری وی ل دوی دلی وی چیبوو.

(56) کولافهك کره سه ری.

لیههك لیکر.

(57) کولاف سه رکانئ یه.

هه رایه، به ره لالی یه، کهس ب کهسی نینه.

(58) کولافهکی دبن کولافه کیفه.

نیئ و مه رهمه کا خه رابا ددلی دا هه ی.

(59) کون ژ پاته ی مه ستر لی هات.

ئانکو چرپا و درپا، ژ دهست دهرکهت، ئیدی جو چاره بو

نینن.

(60) کوندئ لی دخوینیت.

کافله، خویانه، ویرانه، خرابه‌یه.

(61) کویلیت وی ییت سۆتین.

کەسی میشکی وی ژ کاری خوه یی نورمال دکه‌فیت.

(62) کۆدکی وی تژی بوو.

تیر بوو.

کۆد: ئامانه‌کی مینا تراری یه، ده‌فی وی ژ یی تراری ته‌نگ

تره، ژ قورمی داری چیدکه‌ن، به‌ری سفرو فافون ده‌رکه‌فن

کوردا بو‌فه‌خوارنی و شیری ب کار تینا.

(63) کۆدکی تژی ل یی خالی دا.

تی گۆتن بو کەسی شوولا خوه نه‌زانیت، نه‌مازه دبازارا دا.

(64) کۆدک ددهستی نا.

ئانکو رویت کر، چ ددهست دا نه‌هیلا.

(65) کۆدئ وان دشامی ده‌رکه‌ت.

- کۆدکی وان دشامی کره‌ده‌ر.

واته ته‌رقان‌دن، پرت و به‌لا‌قه کرن.

(66) کۆچکا تلا‌کورۆیه.

تلا‌کورۆ: گونده‌که ل ده‌قه‌را دوسکیا.

واته جهه‌کی ره‌پ و رویته، نه نانه نه ئاف. هه‌که دینه‌ره‌ت دا

فی واتئ نه‌دمت ژئ، هۆسا دنا‌ف پرانییا خه‌لکی دا ل ده‌قه‌رئ

بەلاق بوويه.

(67) كۆره يى دىيژته كۆرهى ئەز د چاقى تەفە.

واتە دسەر كىماسىيىت خوہ را قالا كىماسىيىت خەلكى دكەت.

(68) كۆسەيە.

زىرەكە، كەس نكارىت دسەردا ب بەت.

(69) كولا عەلۆى سافارە، (نيسكە).

- كولا ميرزۆى تويتنە.

تى گۆتن بو كەسى كۆك و رژد خوہ لىبەر ئارمانجەكى

فەنويساندى. واتە ئەم دزانين ئارمانجا وى چيە، چ دقيت.

(70) كى كەند يى بيانى.

دەما تىشتەك ل جەهەكى روى ددەت و ل دويىف بىكەرى

دگەريين، خەلك بەرى ھەر تىشتى گۆمانى دىبەنە دەف كەسى

بيانى.

(71) كىتكا ھەمامى يە.

بو مروفى سپەھى، بژوين تى گۆتن.

(72) كىتكى چافىق.

تى گۆتن بو كەسى تو قەنجيى لى دكەى و تىرا نەبينىت.

(73) كىچا وى منەكا بەزى دھافىژىت.

قەلسە، بەخيلە. روينى / دوهنى ژ كىچا چىدكەت.

(74) كىتكا ميرە يا ب زنجيرە بەردەمە تە دى ترسى يان نە.

تى گۆتن چاخى كەسەك كەسەكى دترسىنىت، گەفا ب

كړيارهكئ لئ دكەت و يئ دى گوڤى خوہ نەدەتئ، زئ
نەترسيت.

(75) كير گەهەشتە سەر هەستى.

ئانكو ئاريشە گەهەشتە لوتكا نەخوہشيئ.

(76) كير و پەنيرن ل بەرئيك.

واتە گەلە ئيك و دو نەفئت.

(77) كيزئ هاتە ريزئ.

بؤ كچئ دبيرن دەما ئاگە ژ خوہ دبیت، دگەهيتە قوناخا
سنيلەيئ.

(78) كئفريشكا زئ لەق هافئتن.

تئ گوئن بؤ كەسەكئ دوورى ئاريشە، تەنا و رحەت، هەكە

جارەكئ زيانەك زئ چيبئت.

(79) كئفريشك چەند بنقيت دئ ھند بەزيت.

واتە چەند ريك/ كار بکەفیتە سەرئيك، دقيت وئ ريكئ

ھەر بشەقینیت و وى گارى ھەر ئەنجام بەدەت. واتە

مانديبوون پتر لئ دەيت.

- (1) گهردهنا وی ئازا کر.
 واته لئ بوری، یان قهرئ خوه پی هیلا.
- (2) گهلهکا ب سهنی مهنی په.
 نانکو یا سنعهتکار و ب لیهب و لیته.
- (3) گهلهکی دبهته بهرئ خو.
 گهلهک بو خو ددانیت، هزرهکا مهزن ژ خو دکهت.
- (4) گهلهکی قاویش کیشه.
 - چپر دریژه.
 گهلهک ل دویف شوولا دچیت.
- (5) گهلی ههر خه ما گایه.
 واته کار / ری بقییت نهقییت، ژ نه چاری قییت ههر نه نجام
 بدهت.
- (6) گهلهکی دبنقه.
 گهلهک تشتا دزانیت.
- (7) گهلهکی دزکی خو دا ئافایه.
 هزرهکا مهزن ژ خوه دکهت.

- (8) گەنەم ھەموو نەئىك رېزە.
واتە مروۇف ھەموو ب سەخلەتت خۆ فە نەوەكى ئىكن.
- (9) گايى بن گيىرى يە.
تەنى دخوت، نەيى كرنى يە. كورد دىبىژن ؛ گا دکەت، گايى
بن گيىرى دخوت.
- (10) گايى زەرە.
ل خەتا خۆ نەچىت، ل خەتا خەلكى ناچىت. كورپهه.
- (11) گايى ژ گوندى كرى يە.
بۆ يى دزفريتە جهى ژى ھاتى تى گۆتن.
- (12) گارسى سى رېزى ف ستوينى را دبەت.
شارەزايە، خوادن لەعب و لیتە.
- (13) گاران ھاتە زەفیی، ژن گافان بەزى تەشىی.
بۆ كەسى ژ كاركرنى درەفیت تى گۆتن.
- (14) گارارا وى ب ھەمد دکەلیت.
مل پانە، بېن فرەهە.
- (15) گارارا گافانى يە.
- ميويزيت قەرەچانن.
- ميويزيت موتربانن.
- ھەر كەفچكەك، ھەر مستەك ژ درەكى ئىنايە، واتە
نەلېكداینە، نە ب سەرئىك فەنە.
- (16) گۆت: كەرى منى كەفرینە، گۆت: ئەفە كەر و ئەفە

که فر.

تئ گۆتن دهما که سهک په سن و زرتیت خو ل جقاته کئ
دکهت و ئیک ژئ بخوازیت بیژیتئ، کا وهره بو مه دپرتیکئ
دا ب جی بینه، کا جارئ وسایه وهکی تو دبیزئ یان نه.

17) گۆته کیټکئ گویئ ته دهرمانه، رابو ئاخ رادا سهر.

تئ گۆتن دهما که سهک تشته کی بزانیته و نیشا که سئ
نه دته، مفای نه گه هینیته که سئ.

18) گۆته کویسه له ی: دئ فی که فری دی پشتا خوه، یان دئ
جوتی کی؟ گۆت: دئ جوتی کم.

واته: مرن نیشادا، دا دبه ر تایی را بجیت.

19) گورگ کره شفانی په زی.

تئ گۆتن دهما کاره کی، تشته کی دکه نه ددهستی هه رام
خوره کی دا.

20) گۆستیر که د تلئ.

- هه فسارئ وی یئ ددهستی دا.

واته یی زاله ل سهر.

21) گۆهئ خو ب که له کی فه نا.

دبیژن شویرنا پیره که کی دبه ر که له که کا به رادا چو خار،
پشتی دمه کی دریژ ب سهرقه چووی، کورئ وی گوهئ خو ب
که له کی فه نا و گۆت: دهنگی زنگینا شویرنا دایکا من هیشتا
یی تیت.

- بۇ كەسى ھىقى و ئومىدا نەبرىت تى گۆتن.
 (22) گۆھى فرۆتى، سەرى فەرۆتى.
 واتە كارىت خۇ بخەلكى بكەت، گوهدارىيا خەلكى بكەت، دى
 نەخۆشى ھىنە رىكى، ئارىشە بۇ چى بن.
 (23) گولەك دبەر سەرى را كر و دارەك د قوينى را كر.
 واتە ژ رىقە باشىيەك دگەل كر، وەكو رى خوەشكرن دا كو
 زىانەكى ب گەھىنىتى.
 (24) گولا ژۆرى مجال بۆرى.
 واتە تەمەنى مە چوو ئەم پىر بووين.
 (25) گولا پى ناچنت.
 واتە چ شۇلا پى ناكەت، نازدار كرىه.
 (26) گۆلكا ب دوى گا تىخن.
 تىكفەدانى و فەسادى دكن.
 (27) گۆنىت وى سەنگاندىن.
 گەلە ل دويش چوون، پەسنىت وى زىدەى سەنگ و بەھايى وى
 كرن، ھەتا ل سەر خوە گران كرى.
 (28) گىايى حەوشى يە.
 واتە كەسەكى نەگەلەك شرىنە و نەگەلەك ب بەھايە.
 (29) گىسكە.
 دبىژن دو كەس ب رىيەكى دچوون، تىتەكى رەش ژ دوورقە
 دىتن. ئىكى گۆت قورته، يى دى گۆت گىسكە. دەما پچەك

نیزیک بووین فری، لی کەسی گۆتی گیسکە لی فەنە بوو، و
گۆت: ئیلا گیسکە.

تی گۆتن بو کەسی ژ رایا خوە نەهیتە خاری.

(30) گیسکی خو کرە بەران.

زیانا وی یا کیم ب تشتەک مەزن هاتە قەرەبو کرن.

ل

- (1) ل تۆپەكى دا.
- ل كەلەمەكى دا.
بەلایەك ئىنا سەرى، ل ئاتافەكى دا.
- (2) ل دویف بیھنا گۆشتى چوو بسەر داخبونا كەرا ھلبوو.
واتە ھەول دا تىشتەكى بدەست خو ڤە بینیت، لى سەر
نەگرت و ل جاتى ھندى تىشتەك ژ دەست دا.
- (3) ل دویف سەرى خو چوو.
بى پلان، بى ئارمانج.
- (4) ل دۆر بەژنا وی زڤرى.
لىدا، کوتا، نەرمژاند، پەقاند.
- (5) ل رھا ترا وی چوو.
ل رىشتا وی ڤەكۆلا، ل دویف خىمى وی چوو.
- (6) ل سەر بەرەكى بیت دى خوە خودان كەت.
پىڤهاتى و شارەزايە، شۆلا خوە دزانیت.
- (7) ل سەر دەستا دەلىنیت و داتنیت.
گەلەك ماتىي ژى دكەت، گەلە ھەژى دكەت، ریزەكا مەزن

لی دگریت.

(8) ل سهر سهد وهریسا درهقسیت.

بو کەسی هەلزان تی گۆتن، یی کو ژ بو بەرژەوهندیی خوه
یین تابیهنی، هەر رۆژەکی تای لایه نه کی دگریت.

(9) ل سهر تلا خو زفراند.

(10) ل سهر تلا خو رهقساند.

شیایی، ویریایی.

(11) ل سهر وی گوھی نه نه.

واته بی هیفی ب به، تشتی دخوازی چینابیت.

(12) ل کهری به لایی سیاروو.

که ته رکی، ژ هه لویستی خوه ناهیته خوار.

(13) لنگا رهفا.

بو کەسی زوو مهزن دبن نه مازه بجویکا تی گۆتن.

(14) لنگیت خو دستوی دانان.

لسهر زال بوو، شیایی، چه ماند.

(15) لنگیت وی کرنه جووت.

- لنگیت وی دانه تافی.

- نالییت وی دانه تافی.

ئانکو کوشت.

(16) ل وی تری چوو.

واته سل بو چوو وئیدی نه زفری.

(17) لیفکی خو د پستی دا.

زیانهك گه هاندی، لیهبهك لی کر نه مازه ب مالی.

(18) لی بو گاف و چف.

لی بو ردف.

(19) لیفا حیشری کول بوو، گوټ نه ز نادم نافی.

بوټ نه فی هیجه تیټ نه بنه جی دگیریت، کو کاره کی نه که ت
تی گوټن.

(20) لیفا خو گه زت.

گوټنهك کو نه هیته گوټن ژ ده فی دهرکه ت.

(21) لیفا وی گرت.

ما پیقه، به لا خواه ژیفه نه کر.

- (1) مە بارەگى خويى يى پىكشە خارى.
ئانكو ئەم ژ مېژوهرە دۆست و ھەقالىت گەلەك نىزىكى
ئىگىن.
- (2) مە پارى خۇ دا ب پىقاز.
- مە پارى خۇ دا ب فلفل.
ئانكو ئەم كەتىنى، مە ب دەستىت خۇ نەخۇشى ئىنا سەرى
خۇ.
- (3) مەكىنا وى يا داكەتى.
برىسى يە.
- (4) مە نانەكا خارى وى كەرەك.
واتە تو ژ چ سلى، كى ژ مە تىشتەك گۆتییە تە. تى گۆتن
دەما ئىك بى سەدەم سل دبىت، نەمازە زارۆك.
- (5) مە نان ب گۇھا نەخارى يە.
ئانكو ئەم تىشتەكى ژ ناڧ تىشتەكى دبەینە دەر، ئەم
نەخرپوینە.
- (6) مە سەرى خۇ شوپىشت و كەزى فەھاندىن.

واته ئەم دېرھەفین بو ھەر کارەکی.

(7) مە یا کریه کارە.

ژنك دبیژن، ئانكو مە خاړن گەلەكا سویر كری. كارە

گوندهكی نافداره ل دهفهړی ب بهرهم ئینانا خوئی.

(8) ما ب پپیکئی عەسمانی فه.

ئانكو ما حیبهتی.

(9) ما تو هاتیه ئاگری.

بو سەرهدانهكا بلەز تی گۆتن.

(10) ما چ ژ کیس مەرا تهیه.

ما دی چ ژ ته گەفیتە ئافی، تو چو ژ بەرویکا خو نادەی.

(11) ما خونه دی من کهیه عەسکەر.

(12) ما خونه دی من بهیه (چەنە قەلعی).

واته ئەز ژ گەفیت ته ناترسم، دەستی ته ژ ته را، چ دکەئ

وه بکه.

(چەنە قەلعه) زیندانهكا نافداره یا سەردهمی ئۆسمانی یا ل

ستەمبولی، چیی دگرت دبره ویړی نەدزقړی.

(13) ما دی شەمبی یا ته گەفیت!

گۆت: جوھی یو دا ته ب بهمه بهحهشتی، گۆت: باخوئی

شەمبی یه. تی گۆتن دەما یهك سەخمەرانی ئارمانجەکی، یان

کارەکی بچویک، تشتهکی هەژی و مەزن ژ دەست ب دەت.

(14) ماسیا د بهحری دایه.

- تى گۆتن دەما كەسەك تىشتەكى نەحازر دىننيتە بەر
 فرۆتنى، دى بېژنى ؛ كەس ماسيا دىبەحرى دا ناكىرىت، بىنە
 دا سەحكەينى پاشى دى بازارى خۇ كەين.
- (15) ماسى د بەحرا دا دىنە حوىت.
- واتە مروۇف ب سەربۆرۇ سەرهاتىيا، دىناف نەخووشىيا دا،
 كەساتىيەكا باش بو خۇ ئاڧا دكەت.
- (16) مارا فەلەيە.
- كارەكى مروۇف نەكارىت دەڧ ژى بەردەت. تى گۆتن ژ بەركو
 بەردان ل با ئۆلى فەلا نىنە، سنوور دايە.
- (17) مارەكى د زكى دا.
- مارەكى رەشى د زكى دا.
 - مار زكە.
- نانكو زك رەشە، نەهارىكارە.
- (18) مارى بن گلگەيە.
- نەرمىكى بن كايى.
- خاپىنوكة، خوۋ فەنويساندى يە، ھەر گاڧا دەرفەتا خوۋ
 دىت، دى دربى خوۋ داووشىنيت.
- (19) مال ل ھەمكا بانەھى ل شەمكا.
- واتە ل ئەردەكى ناتەبتىت.
- (20) مال ل ملە.
- دەست بەلاڧە، گەلەك رادھاڧىت.

- 21) مالا وی بره بهر داری میراتی.
 - مالا وی بره بهر بهری میراتی.
 گهلهك ئیشانده، مال لی خراب کر.
- 22) مالخوهتی کهت دهستی کوری، گیسکی سالی سی جا بری.
 بو نهشارهزی و کیم سهربوړی تی گوئن.
- 23) مالی هارون و قارونی یی هه.
 - مالی سهده جهویا یی هه.
 - سهری مار و میریا یی هه.
- 24) مالی وی د دهر و شیکا دا دچیت.
 واته ههیی و دهوله مهنده، کهتخودایه.
- 25) (مام سین) قه لوینا خو تیکر.
 ئانکو نختهیه.
- مام سین: چیاپه که ل هندافی گوندی ئیتویت ل دهفهره
 مزویری یا، روژههلاتی بازپری دهوکی.
 26) مریشکا بازپلهیه.
- ب دهر و کولانا فهیه، بن بانههی و خوارنا وی ل ئهردهکی یه
 و هیکا بو ئیکی دی دکهت، چو مفای ناگههینیته خودانی
 خو.
- 27) مستال شوینئی یه.
 بو کارهکی بی وج کو ژ زیانی پیقهتر جو نهگههیته خودانی
 تی گوئن.

- (28) مل دبه ر ږا برن.
 خو دا بهر کاری، ب کاری رابوو.
 (29) ملحه ما سهر برینایه.
 گه لهك باشه، بکیر هاتیه.
 (30) من ئەف سهره ل بهر تافی نه سپی کریه.
 واته گه لهك سهر پیهاتی دژیانا من دا، هاتینه سهری من،
 گه لهك سهر بوږ بو من ژی چی بووینه.
 (31) مورتوبی زره، نهیی دهوئی یه، نه ل زرنایی.
 نانکو چو نزانیت.
 (32) مورکه کا دناښ گویئ خو دا دیتی.
 ده ما که یفا یه کی تیت تی گوتن، نه مازه هه که که سی
 دبیزیت سه ده ما فی که یفی نه زانیت.
 (33) مویئ ژ ماستی کیشایه.
 رون و ناشکرایه، سانا هی یه بو چاره سه ر کرنی.
 (34) موخل ب سهر بیژنگی فه کر.
 بو که سی کار نه زان تی گوتن.
 (35) مؤزا وی هاتی.
 - میشکا وی هاتی.
 - میشکا صهی هاتی.
 بو که سی ل پل بو سل بوونی و شه رفروشیی تی گوتن.
 (36) میړییت کونه کینه به لگیت داره کی.

- مېرېيېت كونه كېنە بەرۋېت دارەكى.

دۆستېت ئېكن، نېزىكى ئېكن.

(37) مېشا ل دويىف بارى تىر يە.

بۇ كەسى ل دويىف تىشەك خوەش دچىت نەمازە قىزىت

بەدەو تى گۆتن.

(38) مېشا وى برى.

زىانەكا مەزن گەھاندى.

- (1) نه ئەز دچمه چيای و نه بهراز تیتته بهر کوچکی.
 تی گوئن دهما دو کەس ژیک نهگرن، ژ ههف د دوور بن و ل
 بهرک نههین.
- (2) نهبه کهفزا سهر بازه بهرا.
 واته نهبه ئاستهنگ دریکا خه لکی دا، نهبه سه دهما
 نه خوشییا بو خه لکی. ژ بهرکو مروف ل کهفزا لسهر بازه بهرا
 دسه متیت، دته حسیت.
- (3) نه تو دیکلی بانگا ب دهی، نه تو مریشکی هیکا ب کهی.
 واته بکیچ شوولا ناهیت، چ قهنجی ژئ چینابن.
- (4) عه لیاکا نهژن و نه میره.
 ئانکو نه نیره نه می، ساخله تیت ههردوگا ل جهم نینن.
- (5) نهراوهستا نه زمان، تهنا نه بی جان.
 ئانکو مروف ل بهر نه زمانی خو نهراوستیت دی هه موو گاڤا
 توشی ئاریشا بیت.
- (6) نه شیت ته رازیا وی راست کهت.
 ب چ تته رزا ناهیتته سهر ریکی، نه رازیه.

- (7) نه میړ ب خولکی نه تویتن ب رهنګی.
 واته مروؤف بسهر و سیمایئ خوه ناهیته سهنگاندن، لی ب
 رهفتار و جوامیریا خؤ.
- (8) نه کهر ل گارانئ یه، نه حساب دگهل گافانییه.
 بو کهسئ دووری قهرقهشه و سهرگیزی تئ گوئن. دیسان بو
 کهسئ چو ل ناف چو نه بیت و مایئ خو دکارهکی دا دکهت.
 (9) نهرمو نهرمویه.
- هیدی دناخفیت، یان هیدی هیدی کار دکهت.
 (10) نه خواری ب سمبلا فه مای.
 - نه خواری نه بینای ب سمبلا فه مای.
 واته بی غالیغهرز هاته گونه هبار کرن.
 (11) نه خوه ل کهری گرت و نه ل کورتانی.
 تئ گوئن دهما کهسهکی دو (رئ، کار) ل بهربن، نیکه بچویک
 و نیکه مهزن، پاشی چ ژ نه چاری چ ژ بهر نه گهرهک دی،
 خوه ل ههردوکا نهکت خودان.
- (12) نه دزانی ب مالا داوه تئ کهفچک لیکنان.
 نانکو چ ژ کارهکی نزانیت و خو دکهته ریبه و سهرکیئن.
 (13) نه دخوم سافاری، نه دچم هه واری.
 بو کهسئ کهتییه رکی، کو نه هیته سهر چ ریکا تئ گوئن.
 (14) نه دزانی داوه تئ بکت گوئ نهردی خواره.
 تئ گوئن بو وی کهسئ ل هیجه تا دگهرت و بهره فانیئ ژ

قوسیریپت خو دکهت.

(15) نه دویریا هرچئ چوو ب قورمی کهزانی پرا هات.

واته نه شیتته ئیکی دی به لا خو فروشیتته ئیکی دی.

(16) نه دیتی ب خوفه ریتی.

بو کهسی نهیی تی گوتن، یی خو گه لهک مهزن و قه به

دکهت، پشتی تشتهک دکه فیتته دهستی.

(17) نه دیزه و نه دهوینه.

واته نه بچویک دباشن و نه ژی دهیبابیت وان.

(18) نه شیت بهیریت دی بژیریت.

بو کهسی ته مبهل، بی خاسیهت تی گوتن.

(19) نه شیت شاخیت دو بزنا ژیکفه کهت.

بی خاسیهته، نهیی جو شولایه، جو دهسته هلات نینه، لاوازه،

بی هیز و شیانه.

(20) نه شیت میشا ژ خو کش کهت.

(21) نابیزته میشی کسه.

تی گوتن بو کهسی بی خاسیهت و ژبه ر خوه نه هاتی دهر.

(22) نه شیش نه که باب.

نه شیش بسوژیت نه که باب. واته نه باری من گران که نه

یی خو، نه زیان ب من ب که فیت، نه ب ته.

(23) نه عه ورئ گرگری نه میری ترتری.

واته هر دوو دبی نه نجامن، ژ خوه نه، چ ناکهن.

- (24) نه كهره نه كورتان.
- (25) نه كهرئ منه و نه گايئ ته.
- تى گوتن دهما سنج و ساخله تيت دو كهسا بهراورد دكهن كو
 ههر دو وهكى ئيك نه دباش بن.
- (26) نه هيلاب سهر دفنا ويغه بچيت.
 تولا خوه هلدا، تولا خوه فهكر.
- (27) نه هيت خو ب سهر دههيت مه ئيخستن.
 واته نه حهقى يا خوه ب سهر حهقى يا مه ئيخست.
- (28) نه يي ژ بهرى رهقتره.
 واته چ ژ هه زاريي رهقتر و نه خوستر نينه.
- (29) نه يي گهزي يه، نه يي بهزي يه.
 خير تى نينه، چو كار پي ناهه تن.
- (30) ناخوت گوشت، دخوت ئافا بهر گوشت.
 واته گوشتي بهرازي ناخوت لي ئافكا وي گوشتي دخوت.
 ههر دو دهرامن.
- (31) ناريت دا نه خوت.
 بو كهسي كنوژ و دهستگرتي تى گوتن.
- (32) نافهك گران و گوندهك ويران.
 - نافهكي گرانه و شارهكي ويرانه.
- تى گوتن بو جههكي ناف و دهنكي وي ب جواني يان ب باشي
 چووين و نهو ب خوه د راستيا خوه دا نه وسا بت.

- (33) نافی تهیری خو بیژه.
 واته قهلهنی خو، نهختی خو بیژن، ل خوازگینیا تی گوتن.
 (34) ناکه فیته چ ته لها.
 - نه رویقی چ ته لهانه.
 ژيرو هشیاره، چافیت وی دغه کرینه.
 (35) ناگه هیت سه ری خوه بخورینیت.
 پر مژویله.
 (36) نالا ژ که ریٹ مری فه دکهت.
 ب چ ریکا هه تی تشتی ب دهست خو تیخت، فیلبازه.
 (37) نانی جهی دخوت ترپیت پویلا دیکهت.
 - نانی سویر دخوت ترپیت بی خوی دکهت.
 بو کهسی پهسن و زرتیت ژ دره و دکهت تی گوتن.
 (38) نانی خو ب ناکا وی خار.
 بو بهرژه وهندیی خوه بکارئینا.
 (39) نانی وی دانا سهر پشتا خه زالی.
 - نانی وی بری.
 واته دهبارا وی، ژیارا وی، نه خواهش کر.
 (40) نانی وی ل سهر سیلی سوت.
 تی گوتن دهما کارهک بهر هف دوماهی دچت و پویچ دبت.
 (41) نانی سیلی یه، نه بهره نه پشته.
 - نیسکه، نه بهره نه پشته.

ئانكو بۇ كەسى نايىتە مال.

42) نانى ف ئافى را ناگەھىنىت.

هەتا نانى پەيدا دكەت، ئاف نىنە، هەتا ئافى پەيدا دكەت نان
ب دەست ناگەھىت.

واتە ھەزارە.

43) نانى فەقىرى د پەنىرى دا دىكىت.

بەلنگازەكى بى ئىغبالە.

44) نزانىت قوينا وى ب كىرى فەيە.

بۇ مروفى چو نەزان، خرىپو تى گۆتن.

45) نىسكىت خۇ كرنە ئاف ماشا وى.

مايى خوە دشوولا وى كر.

46) نىسك و نۆكىت خۇ تىكەل كرن.

بۇ كچ و كورا تى گۆتن، ئانكو ھەژ نىك كرن.

47) نىفا چوىشى گرت.

مەبەست پى ئەوہ ژ ھەردو لا دخوت.

48) نكلى وى يى د سەرى مە را.

واتە بەلا خوە ژ مە فە ناگەت، درا خوە يا دمە را دىتى.

49) نىرى ب سەلەواتا ژ كەفرى ناھىتە خار.

واتە قىت مروف بۇ چارەسەرىيا ئارىشا، مىشكى خۇ باش

بكار بىنىت، پەنايى نەبەتە بەر پلاننىت سادە و ساويلكە.

- (1) ههپكى بهر رهپكا.
ههپك: ئاميرهكى مينا شهيه، ژ ئاسنى چيكرى يه، تهفنى پي دكهن.
رهپك؛ نهو ژى ئاميرهكى دى يه، ژ دارى دورست كرى يه، دگهل ههپكى تى ب كار ئينان.
تى گوتن بو كهسى مايى خوه دكارهكى بكهت كو مايى وى تى نهچيت، خوه تى ب ههلقوتيت و دناق را بكهت.
- (2) ههتا دببزم و دببزمه فه، دى كه م و هيمه فه.
ئانكو خو نههيله ب هيقيا مروقى بي خاسيهتفه.
- (3) ههچيى زافايهك ههى كهرك وى ههى.
مهبهست ژ هاريكاريى يه.
- (4) ههچيى ژ گوقى بهردهى بهرانه.
- ههچيى ببيني باتمانه.
- واته هه مى خوه مهزن دكهن، كهس يا كيم بو خوه نادانيت.
- (5) ههچيى كهرك ههى خه مهك ههى.
واته گهلهك زهحمه تى دكيشيت، چ ب سهردهريى چ ژى ب

سه خبیریی.

(6) هه چیی نه ل جفاتئ ژنا وی مار کری یه.

ئانکو داباشا وی، قالا وی تیته کرن.

(7) هه چیی نه ل شه ره، شیره.

(8) یی نه ل گوڤه ندی پئ تین ره قاسی.

تئ گوئن بو ئه فی نه خووشی نه دیتی، نه د نافا دا و قاپا
به ردهت.

(9) هه که بار کهت کهس ژ خودانی فه رتر نینه.

(10) هه که کهر کهت کهس ژ خودانی فه رتر نینه.

واته هه که ئیک کهته تهنگا فیه کی فیئت نه و به راهییا
هه موو کهسی زه ندکا هله دت.

(11) هه که به رانی بسکو با، دا ل بهر ده ری بابوی بیت.

ئانکو هه که یی بکی ره اتی با، دا بهری هه ر تشتی بکی ره کهس
و کاریت خو هیئت.

(12) هه که ب گو یفکایه، بویک زاقایه.

واته راپیچ و تداره کا کهسی نه چو لی کی م دکهت و نه چو
لی زیده دکهت.

(13) هه که باران هات دی بیته هه ری.

واته هه که بو نه خووشی، دی زیان ژ ی پهیدا بن.

(14) هه که ب تراپه بو که رایه.

ترا دکهت، واته په سنیت ژ دره و دکهت. واته هه که ب په سن

و زرتایه، کهس هندی کهری نابهردهت. ئەنکو پەسنا نهکه
مفایئ ته ناکهت.

15) ههکه دار د دهستی من دا بیت، فیا حهق ددهفی من دا
بیت.

نانکو مروفی خورت ههقی وی چ جارا بهرزه نابیت.

16) ههکه (گا / حیشت) کهت، شیر مشه بوون.

- ههکه (گا / حیشت) کهت، کیر مشه بوون

17) ههکه ل ته خوهشه ل من بیست و شهشه.

ههکه تو یی رازی بی، ئەز ژ یی رازی مه.

18) ههکه هات ب ههردو دهستا، ههکه نههات بهریت بهستا.

بو کهسی دهست بهلاق تی گۆتن.

19) ههکه دهشته ههکه زۆزانه، عهسل خودانه.

واته مروفی باش ههه جهی لی بیت دی باشیی کهت. یی

بکیرهاتی بیت ل ههموو ئەردا دی یی بکیرهاتی بیت.

20) ههه سوپکهکی بازارهکه.

واته ههه درهکی سوحبهتهکه، ههه چهندهکی ب تشتهکیقه

دمزویلن.

21) ههه ریههکی مقهسا خو یا ههه.

واته ههه ئاریشهکی چارهسهرییا خو یا تایبهت یاههه.

22) ههه وهکی ژ فی دهستی کریه فی دهستی.

نانکو ب یهه جاری هاتیه گۆهرین.

- (23) ههكو پالّه دوهستن، داسكيتّ خو ليك دگۆهرن.
 واته ئاريشا خو دكهنه بناسيتّ ئەگه رهكا نه بنه جي، ل
 په ليكا دگهرن.
- (24) ههكو چافهكيّ مروفي كۆره بوو، دي دهستيّ خو ب يّ
 دي فه نيت.
- واته ههكه زيانهك گه هشته مروفي، فيتّ خو باش هشار
 كهت و لبهر خو راوستيت.
- (25) ههكو گورك پير دبیت، دبیته پيترانكيّ صا.
 واته كهس چ هزرا بو مروفيّ ب هيژ ناكهت دهما بنافّ سالقه
 دچيت.
- (26) ههكه ته شي ريس يا ته شيريس بيت، دا ب كوربا كهري
 زي موي ريسيت.
- واته ههكه كهسهكيّ زيرهك و دهستهههل بيت بو بدهستقه
 ئينانا كارهكي، چو لبهر ئاسي نابيت.
- (27) ههكه بهنديّ سورؤ زهر با، دا ب دهري همبانا خو
 فه بيت.
- نانكو ههكه يّ بكير هاتي با، دا بكير خو و كهس و كاريت
 خو هييت.
- (28) ههكه دهفيّ ته تزي خوين بوو، ل دهف خهلكي تف
 نهكه.
- واته هه موو نهيني ل هه موو درا ناهينه گۆتن.

(29) ھەكە راستى ھاتە بەر دەرى، درەو دى خۇ ل بن
ستېركى فەشېرىت.

واتە جو خۇ ل بەر راستى ناگرىت.

(30) ھەكە ھەر مروفى خولى ب خۇ وەركر، بلا يا گەرم
بىت.

واتە ھەكە مروفى ھەر كارەك كر، بلا يى باش بىت، ژ يى
جارا چىتر بىت.

(31) ھەر بلوىلى بۇ گاي لىدە.

تى گوتن دەما نىك ب چ تەرزو ئاوايا تى نەگەھىت، يان خوە
تى نەگەھىنىت.

(32) ھەر مورك و بەندكا خۇ.

ئانكو ھەر نىك ژ گۆنەھا خۇ بەرۇرسە.

(33) ھەر دەرگەھەك ب كلىلەكى فەدبىت.

ئانكو ھەر ئارىشەكى رىكا خۇ يا تايبەت بۇ چارەسەرىي
ھەيە.

(34) ھەر دىكلەك ل ناف پرىزى گەلەكە.

واتە كەسى زىرەك جھى وى ديارە.

(35) ھەر دىنسىزەكى ئىمانسىزەكى ھەى.

واتە ھەر پويچەكى، زۇردارەكى ئىكى خراب ترفى دكەفىت،
لى مسەلەت دبىت.

(36) ھەر زەفلەكى بەفلەكى ھەى.

(37) هەر شیرەکی بەفلهك ههیه.

زهفل: خورت

بهفل: ههفرك

واته مروؤف جهندی خورت و چهلهنگ بیت، بهرامبهری
مروؤفی زی بیټ ههین.

(38) هه ژ قونی هه ژ مهشکا دؤشافی.

واته ژ هه موو رهخافه یا دجیت، ژ دهست دهرکەت.

(39) هەر موویهکی وی یی ب سالهکی هاتی.

نانکو یی زاناو شارهزایه، کهس نکاریت فهندو فیلا لی بکهت.

(40) ههروه خهروهنه.

تشتی بهلاش چ مفا تی نینه.

(41) هەر وهکی نه کهر کهتی و نه هیز دریای.

تی گۆتن دهما تشتەك دقهومت و ئیك دخوه نهئینت دهرو

خهمی ژئ نهخوت.

(42) هەر دلهکی شیرەکی تی دا، یی هندهکا رویشی یهکی

زیدهیه.

بو مروؤفی چوونه و بی زهراف تی گۆتن.

(43) ههرو پیری سلامهعهلیک.

بو یی بی گهلهك سهرا ئیکی ب دت تی گۆتن.

(44) ههتا مه تهنویر سوړکر، ته نانئ خوه پیقهدا.

- ههتا مه ههفیر ترش کری، ته شکهفاله پیقهدا.

شكهفاله: ههفیرئ نهترش کری.

واته ههتا مه خوه کار کر ته بار کر.

45 ههتا نهخار میترهق، نهگۆت سهدههق.

ئانکو ههتا لی نهشداندی دان ب راستیی نهدا، نههاته سهه
ریکا دورست.

46 ههفساری دزی ههری د دهستی خه لکی دا.

واته کهس خیری ژ مالی دزی نابییت.

47 ههفساری وی بهردا.

ئازا کر، دهستویریا وی دا، ئیدی ماتیی و چافدییری لی
ناکهت.

48 ههکو تو دچوویه هیلا نهز ژوئقه دهاتم.

49 ههکو تو دچوویه هیلا چانتکی هیلا ب ملی من
فهبوو.

واته تو چهندی زیخ بی دنوین گیرانادا، تو ناگههییه من.

50 ههه نان و ههه دهرمان.

تی گۆتن بو میناک ههکه زهلامهک ژنکهکا ههیی بو خوه
بینیت.

51 ههه موو بهند ژ بهژنا چهیرانی تین.

- ههه موو بهند ب بهژنا چهیرانی تینه گۆتن.

واته چ یا ژئ بیژن وهیه، ژ راستیی دوور نینه.

52 ههه موو ژ دفنا دهریخستن.

واته هندی خوهشییٔ دیتین، هه موو لی کر نه نه خوهشی.

(53) هه موو فه له نه ئیشونه.

واته گهره مروقی شیان هه بیت مروقا ژیک فاقیریت، باش

کینه، خراب کینه، نهیی باش ب خرابی ل قه له م ب دعت و
نهیی خراب ب باشی.

(54) هه موو دزانن ئاف د سهر چ پرا دچیت.

واته هه موو نهیی دزانن، هه موو دزانن چ مه سه له یه.

(55) هه وا ب سهری کهت.

نانکو دین بو.

(56) هه وایی وی بلند.

گه له ک بو خو داتنیت، هزره کا مه زن ژ خو دکهت.

(57) هه ی پا ته گو یفکیٔ مه شوړ کرن!

نانکو ته سهری مه بلند نه کر.

(58) هاته باری.

بو کچکی دبیژن ده ما تیته حینی شوی یا.

(59) هاته ناشی هویر.

نانکو رکی بهردا، سهری وی نه رم بوو، هاته سهر تتا و بهرکا

مه، نهو تشتی مه ل سهری دگوت.

(60) هاته سهر کاسکا زهر.

تی گوتن ده ما که سه ک دهستی خوه دگریت، کاروباریت وی

وه راری دکهن، قازانجه کی باش دکهت. پاشی ژ نشکه کیقه

- فەلەكا وى چەرخەكى لى ددەت و ھەر تىشتى ژ بەر ھەر
 ئەگەرەكا ھەبىت ژ دەست ددەت، پەرى وەكى بەرى دزفريت.
 (61) ھافىتە شەيى رۆتكا.
 واتە دەست ب ھىجەتا كر.
 (62) ھزىرا بن بقوچكى يە.
 بۆ بويكا قەيرە دبىژن. ديسان ھاتى يە: (ژ ئەفريكى ھەتا
 چەفريكى ھزىرا د دەستى بويكى). ئەفريك و چەفريك، دو
 گوندىن ل دەفەرا مزويريا.
 (63) ھندەكا مرنە، ھندەكا تىفەكرنە.
 واتە يى دلخوش و ھەيى، ھاي ژ يى بەلەنگاز نينە.
 (64) ھندى بىيى ب مەرج و تۇپا، وەك بەرزىقى ل بەر
 دلۇپا.
 واتە خۇ راگرە، مروۇف ب چ تەرزنا نەشيتى.
 (65) ھندى بزن ب شيرە، مژدۇ خولامى ميرە، دەما بزن
 چكىا، مژدۇ راتەقىا.
 بۆ كەسى تەنى ل بەرژدە ھندىيا خۇ مېزە دكەت تى گۇتن.
 (66) ھندى سەر بىمىنيت، قوين دى عەجىبى يا بىنيت.
 نانكو ھندى ژيى مروۇقى دريژتر لى بىت، دى يىت خرابتر
 بىنيت و بەيسيت.
 (67) ھندى سەروكانى ھەبن، بەرجو چو نينن.
 - ھندى مەلا ھەبن فەقە چو نينن.

- ئانكو ھندى مەزن د ئامادە بن، يى د بن وان دا ب چو ناچن.
 ھندى كىزەكى يە، ھندى چىلەكى دپىت. (68)
- تى گۆتن دەما كەسەكى ژ ھىز و ڧەژەن و كەئواشى خوە
 مەزن تر و بلند تىشتەكى دىپىت، يان ب كارەكى رادبىت.
 ھند لىدان مار د بن زكى را ناچىت. (69)
- ھند لىدان نەشىت ئىدى خوە ل سەر لنگا ب گرىت.
 ھندى من ل بىرە قۇناغ جزىرە. (70)
- واتە دى ئەو بىت يا ئەز دىپىزم! بۇ كەسى خورت و ژ برىارا
 خوە نەھىتە خار تى گۆتن.
- ھنگلى مەشكى دپىا، پاتە كرە دبەر قۇنا كەرى را.
 واتە ڧ سەدەما سەرەكى يا ئارىشى ناكەڧىت. (71)
- ھىژ سەرى سەدى. (72)
- واتە دەستپىكا كارى، بازارى، تىكەلى يا... ھتد.
- ھىژ كوچكىت خۇ رەش نەكرىن. (73)
- ھىژ سى بەركىت خۇ رەش نەكرىن. (74)
- ھىژ جھى قۇنا خۇ گەرم نە كرى. (75)
- ھىژ نىسكا وى نەكەلى. (76)
- ھىژ مىش ل دۆر ستوینى نەزڧرى. (77)
- نىزىكى ئىكن، بۇ دەمەكى كورت تىنە گۆتن.
- ھىژ چوچكى چوچك نەڧساندى. (78)
- ئانكو سەرى سحارى، سەگۆرگا سپىدى، دگەل ئەلندى.

(79) هیژ ته دگۆته کیری پدۆ.

ئانکو هیژ تو یی بچویک بووی وی دهمی. تی گۆتن دهما
کهسهک خوه ب شارهزایی ل ناف جقاتهکی دهرتیخیت، کو
ئهو ژی خوه دیار دکهت، وان سهرهاتییت تینه گیران
دزانیت، یان تهفلی بوویه.

(80) هیژ نهگۆتی یه ئای سهروۆ.

واته هیژ نهکهلی یه، بو خوارنی تی گۆتن.

(81) هیژ کلمیشی ب دفنی فه.

- هیژ گوئی ب قۆنی فه.

- هیژ شیرئ چلکای ب لیفا دا تیته خاری.

- هیژ دفنا وی یا شله.

بو جحیلهکی تیته گۆتن یی دخوازیت ب کارهکی مهزن

رابیت، لی ژیی وی نهگۆنجیت. واته هیژ نهیی فان شۆلایه.

(82) هیژ یی ل وی بالگههی دنقیت.

واته هیژ ل ژفانی تشتهکییه کو گهلهک ژ وی دووره

بگههیتی، چو جارا ب جی ناهیت.

(83) هیکا دلمی یه.

مهبهست ژیی ئهوه، سست و خافه یان گهلهکی نازداره.

(84) هیکا ل بن کهفشی خو مارق دکت.

- هیکا ل بن کهفشی خو دکت چویچک.

بو کهسی خورت و ب هیژ تی گۆتن.

85) ھېكيت سۆر و زەر ژ بہر دكەت.

گەلہ ژى دترسييت.

86) ھيلا ب شاخى بزنى فہ.

ئانكو كارى خوه ھيلا نيڤەرۆ، ھلاويستی.

- (1) ودریسی دویف گۆلکی یه .
 - بهندکی ل دویف همبانی یه .
 دویفه لانکه ،چ راو بوچون و راوستیان بهرامبهر کارهکی ،
 تشتهکی نینن .
- (2) وهکی داری عنجیلی یه .
 - شفشه یه / شه قله یه / چه لاکه یه / دی فرافینا عهسمانی
 بهت / رهق و هسکه / دریژه .
- (3) وهکی ماری ژنکا کوشتی لی کر .
 چو تی نه هیلا ، گه لهک ئیشانند . ژ بهرکو ژن دهما دبینن مار
 مر ، ژ نوی تهف لی پالنه دبن .
- (4) وهکی ههستی ماری چو دبنی پی من را .
 واته بهلا خو فروته من ، تالوقه ی من بوو .
- (5) واری پشت کولا .
 بوکارهکی یان کریارهکی ههکه چ پیقه نه هیت تی گۆتن .
- (6) وی سوحبه تی بکهن یا کهر دناف دا .
 بنیاتی فی گۆتنی دبیزن زهلامه کی ژنمری ، گۆهیت خو ل

بەر هەردو کچیتّ خو فەچنی بوون دەما وان نان دپەحت.
یا ژ خالا وان فە بابی وان یی چووێه شۆلی. ئیکى گۆتە یا
دى: خىچۆ هۆسا ناچیتە سەرى، فیت بو بابۆى سەحا
ژنکەكى بکەين. یا دى لى فەگىرا گۆت: خو ش شۆله، بەلى ما
دى پارا ژ کىقە ئىنين، چو دەستى مە دا نینه. خویشکا دى
گۆتى چاوا چ دەستى مە دا نینه، هەما دى کەرى بو
فرۆشین!

د وى نافبەرى دا باب ل هنداڤ سەرى وان چکلى، هەردو ب
نانى خو فە مژویل بوون، نە دان و نە ستاندىن.
بابى گۆت: دى باخفن هوین بوچى کربوون، سوحبەتەكى
بکەن، تىشتەكى بیژن؟ ئیکى گۆت: ما دى چ بیژن باب. بابى
گۆت: هەما وى سوحبەتى بکەن ئەوا کەر دناڤ دا. ئانکو وى
تشتى خو ش بیژن یى ل دويف دلى مروڤى.

ی

- (1) یا بروینی هه‌فیر کری یه.
شۆل ل دویف دلی وی یه، چاوا دخوازیت وسایه.
- (2) یا خو به‌ردایه د خه‌تی دا.
بو مروفی ته‌مبه‌ل تی گۆتن.
- (3) یا خو تفتانندی.
ئانکو گه‌له‌کا دبه‌ر خورا چوی، نه‌مازه ژنک.
- (4) یا خو عه‌لی عه‌رش کری.
واته یا خو درێژ کری.
- (5) یا دایه بو‌ری.
بو که‌سی ژ شۆلیت خراب شه‌رم نه‌که‌ت تی گۆتن.
- (6) یا دغه‌ونیت.
- یا دکه‌لیت.
چ ل فلان شۆلی هات؟ به‌رسف: یا دغه‌ونیت، یان یا دکه‌لیت.
واته هیشتا یا ب ریقه، هیشتا چینه‌بوویه.
- (7) یا د موریی را دیاره.
واته یا ئاشکرایه دوماهی دی چ لیه‌یت، ئەم دزانین ئەنجام

- چنە. ل كوردستانى ژن ھۆستاييا ب تايبەتى مورى فەدگرت،
خوشخۆشك دگۆتن نەمازە بۇ ژنكا، دا تىشتەكى بدەنى.
- (8) يا فى دەستى بۇ فى دەستى نامىنىت.
- ئانكو ھەر كەسى خرابىيى بكەت ب چو رىكا ھەبىت بۇ
نامىنىت.
- (9) يا مەلای بانگدانە.
- ئانكو ھەر ئىك و كارى خۇ، يا ژ من تىت دى كەم، وەكى دى
من شۆلە ب كەسى نىنە.
- (10) يان قوس يان ناقوس.
- يان قوس يان مەرقوس.
- واتە يان ئەرى يان نەرى. يان دى ھىت يان دى چىت.
- (11) يا ژ گولى فە گول ژى گوندە.
- تى گۆتن بۇ ئىكى چوونە، يى كو ھزرەكا مەزن ژ خۇ دكەت.
- (12) يا ژ پرى پىدا كەتتە ئافى.
- ئانكو دەستىت خوە ژى بشۆ، چوو ئىدى ل دويش نەگەرە.
- (13) يى بەر ئاتافە.
- يى بەر كەندالە.
- واتە گەلەك نەخوەشى ب سەرى تىن.
- (14) يى بەر بەرۆژە.
واتە كەيف خوەشە.
- (15) يى بەر نزارە.

ئانكو يىٰ عنرىٰ يه، يىٰ ئه رنى، يىٰ عاجز بووى.
(16) يىٰ بىٰ سه ره.

واته كهس نينه ماتىيٰ ژىٰ بكهت.

(17) يىٰ بىرىٰ ب دهرزىكىٰ دكوليت.

يىٰ پيلانهكىٰ دگىرپت.

(18) يىٰ بىٰ عويركه.

بىٰ ئارامه، زوى دغه ييديت.

(19) يىٰ توّمكىٰ ددهتىٰ.

- يىٰ توّمكىٰ ب بهر وهر دكهت.

واته يىٰ نىزىكىٰ خوٰ دكهت، تشتهكىٰ ددهتىٰ دا كو ئىكىٰ

مهزنتر و ب بهاتر ژىٰ چىكهت.

(20) يىٰ تىنىٰ ل ئافىٰ دگه رهيت.

واته يىٰ پىتقىٰ تشتهكىٰ، فىت ئه و ب خوٰ ل دويف بگه رييت.

(21) يىٰ چافىتٰ خوہ دچهرينيت.

مىزه دكهت، هىقدكهت، دنىريت ، نهمازه ل قيزان.

(22) يىٰ چووويه د قاجىٰ را.

ئانكو يىٰ سل بووى، يىٰ ئاسىٰ بووى، ژ بهر مه نادانيت،

ناهيته دگال رايماه.

(23) يىٰ د گالىٰ را حنىر قىرا.

(24) يىٰ دزانيت دزانيت، يىٰ نهزانيت سه رىٰ خوٰ دهه ژينيت.

(25) يىٰ قه لويىنا چىدكهت.

ئانكو يى مرى.

(26) يى كولانا دپيشيت.

بى كارە، بەتال و عەتالە.

(27) يى ل سەر دارا مازى.

بۇ مروڧى بەتران تى گۆتن.

(28) يى ل هيڧيا فرى گاي.

يى ل ژفانى تىشتەكى خرش و نەزۇك كو قەت و قەت نە

بەرى ددەت و نەدزىت.

(29) يى ل پشت بەرى كەر.

واتە ئاگە ژ چو نینە، يى د گۆھى گاي دا نفتى، ھای ژ بايى

دنيايى نینە.

(30) يى ژ بەرخو ھاتپە دەرە.

- يى ژ بەر خو ھەرکەتى يە.

ب سەرۋبەرە، دىت خو ھ ب خودان بکەت.

(31) يى دو ۋوپە.

واتە ل دەف مروڧى ئىگە و ل پشت مروڧى ئىكى دى يە.

(32) يى مەمكى مەرچانى بمىژىت، تڧيا قوينا خفتانى ژى

بمىژىت.

دبىژن ل گوندەكى كچكەكا بىقام سپەھى ھەبوو دگۆتنى

مەرچان. توشى نەخوھشىيەكى دبىت، كولكەك بوچى د

سەرى مەمكى ۋى را ناھىت. لوڧمانەك ژى را ئىنان، كولكا

وی دەر کر و گۆتە کەس و کاریت وی فیت ججیلەکی گوندی
 فی کیم و عەدافی بمیژیت، هەکە خودی نەکەت دی دەتە بن
 و لی بیتە ئیشەکا پیس. ف گوندی کەتن. دەمی شۆلی یە،
 کەس نەدیت ژ بلی کەچەلۆکەکی بی سەرۆبەر. چاوا ب
 سەری ئەزمانی گۆتنی حەوالەکی هۆسا یی هەی، رابوو سەر
 خو و ف بەری وان کەت. ل مال هینگی بەرسینگى مەرجانى
 بەردا هەتا لوقمانى گۆتیى بەسسە، مالا تە ئافا شۆلی مە ب
 تە خلاس.

رۆژ هاتن و رۆژ چوون، هەر ل وی گوندی، پیرەژنەکا
 دبیزنی خفتان، کولکەکا ژ وی توخمی د پاشییا وی پارتیت.
 هەمان لوقمان ژى پرا ئینان، کولکا خفتانى دەر کر و گۆتە
 مروفیت وی هەرن بو من وی کەچەلۆکی بینن ئەفی مە بو
 مەرجانى ئینای.

کەچەلۆک دیتن.. چاوا گۆتنی، کەوێک ب پەرپە دا چیتە د
 دەفی دا.. لۆتکەک ل دەری قوینا خوە دا و ف بەریکا وان
 کەت. لی چاوا ب رپشە گۆتنی فی جارێ بو خفتانى یە و
 کولکەکا د پاشییا وی پرا هاتی، کەچەلۆک سست بوو، لنگیت
 خوە گران کرن، مری خوە نەخوێش کر و هیجەت گرتن،
 گۆت ئەز نەشیم بیم ژ خوە پرا سەحکەنە ئیکى دی! ئینا
 ئیکى د چنگلی وی پرا گرت، پالەک پی رانا، دا بەر سینگى
 خوە و گۆتی ف پشیا مە بکەفە خو بکە میرەک باش؛ یی

- مه مکی مه رجانی بمیژیت تقیا قوینا خفتانی زی بمیژیت.
- (33) ییت رهش و سپی دخوینیت.
ری زانه، زانایه، شارهزایه.
- (34) ییت ماین دانگ و دهری و ههر چار تیکیت سهری.
هینگی تی گوتن دهما نیک پرسپاری ژ نیکی دکهت و دبیزتی
شولی ته چ مایه؟ بهرسفا وی گوتنا سهری یه.
نانکو هیژ من چو نهگری یه.
- (35) یی خه لکی کرمه، یی ته کرم و که له مه.
بو که سی تم مایی خو د شولا دا دکهت، یان بو که سی
کاریت خراب دکهن و نه شین دهف زی به ردهن تی گوتن.
- (36) یی د گوھی گای دا نشستی یه.
های ژ دهنگ و باسیت دنیا یی نینه.
- (37) یی ژ دویف مالیت قهره چا گرتی.
بو بچویکی کریت دبیزن.
- (38) یی ژ کاس کهت.
بیقام ماندی بوویه، یان که له ک قه له و بوویه.
- (39) یی ژ که فلی خو دخوت.
یی درافی سپی دخوت، نه فی بو رۆزا رهش هلگرتی. واته بی
شوله.
- (40) یی ژ بن تراشی هاتی.
نانکو بی خودانه، بیژی یه.

(41) یی کۆکه ل بهر مهشکی.

واته ب کیرهاتی یه، رژده د شۆلیت خو دا.

(42) یی کۆهه.

نهیی شارهزایه نهخاسمه د شۆلا دا.

(43) یی مس مسی یه.

واته بنقه بنقه یه.

(44) یی نهسونهتکری یه.

واته بی مرووته د فروتتا تشتی دا.

(45) یی عهیشکا عه ره به.

- یی ژنابیی یه.

تی گۆتن دهما تشتهکی بدهنه هندهکا و ئیکی ژ بیر دکهن،

دی بیژیت: ماخونه ئەزێ عهیشکا عه ره به، یان یی ژنابیی

مه. واته وه بوچی ئەز بی باهر کرم، وه چما ئەز زرباهر

کرم.

ژ وەشانىن ئىكە تيا ئىيسەرىن كورد
دەۋك

- (1) نفيژەك مەستانە ل دۆر گونبەدا جىزىرى/ فەكۆلىن، د. فازل عومەر - 2004
- (2) خەونىن تازى/ ھەلبەست، روخوشى زىقار - 2004
- (3) ومغەرەك د نەينىي دەقى دا/ رەخنە و فەكۆلىن، ياسرى ھەسەنى - 2004
- (4) بياقى خواندىن/ فەكۆلىن، جەلال مستەفا - 2004
- (5) لىبەر دەرازىنكا تىكىستان/ خواندىن وىژەيى، سەلام بالايى - 2004
- (6) خواندىنگەھا برسىكرنى/ چىرۆك، صديق حامد - 2004
- (7) ھزر و دىتن/ ھزر و رەوشەنبىريا گشتى، د. عارف ھىتو - 2004
- (8) چەند رىيەك بۇ دەقى/ فەكۆلىن، صبيح محمد حسن - 2004
- (9) بەرپەرەكى وندا ژ ژيانناما سەلىمى ئەسەرى/ چىرۆك، انور محمدطاھر - 2004
- (10) چەند خواندىنەك شىۋەكارى/ فەكۆلىن، ستار على - 2005
- (11) ژانىن سىناھيى/ رۆمان، تحسین نافشكى - 2005
- (12) قصص من بلاد النرجس، حسن سليفانى(الطبعة الثانية) - 2005
- (13) گۇتارىن رەخنەيى/ كۆمەلە وتار، ھۇشەنگ شىخ محمد - 2005
- (14) گەريانەك د ناف باغى ئەدەبى كوردى دا، رەشىد فىندى - 2005
- (15) سۆتنگەھ/ رۆمان، بلند محمد - 2005
- (16) سىياپوشى زىمارى/ چىرۆك، د. فازل عمر - 2005
- (17) شانۇيا ھەفچەرخ و چەند دىتن/ سيار تمر - 2005

- 18) ڦيان د دەمەككى ژاندار دا/ رۆمان، محسن عبدالرحمن - 2005
- 19) تەكنىكا ڦەگىرانى د كورته چىرۆككىن (فازل عومەرى) دا/ ڦەگۆلىن،
نەفيسا ئىسماعىل - 2005
- 20) مېرى و كەڦۆك/ چىرۆككىن زارۆكان، د. عبدى حاجى - 2005
- 21) ھەزەدە چىشانۆككىن گورگا/ چىرۆك، ب: محمد عبدالله (چاپا دووى) -
2005
- 22) روستەمى زالى/ د. عارف حىتو (چاپا دووى) - 2005
- 23) شەينا جىيائى سىي/ چىرۆك، نزار محمد سعید - 2005
- 24) جەمسەرى سىي/ كورته چىرۆك، خالد صالح - 2005
- 25) ئەى رۆژ نەچە ئاقا/ پەخشان، سەلام بالايى - 2005
- 26) ژ رەوشەنبرىا كوردى/ ڦەگۆلىن - گۆتار، ناجى طە بەروارى - 2005
- 27) زارۆككىن جىھانا ئاشتى و ئاشوپى/ ڦەگۆلىن، ھزرفان عبدالله - 2005
- 28) دھۆك د سەربۆران دا/ بىرەوهرى، صدیق حامد - 2005
- 29) جاك درىدا و ھەلوەشاندىن/ ڦەگۆلىن، د. فازل عمر - 2005
- 30) داويا شەرفانەكى/ رۆمان، عصمت محمد بدل - 2005
- 31) پىلئىن رەخنەيى/ رەخنە، نعمت الله حامد نەيلى - 2005
- 32) دەما ھىشتا گىيانەوەر دىشان باخفن/ چىقانۆككىن مللى، و: حجى
جعفر - 2005
- 33) بەر ب دەقى خۇمالى/ دەق و شرۆڦەكرن، ئىبراھىم ئەحمەد سمۆ،
2005
- 34) مېمىتېكىس، ژ ھزركرنى تاكو ئايدىيۆلۇجىيائى/ د. فازل عمر، 2005
- 35) كەلتۆر.. ناسىئونالىزم و ەەرەبكرن/ ڦەگۆلىن، عەبدال نورى،
2005
- 36) پەيڦىن بى پەردە/ ڦەگۆلىنئىن رەخنا ئەدەبى، عبدالخالق سولتان،
2005
- 37) نىقستن د چاڦىن نىرگىزى دا/ ھەلبەست، بەشىر مزویرى، 2005

- (38) ژ فەلسەفا بەرخودانی/ ھەلبەست، رەمەزان عیسا، 2005
- (39) ئەوئ دژی ھەمیا/ کورتەچیرۆک، صبیح محمد حسن، 2005
- (40) نژیارگەری/ د. فازل عمر، 2005
- (41) بیست سال و ئیڤارەك/ رۆمان، صبری سلێڤانە، 2005
- (42) نقیسین د نافبەرا نقیسەرێن خوداوەند و لیگەرپیان ل ئازادیی/ فەکۆلین، ھۆشەنگ شیخ محمد، 2005
- (43) ژ چیرۆکێن مللی یێن فلکلۆری/ جمیل محمد شیلازی، 2005
- (44) جواھر المبدعین/ مناقشات ادبیە، اسماعیل بەدی، 2005
- (45) دیمەنێن پەچنی/ چیرۆک، کیفی عارف، 2005
- (46) تیر ژ کفانا دوەشیی و بەر تینە من/ ھەلبەست، سەلمان کۆڤلی، 2005
- (47) کەفالەکی رویس/ ھەلبەست، شوگری شەھباز، 2005
- (48) دەولەت و عشقەکا کەفناار/ ھەلبەست، دەیکا دالیایی، 2005
- (49) شەڤین بی خەو/ ھەلبەست، بەیار باڤی، 2005
- (50) ئازراندا بەندەمانی/ ھزرڤان، 2005
- (51) چاخێ رۆژ دپەیقیت/ ھەلبەست، شەمال ئاکرەیی، 2005
- (52) دوو چەمکین ھاڤیبوون یاخیبوون/ ئەمین عبدالقادر، 2005
- (53) راستی و تالان، صبحی مراد، 2005
- (54) دەفتەرا بی گونەھیی/ ھەلبەست، عبدالرحمن بامەرنی، 2005
- (55) زمان و زمانفانی/ عبدالوھاب خالد، 2005
- (56) ئەڤین، خەم و مرن/ ھەلبەست، طیب دەشتانی، 2005
- (57) زیندانا بچویک/ ھەلبەست، عزیز خەمجڤین، 2005
- (58) عشق د بەھشتەکا یوتویایی دا/ ھەلبەست، مصطفی سلیم، 2005
- (59) ئەزێ د ھەمبێزا ھەناسین تە دا/ چیرۆک، اسماعیل مصطفی، 2006
- (60) رۆمان ل دەڤەرا بەھدینان/ فەکۆلین، رەمەزان حەجی، 2006

- 61) رايَا گشتى، تىگهه و پىناسىن و گوھۆرىن و پىشانانا زانستى/ فەكۆلىن،
مسلم باتىلى، 2006
- 62) ھەلبەستىن رەنگىن/ ھۆزان، و: تەنگەزارى ماريىنى، 2006
- 63) تەفكەرە كورد، ھونەرمەندا بەرزە/ فەكۆلىن، و: مەسعود خالد
گولى، 2006
- 64) چاپەمەنىيەت رەھسەنبىرەت دەفەرە بەھدىنان (1935-2000)/
بىبلوگرافىا، وصفى حسن ردىنى، 2006
- 65) شەفا فرىشتە رەقىن/ چىرۆك، اسماعىل سلیمان ھاجانى، 2006
- 66) گولولكا ئالۆزىي/ خالد صالح، 2006
- 67) نىقىژەكا بارانى/ ھۆزان، ھەقال فندى، 2006
- 68) رۇژ/ ھۆزان، ھىشار رىكانى، 2006
- 69) عشق ل ژىر پرا چىنودى/ بلند محمد، 2006
- 70) ۋەرزى ئەقىنى/ نۆقلەت، يونس احمد، 2006
- 71) ئەفسانەيا سترانىن بىندەستى/ نجىب بالايى، 2006
- 72) خەونەكا ئەمرىكى، چىرۆكىن عزیز نىسین/ و: خىرى بوزانى، 2006
- 73) ھزرىنەك د زمانى كوردى دا/ رشید فندى، 2006
- 74) خانى مامۆستايى سىيەمىن/ مەم شەرەف، 2006
- 75) ژ ئاۋازىن جوانى/ ھۆزانىن، ناجى طە بەروارى، 2006
- 76) پىداچۈنەك لىسەر ھىندەك بەلگەنامەيىن تايىبەت ب كوردانقە/
فەكۆلىن، د. صلاح ھىرورى، 2006
- 77) مەشا بۇكان/ ھۆزان، ھىقى بەروارى، 2006
- 78) ئەۋ زەلامى دگەل خۆ لىك جودا/ شانۆ، سيار تەمەر، 2006
- 79) پەلەن عشقى/ ھۆزان، درباس مستەفا، 2006
- 80) شەقىن سار/ رۆمان، ھەسەن ئىبراھىم، 2006
- 81) ھۆزان بۇ دەلالى/ ھۆزان، خالد حسين، 2006
- 82) بالۇلكا شەكرى/ چىرۆك، حسن سلىقانى، 2006

- (83) ھەيرانۆك نامەيىن ئەفەنداران/ ئەدىب عبداللاھ، 2006
- (84) مرن د قشلەيا پادشاھى دا/ چىرۆك، محسن عبدالرحمن، 2006
- (85) چىقانۆكا گايى سۆر/ فلکلور، جمىل محمد شىلازى، 2006
- (86) سەلوا ھىش بەلالىسكە/ ھەلبەست، لقمان ئاسھى، 2006
- (87) بلىجان/ رۆمان، پەروىز جىھانى، 2006
- (88) لەعلخانا گۆفەيى/ چىرۆك، مصطفى بامەرنى، 2006
- (89) فەگەر/ رۆمان، شاھىن بەكر سورەكلى، 2006
- (90) قەدەرا من/ ھۆزان، سەلمان شىخ مەمى، 2006
- (91) بېھنەشك/ فولكلور، محمد حسن بنافى، 2006
- (92) ئارمانچ/ ھۆزان، سەبرىيە ھەكارى، 2006
- (93) باكورئى دل/ ھۆزان، دلشا يوسىف، 2006
- (94) خەونەك بىنەفشى/ چىرۆك، عصمت محمد بىل، 2006
- (95) ھەينىيىن خامەي/ ھۆزان، سەبرى نەئلى، 2006
- (96) ھەناسەك د پەرسىتگەھا شعرى دا/ خواندىنن وئىژەيى، سەلام بالايى،
2006
- (97) شۆرشىن بارزان/ ھۆزان، ھەيدەر مەتىنى، 2006
- (98) عەشقا مە چىرايەكى زەرادەشتى يە/ كورئەچىرۆك، ئىسماعىل
مستەفا، 2006
- (99) تەنھەستان/ ھەلبەست، كەمال سلىقانىھى، 2006
- (100) رۆستەمى زال/ فولكلور، جەمىلى حاجى، 2006
- (101) مقلات نقىديە/ مجموعە الكتاب، 2006
- (102) بەرگۆتەيىن كۆچەرەكى دەشتىنەبوويى/ ھۆزان، اسماعىل تاھا
شاھىن، 2006
- (103) دەقچ نابەيسن!/ كورئەچىرۆك، تىلى سالىح موسا، 2006
- (104) شەفەكا بى نقىژ/ ھۆزان، لايىق جەمال كورئەمەي، 2006

- 105) پارادوكسىزم و تىگههئى وئ د ھۆزانا نويخووازا كوردى دا ل دهفەرا
بههدينان/ ڤهكۆلين، عسمەت خابوور، 2006
- 106) دۆسييا بارزانى د سئدۆقا پيلايى يا ستالينى دا/ ڤهكۆلين، وهزيرى
عهشو، 2006
- 107) ھەلەبچە/ ھەلبەست، سەيدايى كەلەش، 2007
- 108) چاڤىن سىتافكى/ رۆمان، تەحسین نافشىكى، 2007
- 109) باكورى ھەلبەستى/ ھەلبەست، نارژەن ئارى، 2007
- 110) گەريانەكا بى ھۆدە/ چىرۆك، نەفيسا ئىسماعيل، 2007
- 111) سورە برينا شەفا من/ ھەلبەست، سەلوا گولى، 2007
- 112) عەشق د خلوەگەھا مرنى دا/ ھەلبەست، ئاشتى گەرمافى، 2007
- 113) سرودىن رۆژھەلاتى/ چىرۆك، جەلال مستەفا، 2007
- 114) ئارايانا سينورىن دوور/ ھەلبەست، مەسعود خەلەف، 2007
- 115) ئاوازيں خامەبى/ لىكۆلين، نعمت الله حامد نەيلى، 2007
- 116) بەيتا سىسەبانى/ ھزرڤان، 2007
- 117) گەر تو ماباى/ ھۆزان، سەلمان شىخ مەمى، 2007
- 118) لەشى شەڤى/ ھەلبەست، سەلام بالايى، 2007
- 119) دالەھى يىن كەسەكى ب تنى/ چىرۆك، د. عارف حىتو، 2007
- 120) چەند ھزرىن رەوشەنبىرى/ گۆتار، ناجى تاھا بەروارى، 2008
- 121) ھەلكولينا زمانى/ ڤهكۆلين، د. فازل عمر، 2008
- 122) خەونەكا كىڤى/ ھەلبەست، دەيكا داليابى، 2008
- 123) ژ بۆ رىنڤىسەكا چىتەر/ ڤهكۆلينا زمانەڤانى، اسماعيل تاھا شاھين،
2008
- 124) پەترۆمەكرنا گونەھان/ چىرۆك، محسن عبدالرحمن، 2008
- 125) رۆژانين شىتەكى/ تىكستين ئەدەبى، ادیب عبدالله، 2008
- 126) رۆژ ئاڤا دبىت دا بەھلەيت/ ھەلبەست، صديق خالد ھرورى، 2008

- 127) باژىرى دىنا و چەند چىرۆكىن دن / كارىكاتۇرە چىرۆك، تىلى صالح،
2008
- 128) ئەفەين و ستران / ھۆزان، فىصل مصغى، 2008
- 129) گۇفەندا ژىنى / ھۆزان، د. خىرى نىمو شىخانى، 2008
- 130) كەپەزى خەونان / ھەلبەست، خەمگىنى رەمۇ، 2008
- 131) بەندەر / ھەلبەست، دىا جوان، 2008
- 132) سىپەستان / كورته چىرۆك، خالد صالح، 2008
- 133) حىجىبون / ئەحمەد ياسىن، تىكىستىن ئەدەبى، 2008
- 134) تىكىست د ناپەبرا گۇتارا رەخنەبى و رىيازىن ئەدەبى دا، ئەمىن
عبدالقادىر، 2008
- 135) پايىزەكا شىن / ھەلبەست، تىرىفە دۆسكى، 2008
- 136) ئەم بۇچى كىتابان چىدكەين؟ / گۇتارا، ھوشەنگ شىخ محەمەد،
2008
- 137) شەفەين پىراگ / حسن ابراهيم، رۇمان، 2008
- 138) چىرۆكىن وەرگىراى ژ كوردى بۇ ئىنگىلىزى / چىرۆك: لوقمان ئاسەبى،
2008
- 139) دەھ خەون / كۆمەكا ھەلبەستفانان، ھەلبەست، 2008
- 140) راپىسىن و راوەرگرتن / مسلم باتىلى، فەكۆلەين، 2008
- 141) تىكىستىن ئەدەبى / خالد حىسەين، 2008
- 142) پىرا ئارتا يان بەھىي گران / ئەنۋەر محەمەد تاھىر، سى شانوگەرىيىن
وەرگىراى، 2008
- 143) ترسا بى ددان / حەلىم يوسىف، رۇمان، 2008
- 144) بىرھاتىن سەرخوھش / سىروان قىچۆ، ھەلبەست، 2008
- 145) پايىزا پەيخان / سەبىرى سلىفانى، لىكۆلەين، 2008
- 146) مەيدانا كووچكان / ئىسماعىل سلىمان ھاجانى، كورته چىرۆك،
2008

- (147) چەند ستېرېن گەش د ئەسمانى ھەلبەست نوو يا كوردى دە/
خەلیل دەھۆكى، فەكۆلین، 2008
- (148) دیوانىن بۆتانى/ سەبرى بۆتانى، ھەلبەست، 2008
- (149) زمان و ئەدەب و مېژوو كورد د (رۆژى كورد) دا 1913/ حەجى
جەغفەر، فەكۆلین، 2008
- (150) لافزا كەفنه وارەكى خەمبار/ گولنار عەلى، ھەلبەست، 2008
- (151) سنورین فەكرى/ ئىسماعیل بادی، چاڤپێكەفتن، 2008
- (152) پەسنین ئامەدخانئ/ حەنیف یوسف، ھەلبەست، 2008
- (153) توافا یارئ/ عەمەرئ لەعلئ، ھەلبەست، 2008
- (154) تیۆرا و پێژەبى/ و: د. عارف حیتو، فەكۆلین، 2008
- (155) سالۆخەت د حەيرانۆكان دا/ جەمیل محەمەد شىلازى، فەكۆلین،
2008
- (156) شانۆ.../ سيار تەمەر، فەكۆلین، 2008
- (157) من نەفیت ژ لەشى تە بيارم/ بەيار زاویتەى، ھۆزان، 2008
- (158) سېھرەبەندى يا بەردەوام(زمانئ چامەبى)/ فازل عەمەر، فەكۆلین،
2008
- (159) ساكو/ نوزاد مزورى، كورته چىرۆك، 2008
- (160) فەرھەنگا كلاسيكین كورد/ مەسعود خالد گولى، فەكۆلین، 2009
- (161) ئەو پیاوہى بە لامەوہ رت بوو/ بەھر موفتى، 2009
- (162) چەند بابەت و لىكۆلینىن زمانئ/ عبدالوھاب خالد، فەكۆلین،
2009
- (163) سىمىاء الخطاب الشعرى، د. محمد صابر عبید 2009
- (164) رۆژانىن ئەدەبىياتا كوردى – چىكى، 2009
- (165) ل بەرسفكا مە بەفر بارئ/ محسن قوچان، ھۆزان، 2009
- (166) دەنگ و ھەلنگفتن/ ئازاد دارتاش، خويندنىن رەخنەبى، 2009
- (167) الشواف... الليلة الاخيرة/ و: سامى الحاج، ضىرۆك، 2009

- 168) كيميياگەر / و: د. لەزگىنى ئافدرههمانى، رۆمان، 2009
- 169) ئەو پياوانەى لە ناو پەنگى تابلۇكانم سەما دەكەن / نالە
عەبدولپەرحمان، چىرۆكان، 2009
- 170) 100 سالىا زانا و نقيسەرى كورد قاناتى كوردۇ / توسنى رەشىد،
كۆمەلەكا فەكۆلىنان، 2009
- 171) ھەلوسەھيىن زىنى / د. عارف حىتۆ، شعر، 2009
- 172) باخورە / محسن عبدالرحمن، رۆمان، 2009
- 173) پىلا رەش / ھىيار رىكانى، ژ بىرەوھرىيىن پىشمەرگەھىكى، 2009
- 174) كەمىدى گەور / صديق حامد، رۆمان، 2009
- 175) دەمى نىچە ب خۆ دىبىزىت / و: سالىح يوسف سوڧى، فەكۆلىن
2010
- 176) بابى منۆ / محمد سلیم سيارى، كورته چىرۆك، 2010
- 177) مقهى العميان / انور محمد طاهر، قصص كوردية مترجمة، 2010
- 178) ئەو خانما ھەنى / ھەسەن سلىڧانەى، ھوزان، 2010
- 179) سەوداسەرى / خالد سندورى، ھوزان، 2010
- 180) ھەناسەھيىن شعرى / عبدالرحمن بامەرنى، ھوزان 2010
- 181) ئەف ژى دناخفن / دەمھات دىركىن ھەلبەست، 2010
- 182) فرين د پەنجەرى دا / ھزرڧان، ھەلبەست، 2010
- 183) ستافكىن ئەڧرو و دوھى / شەمال ئاكرەھى، ھەلبەست، 2010
- 184) ئەز و توب دىتنەكا دى / ناجى تاھا بەروارى، ھەلبەست، 2010
- 185) نە ھەڧال نە..! / ئەھمەدى شوشى، ھەلبەست، 2010
- 186) چەند گولەك بۆ يارا من / سەلمان شىخ مەمى، ھەلبەست، 2010
- 187) دارا چل ئاواز / ئەدەيب چەلكى، ھەلبەست، 2010
- 188) پەيالەكا دن تارى / بىلگە سوومەر، ھەلبەست، 2010
- 189) وەغەرەك ل ناپ پىرەستىن زمانى كوردى (كرمانجى) / فاچل عمر،
زمانقانى، 2010

- 190) سەيى ھيژا/ و: ئەحمەدى زەرۆ، چىرۆك، 2010
- 191) مەيدان/ حكىم عبدالله، چىرۆك، 2010
- 192) دراسات نقدية عن الادب الكوردي/ مقالات لخبية من النقاد، دراسة، 2010
- 193) ليكۆلىنىيىن ويژهيى/ كۆمەكا نقيسەريىن كورد، فەكۆلىن، 2010
- 194) خەونىيىن ھلاويستى/ ھەلبەست، سەلوا گولى/ 2010
- 195) لايى دى يى پرى/ رۆمان، تحسين نافشكى، 2010
- 196) بېدەرا رويس/ ھەلبەست، بجرى رشيد، 2010
- 197) كورته چىرۆكا كوردى ل دەفەرا بەھدينان 1960 – 2005/ز/ فەكۆلىن، خالد صالح، 2010
- 198) دم الصنوبر/ شعر، ترجمة: بدل رفو، 2010
- 199) شھينا شەقبھوركيىن دل/ ھەلبەست، كوني رەش، 2010
- 200) رېبازيىن ئەدەبىياتى/ فەكۆلىن، ھىقى بەروارى، 2010
- 201) ئاسى/ تىكىستىن ئەدەبى، خالد حسين، 2010
- 202) مالباتا بەدرخانيان(1900 – 1950)/ فەكۆلىن، د. صلاح محمد سليم محمود ھرۆرى، 2010
- 203) ژ دەسپىكى ھەتا دەسپىكى/ فەكۆلىن، سەبرى سلىفانەى، 2010
- 204) لېەر تېھنا بەرسقىن وە/ كۆمەلە دىدار، لقمان ئاسھى، 2010
- 205) پشېكىن ستەمبۆلى زى لەغەرن/ چىرۆك، ئسماعيل سلىمان ھاجانى، 2010
- 206) دياردا مرنا زمانان/ فەكۆلىن، فەرھاد حاجى، 2010
- 207) خەربىيى/ ھەلبەست، ئەلند مزورى، 2010
- 208) ھەپارەيىن بارانى/ ھەلبەست، د. عارف ھىتۆ، 2010
- 209) خەونىيىن شويم/ ھەلبەست، دەيكا دالييى، 2010
- 210) دەرافەك ژ رەخنى/ فەكۆلىن، نعمت الله حامد نھىلى، 2010
- 211) چىرۆكىن جادوگەرى بۆ زارۆكان/ چىرۆك، و: حجى جعفر، 2010

- (212) سى شانوگەرى / شانۆ، ژارۆ دھۆكى، 2010
- (213) جەستەيىن فرۆك، چىرۆك، محسن عبدالرحمن، 2010
- (214) داھيىنان د ئەدەب و گۆتارا روشەنبىرى دا / گۆتار، ناجى گھ بەروارى، 2010
- (215) ئەفەين و ئەنقال / رۆمان، جەسەن ئىبراھىم، 2010
- (216) دەمى پقدانك دپەقن / كىن چىرۆك، صالح غازى، 2010
- (217) فەينما / ھەلبەست، سعاد سلىقانى، 2010
- (218) ما بعد العرض / تحقيق، سيار تمر، 2010
- (219) دەشتا دويانى / ھەلبەست، عبد العزيز ھاجانى، 2010
- (220) چەند بەرپەرەك ژ رۆژنامەفانيا كوردى / رۆژنامەگەرى، موسەدەق توفى، 2011
- (221) تفكيك النص / مقاربات نقدية، خالدة خليل، 2011
- (222) نەييا بەندەمانى / كورتەرۆمان، كەمال سلىقانى، 2011
- (223) نىزىكى دوماھيا / كورتەچىرۆك، صبيح محمد حسن، 2011
- (224) چەند گۆتن و پەژنىن كوردان ژ دەفەرا بادىنان / ئىدىيەمىن كوردى، نزار محمد سعيد، 2011